

DUHOVNO ŽIVLJENJE

la vida espiritual

MAREC 1956

V. Mencinger: Magdalena poljublja roko mrtvega Jezusa. Oljnata slika iz srede XVIII. stoletja v ljubljanskem frančiškanskem samostanu. — Desno: Tipična kapela božjega groba (Dedni dol pri Višnji gori), kakršnih je nastalo v XVII. in XVIII. stoletju polno po Sloveniji in so deloma še ohranjene.

El Greco: Snemanje s križa
Naslovna stran: Na cvetno nedeljo (L. Erjavec)

*Ko se ob osemdesetletnici svetega očeta Pija XII.
ves krščanski svet klanja Angelskemu pastirju
in hvali Boga
da mu ga je dal v času najhujših stisk in idejnih zmed,
tudi ves slovenski narod v celoti
tako tisti v zaslužnjeni domovini
kot oni na mejah Slovenije
in mi, ki živimo širom po svetu
iskreno prosimo Vsemogočnega:
„Ohrani, Gospod, svojega služabnika papeža Pija XII.,
poživljaj in osrečuj ga na zemlji
in ne daj ga v roke njegovih sovražnikov. Amen.“*

Veliki jubilej skupnega očeta

Skoro neopazno je prišel veliki dan in šele zadnje tedne smo se dobro zavedli, da je pred nami. Saj se nam je ves čas, odkar je sv. oče Pij XII. kot 262. naslednik sv. Petra zasedel papeški prestol — bilo je to 12. marca 1939 — zdelo, da sv. očetu leta ne tekó, da je vedno enak, vedno tak kot pred sedemnajstimi leti.

Pa je vendarle res! 2. marca je papež Pij XII. izpolnil osemdeset let življenja. In spolnil ne kot starček, ki mu ugašajo zadnje življenjske sile in se odpravlja v onostranstvo, temveč kot mož, ki dela in moli in se žrtvuje brez prestanka za blagor človeštva, po izvirnem grehu v bistvu ranjenega in v grehu stokajočega.

Niti bolezen pred enim letom ga ni strla. Kot da bi mu Kristusovo prikazanje ob bolniški postelji povrnilo vse sile mladosti, se nam zdi. „Počivali bomo v večnosti,“ je njegov odgovor na opomine tistih, ki bi radi dosegli, da bi si dovolil več počitka.

A on misli drugače. Preveč je na svetu gorja, preveč idejne zmede, preveč hudo-bije, pa tudi preveč solzá, da bi mogel ostati miren. Zato govori po radiu in televiziji, piše okrožnice, sprejema skupine in posameznike, vse to v želji, da se božje kraljestvo razširi in zatré vpliv demonskih sil, ki bi rade človeštvo pripeljuje do popolnega uničenja: fizičnega in moralnega.

Ža ob njegovi izvolitvi za papeža je kardinal Verdier dejal: „Reči moramo, da ima ves svet občutek, da je našel svojega očeta!“ Leto so dala kardinalu Verdieru prav. Res božja Previdnost skoro ni mogla izbrati boljšega kandidata za to odgovorno mesto v času, ko se je zgrinjalo na svet gorje nove vojne. Ni sicer uspel, da bi razprte narode spravil in pomiril med seboj, toda njegovi božični govori v letih 1939—43 bodo v zgodovini stalno pričali o njegovih plemenitih prizadevanjih za ohranitev miru.

Vreden naslednik Pija XI. je sv. oče tudi v delu za misijone in vzhodno vprašanje. Rad je posvečeval misijonske škofo- domačine in leta 1952 je posebej posvetil ruski narod Marijinemu brezmadežnemu Srcu.

Kot papež Pij XI. tudi on neprestano poudarja važnost Katoliške akcije, pa istočasno hvali poslanstvo Marijinih kongregacij, ki naj svet pripeljejo po Mariji k Jezusu.

V krono Marijinih odlik dodá leta 1950 nov dragocen biser: versko resnico o Marijinem telesnem vnebovzetju. — Leto 1954 proglasi za Marijino leto in poln vneme za Njeno čast vse leto govori o nebeški Materi.

Silno mu je pri Srcu svetost družin in socialno vprašanje. Zaveda se, da sta zdrava družina in zadovoljna družba najbolj trden jez proti razdiralni sili brezboštva in pripomoček k moralni preobnovi človeštva.

Tak stoji papež Pij XII. ob svoji osemdesetletnici pred nami. S svojim življenjem in delom nas nehoté utruje v resničnosti Kristusovih besedi: „Ti si Peter, t. j. Skala... in peklena vrata je ne bodo premagala.“

Zahvaljen Bog za to veliko milost!

DVA POSTA PA RAZLIČNI SADOVI

Marsikje je danes beseda „post“ zelo poznana in tudi močno upoštevana. In to ne le pri kristjanih, temveč tudi pri tistih, ki so po svojem življenju nehali biti kristjani ali sploh nikdar bili niso. Samo da prvi post vzamejo kot izraz pokore in božjega češčenja, drugi pa kot sredstvo, da si priborijo vitko linijo in olajšanje prenapolnjenega želodca. Post naj pripomore do zdravja, ki ga je nezmernost spravila na rob propada.

Tako nam prav postni čas odgrne zaveso današnjega bolnega človeštva: vsi ki nočejo slediti Cerkvi, ki oznanja štiridesetdanski post, ubogajo zdravnike, ki zahtevajo isto pokoro v imenu znanosti in zdravja. Zaradi Boga odpovedati se preobilni jedi — nemogoče! Zaradi nezmerno zaužitih hranil začeti s postom — mogoče! Ali ni v tej nedoslednosti izražena vsa tragika 20. stoletja?

Nimam namena grajati tistih, ki se postijo zato, da se telesno dobro počutijo in stasite ohranijo. Samo to bi rad opozoril, da velja danes dvojna mera: če post Cerkev zapove, je srednjeveška, kruta, brez srca za potrebe svojih sinov; če pa ga ukaže zdravnik, je moder, preudaren in zasluži vse priznanje.

Vendar ima tudi post iz lepotnih ozirov svoje dobre strani. Vsaj to spričuje, da na zemlji ni dobre stvari, ki bi se dala doseči brez napore in žrtve. In tudi to smemo pričakovati, da bo tak posvetnjak, ki išče potom posta telesno zdravje ali telesno lepoto, imel globlje razumevanje za kristjana, ki spoštuje postne predpise iz ljubezni do Boga, pokorščine do Cerkve in dušnih koristi.

In še eno se lahko naučimo od tistih, ki se postijo zato, da ostanejo vitki. Za vsak napor je potreben nagib, ki nas pretrese in vpliva na odločitve. Pred marsikaterim ogledalom je že nastal sklep: raje stradati kot obliko zgubiti. Bilo bi prav gotovo znamenje zdravega krščanskega mišljenja, če bi sedaj v postnem času obrnili svoj pogled v našo razrvano vest in prišli do zaključka: Raje nekoliko sile naši uživanja želni naravi kot pustiti, da duša zgubi svojo božjo podobo.

Z občudovanjem mislimo na Zveličarja, ki je preživel štirideset dni brez jedi v puščavi. Danes vemo, da to zmorejo tudi mnogi bolniki, ki se zatečejo v sanatorije in se po takem zdravljenju vsi brez izjeme dobro počutijo. Tako se jim zdi, kot da bi se jim duh osvobodil in postal prost telesnih skrbi.

Mi kristjani smo pa toliko na boljšem, da nam ni treba iti v sanatorij in drago plačevati zdravnika, da postanemo telesno lahki in duhovno sveži. Dovolj je, da se podredimo vodstvu Cerkve, ki nas na pepelnični dan uvede v post z besedami: „Prah si in v prah se boš povrnil“ in nas potem vsak dan znova poziva, naj si spet pridobimo „vitko linijo“ božjih otrok, ki so se s premagovanjem telesa oprostili greha in v greh zapeljujoče poželjivosti mesa.

Ni krščanski post mišljen kot udarec telesu — to bi bilo popolnoma napačno pojmovanje posta — ne, naš post je usmerjen proti nizkim nagonom in mesenosti čutov, ki pa nimajo svojega sedeža v kosteh, temveč v naši duši. Sicer se ti nagoni dostikrat poslužujejo telesa, da se uveljavijo, toda motili bi se, če bi mislili da je telo njihova edina in izključna žrtev. Tudi duha si znajo podvreči, če nismo čuječi in stalno na preži. Napuh, želja po uveljavljanju, nevoščljivost, pohlepnost, brezsrčnost in vse kar je slabega obseženega v sedmih poglavitnih grehah je najlepši dokaz, da je treba krotiti in zatajevati, z eno besedo: postiti tudi duha. Post, ki bi ostal le pri mesu in pustil duha nedotaknjene, ne bi dosegel namenov, ki jih ima z njim Cerkev in po njej Kristus.

Post zahteva potemtakem človeka v celoti. Od telesnega posta more Cerkev človeka oprostiti — kar tudi iz upravičenih razlogov pogosto stori, — ne more pa oprostiti od posta na sploh. Post je potreben, če nočemo postati žrtev tistih temnih sil, ki tičijo v nas kot posledice izvirnega greha.

Bili so časi, ko so verniki v postnem času šele po sončnem zahodu zaužili prvo hrano. In še pred petdesetimi leti so naši ljudje v postu jedli meso le ob nedeljah. Danes pa so cerkveni predpisi zelo mili in daleč od strogih zahtev preteklih stoletij. Toda kljub vsej prizanesljivosti Cerkev vztraja na tem, da si naložimo prostovoljne odpovedi v jedi in pijači. Pa še druge vrste žrtev nam nudi moderni čas: odpoved kino predstavam, vzdržnost od kajenja, vstajanje pred običajno uro, udeležba pri sv. maši tudi med tednom, branje časopisov kasneje kot smo navajeni, odreči se poslušanju radia in še in še, saj vemo, da nam vsakdanje življenje nudi nebroj prilik za te vrste zatajevanja.

Nekaj silno resnega je krščanski post. Pa tudi nekaj silno lepega. Cerkvena molitev na pepelnico govori o „vzvišenem prazniku posta“. Kajti v primeru posta ne gre le za človeka in njega moralno lepoto, temveč tudi in predvsem za božjo čast. Tako kot imamo navado Boga častiti z molitvijo, daritvijo sv. maše in petjem, tako ga moremo tudi z žrtvijo posta, ki obstoja v premagovanju samega sebe. Cerkev je prepričana, da posvečuje post čas človeka in da spreminja tedne pred Kristusovim vstajenjem v neprekinjeno božjo službo.

„Veselega darovalca ima Bog rad,“ pravi sv. pismo. Vsakdo, ki potom posta Boga časti, hitro občuti, da je postal notranje svoboden in da mu notranjost prekipava tihega zadovoljstva.

Zato je prav, da prisluhnemo besedam sv. Pavla, ki vabi vse brez izjeme: „Sedaj je čas milosti, zdaj je čas zveličanja.“ Priliko imamo, da v svetem postnem času postrgamo stari kvas s sebe in postanemo novo testo, pripravljeno za Kristusovo zmagoslavje na velikonočno jutro.

Vitka linija in telesno ugodje, kako malo pomenita dejansko v življenju človeka, pa se vendar dobijo številni moške in žene, ki si zaradi njiju nalagajo najstrožji post. Kako drugače izzveni post, ki ga vrši kristjan zato, da v sebi oblikuje novega človeka, po Kristusu ustvarjenega in da daje čast Bogu v pričanju, da bo nekega dne postal deležen božjih obljub.

Ali ni slednje zadosten nagib za vsakega iskrenega kristjana, da vzame postni čas resno in ga izrabi za lastno posvečenje? Pokažimo, da naša vera v posmrtnost ni mrtva, temveč živa. Kdor dejansko in učinkovito veruje, bo v postnem času našel pot k pravi sreči, ki mu je nihče več ne bo mogel oteti.

In ta sreča je živeti s Kristusom življenje otroka božjega in pričakovati obljub, ki se bodo nekdaž nad nami razodele.

JOŽE JURAK

UN TRISTE ESPECTACULO

El apostolado misionero tiene hoy muchos escollos que salvar. Uno muy importante es el de la división de los mismos cristianos. Ocurre en muchos de los países de misión que junto al misionero católico, levanta su iglesia, frente por frente, el misionero o los misioneros protestantes y el misionero "ortodoxo". Es decir que se ofrece al pagano, al posible converso, un espectáculo muy triste. El de la división de los cristianos. Y esto es un obstáculo para su conversión.

No olvidemos que la unión es el primer argumento de la fe. Es una de las pruebas psicológicas que nueven a creer. La división, por tanto produce el campo cultivado de las misiones. Porque, además, los métodos de evangelización se apoyan en las obras de beneficencia y de instrucción.

En los primeros días del cristianismo se predicaba a Jesucristo pura y llanamente. Se difundió por el mundo pagano en virtud de su intrínseca vitalidad. La predicación y el ejemplo vital de los apóstoles y de los primeros fieles eran resortes poderosos: "Resplandezca vuestra luz delante de los hombres para que

vean vuestras buenas obras y glorifiquen a vuestro Padre".

Hoy es distinto. Y no porque no se siga sembrando con ese espíritu, sino porque la panorámica que presenta el cristianismo es otra. Panorámica de desunión y de contraste. La "Buena Nueva" es esencialmente anuncio de amor, de unidad, de paz. Pero, por desgracia, la falta de amor recíproco, de espíritu de paz y de concordia entre los diversos misioneros (católicos, protestantes y "ortodoxos") y sus secuaces, efecto de las infaustas discordias doctrinales, constituye un elemento absolutamente negativo en la difusión del Evangelio. Y aunque, entre los predicadores existe externamente paz y cortesía, entre los neófitos de las diversas Iglesias, hay siempre una cierta antipatía y frecuentemente contraste y fricción. Cuando todo esto se conoce y se ve, los no cristianos no se sienten verdaderamente invitados a escuchar la palabra de Dios.

Reflexionemos. Procuremos los católicos rezar para que este inmenso mal termine.

De "Oriente cristiano", España

PASTIRJEV GLAS

POSTNI ČAS V DRUŽINI

Cerkveno leto s svojim bogoslužjem se mora odražati tudi v družini, ki je živo in resnično krščanska. Kakor doživlja družina letne čase, tako naj doživlja tudi razne dobe cerkvenega leta, v katerem nam Cerkev ne-kako obnavlja Jezusovo življenje od rojstva do vnebohoda in prihoda Svetega Duha. Ko dobite to številko „Duhovnega življenja“ v roke, boste že v postnem času. Kako ga naj preživljate v družini?

V postnem času premišljujemo *trpljenje Gospodovo*, po katerem je nas odrešil in zaslužil vse milosti, ki so nam za zveličanje potrebne. Tudi v družini se mora poznati, da se trpljenja in smrti Jezusove spominjamo z veliko ljubeznijo in resnim kesanjem, saj so tudi naši grehi krivi, da je moral Gospod toliko trpeti.

Krščanska družina v postu vsak večer vsaj nekaj malega skupno *bere o trpečem Zveličarju*. Spominjam se, kako sem, najmlajši v družini, kot šmihelski šolar po večerji v zimskem času bral na glas Mohorjeve knjige, ko so mati in sestre predle, oče pa popravljaj kake grablje ali kadil pipo tobaka. V postnem času smo brali: Premišljevanja bridkega trpljenja našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki jih je izdala Mohorjeva družba (pozneje je izšla še druga izdaja). Bil je prevod iz nemškega. Segal je globoko v dušo. Vsi so radi poslušali, tihi in zbrani. Še kot duhovnik sem često rabil tista premišljevanja. Zdaj naše po svetu raztresene družine nimajo te knjige pri rokah, pa morda drugih primernih tudi ne, a nekaj bi mogle vendar vsak večer premišljevat: *po eno postajo križevega pota*. Trikrat bi predelale križev pot v postu.

V postu se je v nekdanjih časih vršil *zadnji, najbolj intenzivni pouk verskih resnic* za tiste, ki so — odrastli — prejeli na Veliko soboto sveti krst. Prihajali so po možnosti vsak dan k sveti maši. V postu ima vsak dan svojo posebno mašo z lastnim berilom in evangelijem. V družini se postni čas pozna tudi v tem, da se v spominu obnovijo glavne verske resnice. Zelo pripravna knjiga za to je *katekizem*. Vsak večer preberite nekaj iz katekizma, vprašanje in odgovor, kar po vrsti ne preveč naenkrat, da si morete prebrano bolj vtisniti v spomin. Tako boste ponovili ves katekizem, če ne v enem letu, pa v dveh ali treh. Velike koristi vam bo to. Tako se boste za velikonočno obhajilo bolje pripravili in tudi za ponovitev krstne obljube pri nočni božji službi na Veliko soboto, ki jo je Cerkev z obnovitvijo prvotnega obhajanja Velikega tedna zopet uvedla.

Tako si predstavljam postni čas v družini. Lepi bi bili večeri v družini in zavel bi v njej duh Jezusov. Bogato bi bil poplačan majhni trud in mala žrtvica, ako bi družina vsa skupaj zbrana vsak večer porabila kake četrt ure za takšno postno pobožnost. Poskusite, ne bo vam žal!

PAPEŠKI MOLITVENI NAMEN

ZA LETO 1956

„Vse ustanove dušnopastirskega značaja, če hočejo boljše služiti potrebam svoje dobe, morajo od časa do časa prikrojiti svojo delavnost z ozirom na nove razmere, ne da bi pri tem trpela duh in svojstvenost ustanove. Tudi pobožna ustanova Apostolstva molitve je doživela isto pot. Iz skromnih početkov se je, tekom sto let razvila v mogočno organizacijo, ki so ji naši predniki leta 1896 dali nova pravila, zvest izraz takratne dobe. Tekom zadnjih petdeset let pa je sveta stolica izdala dolgo vrsto novih dokumentov in pisem, ki se nanašajo na različne panoge apostolata, med katere spada nedvomno tudi Apostolstvo molitve. Zato so tisti, ki to Apostolstvo vodijo, upravičeno prišli do zaključka, da bo ustanova še bolj uspešno delovala, če se bo priličila odlokom sv. stolice. Pregledali so torej pravila Apostolstva in jih na novo predelali in jih predložili Nam v potrditev. In Mi, ki dobro poznamo preobilne sadove tega posebne vrste apostolata in ki smo ga iz globokega hrepenenja, da se razširi božje kraljestvo in dobro duš, pristrčno priporočili že več kot enkrat, smo ta predelana pravila pregledali ter so se nam zdela vredna, da jih odobrimo“ (To se je zgodilo 1. aprila 1952).

„Ta nova pravila jasno pokažejo pomen in važnost te pobožne ustanove in so brez dvoma nad vse učinkovito sredstvo modernega apostolata, najsi gre za rešitev ene same duše ali pa za dušnopastirsko delo na sploh.“ (Iz pisma papeža Pija XII. generalnemu direktorju Apostolstva molitve Janezu Krstniku Janssens, generalu Družbe Jezusove dne 28. oktobra 1951.)

Namen za marec:

Za splošne in posebne namene sv. očeta

V tem mesečnem namenu so še posebej zanimivi nauki in opozorila. Ako molim za splošne in posebne namene sv. očeta, verujem, da za molitev ni ne krajevnih ne časovnih preprek. Molitev prodre iz zemskega podnebja v večnost, da se od tam spusti na kateri koli kraj in v katerem koli trenutku — polna življenjske in odrešujoče sile. Ko se s papirjem združim v molitvi, sodelujem v zgodovini skrivnostnega Kristusovega telesa, v zgodovini duš in tako soustvarjam tudi svetno zgodovino.

Marčevo geslo nas spomni tudi, da so vsi nameni vključeni v enega, najbolj

splošnega in da vsi pomagajo drug drugemu. Najbolj splošni namen moremo najti n. pr. v prošnji: Pridi k nam Tvoje kraljestvo! Vsebuje oba redna mesečna namena: tistega, ki skrbi, da verniki vedno bolj spoznavajo Boga, mu služijo, ga časte in ljubijo, in misijonskega, ki pripravlja prihod božjega kraljestva med pogane. Vzemite kateri koli namen izmed prvih, vzemite recimo februarskega — ker se zdi nekako oddaljen od verskega mesta —, pa boste videli, kako je tesno povezan z ostalimi in z najbolj splošnim: pijanec nima smisla za božje resnice ne hrepenenja po božjem življenju milosti, ne daje v svojem stanu in poklicu, kar bi mogel, izgubi čut odgovornosti za brata, postane ponavadi suh ud Cerkve.

Pietà neznanega umetnika iz druge polovice XV. stoletja v mekinjskem samostanu. To je bil konec gotske dobe eden najbolj češčenih svetih motivov

Drugačnih ljudi hoče božji namestnik na zemlji; Takih, ki žive s Cerkvijo, poslušajo njen nauk, se z zaupanjem podrede njenemu vodstvu, se posvečujejo iz vrelcev, ki jih je njej zaupal Zveličar. Da bi vsi postali taki — to je namen Apostolstva molitve. In to so papeževe želje (19. sept. 1948): „...znova

izjavljamo, kako izredno bi nas veselilo, če bi vsi kristjani brez izjeme dali svoje ime tej sveti vojski Apostolata molitve... Ta pobožna zveza je DOVRŠENA OBLIKA KRŠČANSKEGA ŽIVLJENJA.“

Ako pridružiš po Marijinih rokah evharistični daritvi daritev vsakega svojega dneva v namene, ki jih ima sv. oče, začenaš živeti res kot katoličan in apostol. Tvoje molitve bodo eno z molitvami, ki jih papežu navdihuje sv. Duh. Molimo ta mesec še posebej prošnjo, s katero je Pij XII. zaključil božični nagovor vsemu svetu: „Naj božje Dete milostno sprejme našo gorečo molitev, da bi vsi čutili z vso jasnostjo njegovo navzočnost v sodobnem svetu, tako kot so jo v dnevih njegovega bivanja na zemlji. Naj živeč med ljudmi razsvetljuje razum in krepi voljo teh, ki vodijo ljudstva, naj narodom zagotovi pravico in mir, naj navduši neustrašene apostole svojega večnega oznanila, naj podpira dobre in pritegne zlaše, naj potolaži tiste, ki jih preganjajo zaradi njegovega Imena in zaradi njegove Cerkve, naj pomaga bednim in stiskanim, naj olajša trpljenje bolnikom, jetnikom, beguncem in naj vsem nakloni iskro svoje božje ljubezni, da bo na vseh področjih zemlje zmagalo njegovo miroljubno kraljestvo. Tako bodi!“

Prof. Alojzij Geržinič

Iz soneta

Marskeri romar gre v Rim, v Kompostélje,
al tje, kjer svet' Anton Jezusa varje,
Trsat obišče al svete Lušarje
enkrat v življenju, al Marijno Celje.

V podobah gledat' hrepeni veselje
življenja rajskega. Sled sence zarje
unstranske glorie, vtisnjeni v oltarje
ljubezni verne ohladi mu želje.

Dr. France Prešern

„Naj se vrne Bog-človek k ljudem“

PAPEŽEVA BOŽIČNA POSLANICA ZA LETO 1955

Snov za svoj govor tje vzel sv. oče tudi letos, kakor že vsa prejšnja leta, iz neizčrpne skrivnosti luči in milosti, ki v sveti betlehemiški noči kipi iz jaslic božjega Deteta. Dokler bodo hodili po zemlji ljudje, ki iščejo med trnjem poti do pravega življenja, toliko časa njen sijaj ne bo ugasnil.

Papež želi, da bi vsi ljudje, kjer koli že živé, sprejeli angelski glas, ki naznaja skrivnost božjega veličastva in neizmerne ljubezni. Ta glas je napravil konec temi in pogubi in naznanil ljudem začetek kraljestva resnice in odrešenja. Zato bi Kristusov namestnik rad pridobil vse ljudi, da bi kakor preprosti pastirji ponižno molili učlovečenega Boga in se veselili blagovesti odrešenja.

I. NALOGA MODERNEGA ČLOVEKA IN BOŽIČ

Današnji moderni človek se zaveda svoje moči. Sebe meri po moči svojega orodja, svojih organizacij in svojega orožja. Zanaša se na svoje račune in na svoje izdelke, ki jih morejo nove iznajdbe prenesti v največje daljave. To omejeno gledanje na svet in na življenje današnje moderne ljudi zadržuje, da ne priznavajo neizmerne razdalje med svojimi in božjimi deli, ne obćudujejo učlovečenja božje Besede in se ga ne veselí. Ne priznavajo, da so božja dela temelj človeškega delovanja. Podobno kot graditelji babilonskega stolpa sanjajo o nekem izmišljenem „pobožanstvenju človeka“, ki bi tako popolnoma zadostoval samemu sebi. Učlovečenje Boga in njegovo življenje med nami ne budita v njih nobenega globljega zanimanja, nobene ganjenosti. Božič ima zanje le zunanji, naravni, estetski in družinski pomen.

Drugi na podlagi preskušenj zadnjih desetletij, ki so pokazala vso strašno krutost človeške družbe, odklanjajo vsa-

ko priznanje uspehov človekovim zunanjim delom in vsako zaupanje v človeka. Človek naj se odpové svojí mrzlični, zlasti tehnični delavnosti in naj se zapre vase. Samo v sebi bo človek našel vire pravega, pristno človeškega duhovnega življenja, ki bo zadovoljil vse njegove zahteve.

Toda papež zavrača to zmoto. Človek sam na noben način ne more popolnoma zadovoljiti svojega upanja in svojih zahtev. To more doseči le združen s Kristusom. On je učenik, pomočnik, pastir in varuh naših duš.

Med današnjimi ljudmi pa je tudi množica takih, ki ne priznajo ne izrednega zunanjega napredka današnjega človeštva, pa se tudi ne poglabljajo v svojo notranjost, ampak živé samo od trenutka. Njihova edina želja je, da bi si zagotovili čim več zunanjih dobrin in se tako rešili skrbi za bodočnost. Na te ravne duhove nimata ne božja veličina ne človeško dostojanstvo, ki je po skrivnosti učlovečenja božjega Sina tako čudovito povišano, nobenega vpliva več. Zato so tudi popolnoma nezmožni dati svojemu življenju višji smisel.

Ker moderni človek prezira in odklanja pričujočnost učlovečenega Boga, je zgradil svet, ki je podoben hiši brez strehe, v kateri ni mogoče varno prebivati. Med narodi, ki so dosegli visoko stopnjo zunanjega napredka in so vsi stanovi dobro preskrbljeni za življenje na zemlji, se širi neko stanje nezadovoljnosti, izredne duhovne bede, ki jo povzroča življenje brez smisla. Iščejo izhoda, pa ga ne najdejo, ker ga ne iščejo tam, kjer so ga iskali betlehemiški pastirji.

Človeštvo se mora zavedati, da je Bog prišel prebivat med ljudi, da je uredil življenje in določil red, ki naša vlada med Bogom in ljudmi, med ljudmi in stvarmi. Ta red je sveti Pavel označil z besedami: „Vse je vaše, vi pa ste

Kristusovi, Kristus pa božji“ (1 Kor 3, 23). Kdor torej iz tega reda izključuje Boga, Kristusa in povdarja samó pravice človeka do stvari, podira božji načrt, Sveti Pavel nas opominja, naj se nihče ne ponaša s človekom (pr 1 Kor 3, 22). Napredek, ki ni v soglasju z božjimi zakoni, ki ohranjajo svetovni red, ni v blagor in v dobro ljudem, ampak le pot do propada.

II. KRISTUS V ZGODOVINI IN SOCIALNEM ŽIVLJENJU ČLOVEŠTVA

Ko je prišla polnost časov, je božja Beseda prišla na zemljo, sprejela pravo človeško naravo in stopila tudi na pozornišče zgodovinskega in socialnega življenja. Kristus, božji Sin, je tako postal vodnik in varuh človeške družbe. Temu Kristusu, Kralju zgodovine in človeštva, se mora podrediti tudi današnji moderni človek, ker še vedno potrebuje njegove pomoči in njegovega varstva.

Današnja moderna doba odklanja Kristusa in prezira človeško naravo, ki jo je Bog postavil za temelj skupnega življenja. Zato objema ljudi občutek negotovosti in nestalnosti. Zakoni človeške narave so namreč temelj človeške varnosti.

Oblike naravnega reda se sicer zaradi zgodovinskega in socialnega razvoja spreminjajo, jedro tega reda pa je

bilo in je še zdaj vedno isto: družina in osebna lastnina sta podlaga zdravega življenja človeške družbe in njene varnosti. Krajevne edinice, poklicne zveze in država pa so njeni dopolnilni činitelji.

Teh zakonov in načel so se držali krščanski možje, ki so skrbeli za red, ki je podlaga varnosti. Vendar naši predniki so se vedno zavedali, da so človeške moči, ki morajo skrbeti za red, omejene in nepopolne. Zato so molili, da bi božja moč nadomestila to, kar sami ne zmorejo. Današnja industrijska doba pa molitev zanemarja. Moderni ljudje se samozavestno zanašajo sami nase. „Zdi se jim, da je tehnika premagala prošnjo: „Daj nam danes naš vsakdanji kruh“ (Mt 6, 11), ki jo je Gospod sam položil na človeške ustnice, ali pa jo ponavljajo le z jezikom, ne da bi bili tudi notranje prepričani o njeni trajni potrebnosti.“

Velik tehnični in znanstveni napredek je res dal človeku veliko oblast in moč nad naravnimi silami, vendar je pa tudi res, da človek z vsem svojim napredkom in znanjem nikoli ne bo mogel zemlje spremeniti v raj in si zagotoviti polnega veselja. Zato potrebuje molitve. Modrost zahteva, da moli tudi za varnost.

Pri delu za varnost sme človek uporabljati pridobitve tehnike, industrije in moderne znanosti, vendar pa se ne sme zanašati samo na vedno večjo proizvodnjo in na čim večji razvoj narodnega gospodarstva, ki ne upoštevatata naravnega prava. Nekateri namreč mislijo, da bo dobro organizirano, skrbno vodeno gospodarstvo tako pomnožilo proizvodnjo, da ne bodo imeli samo delavni ljudje zagotovljene trajne, vedno večje dohodke, ampak bodo ti dohodki zagotovili varno življenje tudi tistim, ki ne more-

Dolge in mučne so ure, ki jih mora preživeti človek na bolniški postelji. Zato mislimo na naše bolnike, tudi na tiste, ki jih ne poznamo ali pa le „mimogrede“ in jim z razumevanjem in obiski lajšajmo njihovo trpljenje. Saj so tudi med nami primeri popolnoma osamelih in zapuščenih in komu naj veljajo besede: „Boln sem bil in me niste obiskali...?“

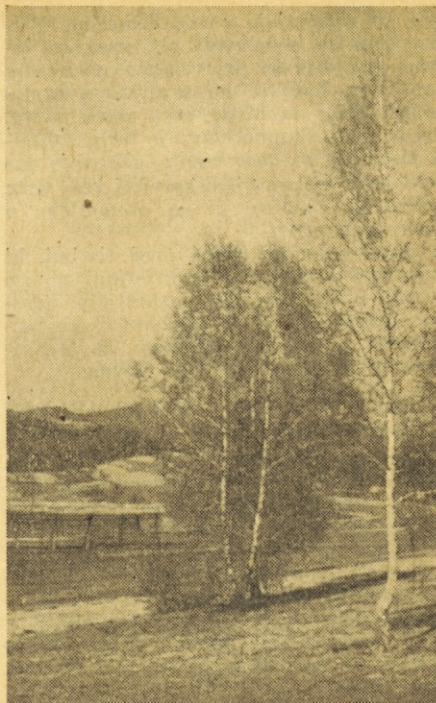
jo delati: otrokom, starčkom, bolnikom. Zato bo tudi odveč vsaka zasebna ali skupna lastnina. Tak način dela za varnost bi bil napad na bistvo človekovega naravnega razmerja do sebi enakih, do dela in do družbe in preziranje zmognosti, ki jih je Bog sam položil v človeško naravo, da more gledati za skupnost. Samo te zmognosti morejo zagotoviti edinost in varnost človeški družbi. Družina in zasebna lastnina morata torej ostati temelj pri delu za varnost. Države in druge manjše skupine pa naj pri tem delu sodelujejo in ga spopolnjujejo. Proizvodnja torej, pa naj bo še tako bogata in dobro organizirana, sama po sebi še ne more trajno izboljšati socialnega stanja človeške družbe. Papež konča to razpravo z besedami: „Kdor v naši industrijski dobi dolži komunizem, ki je narode, ki so pod njegovo oblastjo, oropal svobode, ne sme pozabiti, da bo posest svobode tudi v drugem delu sveta zelo dvomljive vrednosti, če človekova varnost ne bo zgrajena na temeljih, ki popolnoma odgovarjajo njegovi resnični naravi.“

Zmotna vera, ki upa, da bi vedno večja proizvodnja mogla rešiti in osrečiti današnjo družbo, je praznoverje naše industrijske dobe. Spremljata ga racionalizem in še večja nevarnost gospodarskih kriz in vrnitve k diktaturi.

To praznoverje ne more postaviti niti enega trdnega branika proti komunizmu. V tem praznoverju mamreč živi del komunistov, pa še večji del nekomunistov. Oba dela soglašata v tej zmotni veri in tako ustvarjata nek tajen sporazum, ki more prebivalce Zahoda zapeljati v mišljenje, da je mogoče med njima mirno sožitje.

Papež je že v lanski božični poslanici razložil stališče Cerkve do komunizma. Zdaj ponovno izjavlja: „Na podlagi krščanskega nauka odklanjamo komunizem kot socialni sistem, pač pa moramo posebno poudariti temelje naravnega reda. Prav zato tudi zavračamo mnenje, da mora danes kristjan smatrati komunizem za nekaj pojav ali za dobo v zgodovini, ki je nujna posledica njenega razvoja in jo je zato treba sprejeti kot odlok božje Previdnosti.“

Nato papež opozarja kristjane da-

našnje industrijske dobe, naj se ne zadovoljijo samo s protikomunizmom, ki bi širil in branil svobodo brez vsebine, ampak naj zgradé družbo, v kateri bo temelj človekove varnosti pravni red, ki upošteva človeško naravo.

„Kristjani se morajo bolj ko drugi zavedati, da je učlovečeni božji Sin edina in trdna opora človeštva tudi v družabnem in zgodovinskem življenju... Njihova najvažnejša naloga je, doseči, da se bo moderna družba spet začela graditi na temeljih, ki jih je posvetila učlovečena božja Beseda.“ Če bi kristjani zanemarili to nalogo in pustili vpliv vere, ki ga ima na red v javnem življenju, neizrabljen, bi izdali Boga-človeka, ki se je vidno prikazal v betlehemskih jaslicah. Kristjani na svetu so dolžni delati, toda ne zato, da bi Cerkvi pridobili zemeljsko nadoblast, ampak zato, da spopolnjujejo božjo voljo in pospešujejo blaginjo vsega sveta. Da to lažje izvršu-

jejo, se združujejo v organizacijah. Pripravljeni so sodelovati pri vsakem dobrem podjetju in pri vsakem resničnem napredku. Zato se ne zapirajo v utrjene gradove, da bi se tako rešili sveta. Pri delu za skupno blaginjo ne pozabljajo tistih, ki se dajo voditi luči svoje pameti in so pripravljeni sprejeti vsaj tiste krščanske resnice, ki so utemeljene v naravnem pravu.

Končno papež svari pred tistimi, ki prezirajo službo, ki jo kristjani nudijo svetu, proti njej pa postavljajo takojmenovano „čisto“ in „duhovno“ kršćanstvo. Ti ne razumejo resnice, da je Kristus pravi Bog in pravi človek.

III. KRISTUS MORA BITI TEMELJ IN VSEBINA ČLOVEŠKEGA ŽIVLJENJA

„Jezus Kristus ni le trdna opora človeštva v socialnem in zgodovinskem življenju, ampak tudi vsakega posameznega kristjana. Ker so namreč vse stvari nastale le po njem in nobena stvar brez njega, ne more brez njega nihče izvrševati dobrih del, ki bi bila vredna božje modrosti in slave. To, da mora biti Kristus vsebina in temelj življenja, so zabičavali vernikom že ob zori Cerkve. Sveti Peter je proglasil Kristusa v tempeljskem stebrišču za „začetnika življenja“ (pr. Apd 3, 15). Tudi apostol narodov je priporočal, naj postavijo kristjani svoje življenje na božjega Duha, ne na meso. Izjavil je tudi, da tisti, kdor nima Kristusovega duha, ni božji“ (pr. Rim 8, 9).

1. Človeške moči so omejene

Vsak človek, četudi ni kristjan, more spoznati, da je njegova moč omejena in nepopolna. Dejansko življenje mu to jasno dokazuje. Njegovo življenje omejuje človekova narava sama. Ker je bil Jezus človek, je bil po nedoumljivih božjih sklepih podvržen zakonu omejitve. Njegovo delovanje je imelo določene meje. Ker je pa Jezus tudi Bog, ima polnost modrosti in moči. Kdor hoče graditi naravno in nadnaravno urejen boljši svet, mora dvigati vedno svoj pogled v Kristusa in delovati v mejah, ki jih je določil Bog. Kdor bi to preziral, bi gradil svet, ki bi ne bil po božji volji. Zato bi bil nevaren za socialno življenje.

Kakor sta rodila pretirano precenjevanje človeške moči in preziranje resnice nevarne in škodljive posledice v življenju, prav tako pogubne morejo biti zmote na gospodarskem polju. Presenetljiv razvoj tehnike in izreden napredek proizvodnje moreta delavca privedi do mnenja, da je človek neomejen gospodar svojega življenja in da more s svojo lastno močjo uresničiti vse sanje in doseči vse cilje. S spolnjenjem proizvodnje se spolnjuje tudi človek. Družba, ki čim več proizvaja, je tako za delavca edina resničnost in sila, ki ohranja različnim stanovom življenje. Ta družba je njegova edina trdna opora v sedanjem in bodočem življenju, nekaj nadomestek za vero. Tako se bo iz delavca, ki tako misli, razvila neka vrsta novega človeka, ki mu bo delo najvišja moralna vrednota in ga bo na nek način oboževal z vero posebne vrste.

2. Delo ima veliko нравno vrednost

Toda delo samo brez drugih višjih vrednot nikakor ni trdna in zanesljiva opora človeškega življenja. Zato ne zasluži, da ga moderni človek obožuje. Vsako človeško osebo je Bog ustvaril in Kristus, božji Sin odrešil. Zato je vzvišena nad vse druge zemeljske stvari in prav zato ima tudi njeno delo višjo нравno vrednost. Ljudje, ki delajo, niso samo družba, ki proizvaja vidne predmete, ampak tudi slavi in povečuje Boga. Tudi delo je za človeka važen pripomoček za posvečenje. Z delom v sebi spolnjuje božjo podobo, spolnjuje svojo dolžnost in pravico in tako vzdržuje sebe, svoje domače in koristi tudi družbi. Vestno delo mu bo zagotovilo varnost in obenem „mir na zemlji“, ki so ga oznanjali angeli na sveto noč.

3. Vprašanje miru

Nekaterim vernim krščanskim ljudem kaj radi očitajo, da motijo mir in mirno sožitje narodov in ljudi različnih nazorov, ker preveč na zunaj kažejo svoje versko prepričanje, se združujejo v močnih, tradicionalnih organizacijah in ker preveč povdarjajo svoja načela v zasebnem in javnem življenju. Pravijo, da te vrste katolicizem dela človeka preveč enostranskega, oblastnega, samo-

ljubnega in samozvestnega. Brani položaje, ki nimajo več smisla in pomena, namesto da bi bil na razpolago vsemu, kar pogloblja mirno sožitje.

Papež pravi, da katoliški program miru ne more odobravati nekega splošnega sožitja in sožitja za vsako ceno, posebno tedaj ne, če to sožitje odklanja resnico in pravico. Politika ne sme nikoli vere zlorabljati, ampak jo mora spoštovati.

4. Atomsko orožje in oboroževanje

Papežu to vprašanje povzroča vedno večje skrbi. Zato mu posveča posebno pozornost. Predlaga, naj se sklene mednarodna pogodba, ki bi zabranila vse poizkuse z atomskim orožjem. V zadnjem času se tudi govori o sporazumu, ki naj zabrani uporabo tega orožja, vse države pa bi se podvrgle strogemu mednarodnemu nadzorstvu oboroževanja. Gre torej za stalno odpoved preizkušanju atomskega orožja, za odpoved rabi tega orožja in za nadzorstvo nad oboroževanjem.

Vedno bolj je verjetno, pravi papež, mnenje tistih, ki preučujejo učinke atomskih eksplozij, da bi mogle v ozračju polagoma proizvesti toliko radioaktivnih snovi, da bi mogle postati nevarne za življenje vseh živih bitij. Pri atomski eksploziji se v kratkem času razvije več milijonov kilovatov energije. Ta energija bi v ozračju povzročila silne eksplozije, na zemlji po na površini ogromnega števila kvadratnih kilometrov strašno razdejanje. Uničila bi vsa mrtva in živa bitja. Vsa velika mesta, ki slovijo po svoji zgodovini in umetnosti, bi se spremenila v razvaline. Črn plašč smrti bi pokril upepeljene stvari in žrtve brez udov. Radioaktivna megla pa bi preprečila vsako pomoč tistih, ki bi še ostali pri življenju. Ne bilo bi nobenega zmago-slavnega vzklika, ampak le neutolažljivo žalovanje ljudi nad razdejanjem, ki bi ga povzročila njihova nespamet.

Nekateri mislijo, da bi se nadzorstvo nad širnimi kraji atomskih poiskov moglo izvršiti s posebnimi, za to prirejenimi zrakoplovi. Drugi pa menijo, da bi se mogla po vsem svetu razpresti mreža opazovalnih središč, ki bi jih vodili strokovnjaki vseh narodov in ščitile

slovesne mednarodne pogodbe. Ta središča bi morala imeti vse potrebne priprave za ugotavljanje vseh dejanj, ki bi jih te pogodbe prepovedale.

Dolžnost vesti narodov in vladarjev je, da sklenejo mednarodni sporazum, ki bi obsegal vse te tri stvari, in tako zagotovile enako varnost vsem narodom na zemlji.

Prizadevanje za mir pa ne sme biti samo v preprečevanju vojske, ampak tudi v pravočasnem odstranjevanju mednarodnih prepirov, ki bi mogli povzročiti vojsko. K temu predhodnemu delu za mir so posebno poklicani državniki, ki jih mora voditi duh nepristranske pravičnosti, velikodušnosti in zdrav realizem.

Papež svetuje, naj se vsem, tudi neevropskim narodom zagotovi svoboda in popolna politična neodvisnost. Le tako jih bodo rešili pretiranega nacionalizma, zmede in suženjstva. Vsi evropski narodi morajo delati na to, da bodo dobrane krščanske Evrope razširili tudi tam, kjer jih še ni. Posebno se morajo te naloge zavedati tisti, ki o teh vprašanjih razpravljajo na kongresih.

SKLEP

Svojo božično poslanico konča sveti oče z besedami: „Ljubljeni sinovi! Tudi danes Kristusovo rojstvo izžareva v svet žarke veselja in budi v srcih globoko ginjenost. Kajti v ponižnih jaslicah učlovečenega božjega Sina je skrito neizmerno upanje človeških rodov. V njem, z njim in po njem je človeštvo prejelo rešitev, varnost, časno in večno srečo. Vsakemu posamezniku in vsem skupaj je odprta pot k njegovi zibelki, da postanejo tako deležni nauka, zgleda in darežljivosti učlovečenega Boga ter milosti in dobrin, ki jih potrebujejo v sedanjem in prihodnjem življenju... Naj se vrne Bog-človek k ljudem, Kralj, ki ga človeštvo priznava in mu je pokorno kakor se duhovno vrača vsak božič in leže v jaslice, da se more darovati vsem. Glejte, to je voščilo, ki ga danes pošiljamo veliki družini človeštva, prepričani, da smo jim pokazali pot do rešitve in do sreče.“

Po „Osservatore Romano“
priredil M. G.

Kako so se vzgajali stari in še kaj

4. ROŽNI VENEC IN ČASTNIKI

Neko leto so se vršile v kranjski okoličnici orožne vaje bivše avstro-ogrske vojske. Bilo je v zadnjem desetletju minulega stoletja. Vsaka hiša je morala sprejeti določeno število vojakov in konj. Pri nas se je vselila častniška kuhinja. Naša veža je bila velika in je imela obliko podkve (v sredi so se namreč dvigale stopnice v prvo nadstropje). Napravili so tedaj iz ene stranice obednico, kjer so bili častniki sami zase ter niso mnogo motili hišnega prometa.

Vsak večer so oficirji dolgo v noč posedeli pri mizi, pili, kadili in se zabavali. Toda oče zaradi tega ni prav nič odnehal od hišnega reda. Vsak večer po dokončanem delu in po večerji je snel z žebelja veliki, meter dolgi rožni venec z lepo izrezljanimi rjavimi jagodami, nabranimi na medeninasti verižici, pokleknil ob klopi na tla ter naprej molil, vsa družina — tudi klečé — pa mu je odgovarjala. Ker se je vse to vršilo v drugi stranici večne podkve, molitev častnikov ni motila, dasi jim ta družinska navada ni ostala neopažena. Nisem videl, da bi se katerikoli kdor izmed častnikov posmehoval ali celo s kako zbadljivo opombo izrazil svoje morebitno mišljenje. Vsi so gledali v očetu kmeta, ki ima svoj ponos in ki mu krščanstvo ni fraza.

5. USODNA KLOBASA

Bilo je na pustni torek. Sneg je še na debelo ležal po ravninah in bregovih in mraz je bilo, da je kar škripalo. Otroci smo kakor vsako leto na ta dan prosili starega oljarja in strastnega divjega ribiča (za kar je moral večkrat po par dni sedeti) Blaža za stare hlače in telovnik, ki jih ni več nosil. Hlače so bile tako prepojene z oljem, da so bile trde kot les in se svetile kot škornji gospoda župnika Kerčona. S tem zakladom smo

se spravili otroci na skedenj, napolnili hlače in telovnik s slamo in potegnili skozi novorojenega slamnatega možica dolg drog, čigar konec smo pokrili s starim klobukom. Ko se je naredil mrak, smo nesli možica na vrh naše dolinice, zasadili drog v zemljo, tako da je stal pust za kakšen vatel nad snegom. Nato smo ga zažgali. Tako smo „pusta kurili“. Z oljem prepojena in s slamo trdo napolnjena obleka je gorela kot ogromna bakla. Otroci smo stali okrog gorečega pusta ter veselo opazovali, kako je možič ginil v svetlih plamenih.

Oče je imel umevanje za take stare navade ter otrokom ni kratil veselja, ki so ga imeli pri tej zabavi.

Večerja na pustni torek pa se je vedno vršila v velikem slogu za celo družino s posli vred. Na Veliko noč je imel zajutrek ta sloves nadobitnosti, na poudružnično žegnanje opoldansko kosilo, na pustni torek pa večerja. Obara, v kateri so na gosto plavalci mastni koščki mesa, je prišla prva na mizo, nato so sledile kuhane mesene klobase (izdelek strica Boštjana, ki je bil sijajen mesar, kadar ni bil pijan) s kislim zeljem, potem bobi in flancati: pravi babilonski stolp, ki se je dvigal iz velike lončene sklade.

In tedaj se je zgodilo, kar sem si za celo življenje zapomnil. Večerja je minila, pomolili smo rožni venec, posli so se razšli. Na lesenem krožniku pa je ostalo še pol klobase. Oče je vse skup postavil na visoko omaro, ki je stala ob klopi pri krušni peči.

Drugi dan je bila pepelnica. Vse je šlo v cerkev. Le jaz in mlajša sestra sva ostala doma. Bila sva še premajhna, da bi naju v zgodnjem zimskem jutru, ko je od mraza vse škripalo, vzeli s seboj v cerkev k pepeljenju. Jaz sem pozimi spal kar na zapečku, kjer je bilo prijetno gorko. Ko je bilo vse odšlo v cerkev, sem se zbudil. Luč, ki je visela sredi sobe s stropa, so pustili brleti.

Tedaj sem zapazil z zapečka tiste pol klobase, ki jo je bil oče zvečer postavil na omaro. Močno so se mi pocedile sline, premočno, da bi mogel skušnjava premagati. Ni bila nobena umetnost stegniti se izza zapečka do omare in že je bil okusni plen v mojih rokah. Kdo je tedaj mislil na pepelnico in če sem se sploh že zavedal, da je na ta dan tako strog post.

Ko so se vrnili iz cerkve, je oče takoj zapazil, da je klobasa z omare dezertirala. Ni prav nič ugibal, kam, zakaj jaz sem že sedel na zapečku, čeprav s silno nedolžnim obrazom. Sam Bog Oče ni mogel z bolj grozečim glasom vprašati Kajna po njegovem bratu Abelu, kot je vprašal oče mene po izginuli klobasi.

Pa ni čakal na moj odgovor, ampak je nameril svoj korak proti ogledalu na steni, za katerim je za vsak primer čakala dolga šiba na svojo službo. Jaz pa nisem bil tako nepreviden kot Kajn, ki se je hotel z Bogom še nekaj pričkat, dasi je bila njegova krivda prav tako jasna kot moja. Urno sem skočil izza zapečka na klop, s klopi na tla in nato pod posteljo, ki je stala v kotu. Namesto da bi zginil skozi vrata. Pa kaj, ko so bile noge hitrejšje kot misli. Vse to se je zgodilo, preden je oče utegnil izvleči šibo izza ogledala.

Šiba pri nas ni mnogokrat pela. Kardar pa je pela, je pela sijajneje kot sam gospod Betetto v ljubljanski operi. Zato smo imeli otroci velik strah pred njo. V tem kočljivem položaju sem dal duška temu strahu s tem, da sem kot jesihar začel vpiti: „Mama, mama!“ Najbrže otrok čuti, da je oče v družini predstavnik božje pravičnosti, mati pa da je podobna božjega usmiljenja.

Na moje obupno vpitje je bila mati, kot bi trenil, v sobi. Mislila je pač, da se je zgodila nesreča. Oče ji je v par besedah razložil položaj. In tedaj je mati stopila k postelji, jo s krepkim prijemom porinila od stene, me za noge potegnila na plano in tedaj — res nisem štel, koliko jih je padlo. Malo jih ni bilo in krepke so bile. Vmes pa sem moral poslušati kratak pa temeljit pouk o tretji cerkveni zapovedi, ki je potem nikoli več nisem zapabil.

Novo farno bandero, ki so ga za župnijo Predoslje pri Kranju (kjer je rastel avtor pričujočih spominov) kupili l. 1953 farani-izseljenci v Južni in Sev. Ameriki

Brez učenih vzgojnih bukev mi je postalo menda že tedaj jasno, da je uspešna vzgoja v družini bistveno odvisna od tega, da oče in mati dosledno vlečeta v isto smer. Kar je pri nas oče odredil, temu mati ni nikdar oporekala, in kar je mati pri otrokih odredila, tega oče ni podiral. Danes si sicer ne morem misliti, da bi oče in mati zaradi nas otrok nikdar ne prišla navzkriž in da bi bila oba vedno istega mnenja. Vsak človek ima svoje poglede na posamezne pojave življenja in nikdar se ti pogledi popolnoma ne krijejo. Toda pred nami otroki se nista nikdar izdala ter je bil vsak priziv na višjo oziroma milejšo instanco brezuspešen. Zato moji vsega usmiljenja vredni klici na pomoč niso imeli nobenega uspeha.

fzt

EVANGELIJ po *sv. Luku...*

RAZLAGA DR. MIRKO GOGALA

JEZUSOVO SPREMENJENJE NA GORI

V Cezareji Filipovi je apostol Peter izpovedal vero, da je Jezus Mesija in pravi Sin božji. Jezus je ob tej priliki Petru obljubil, da ga bo postavil za vrhovnega poglavarja čez vso Cerkev, ki jo je nameraval ustanoviti. Istočasno je Jezus apostolom prvič napovedal svoje trpljenje in nasilno smrt, ki ji bo sledilo zmagoslavno vstajenje od mrtvih. S tem prevažnim razgovorom pa je tako časovno kot vsebinsko v tesni zvezi Jezusovo spremenjenje na gori. Ta dogodek je Luka popolneje in globlje opisal kot pa Matej in Marko. Takole nam poroča:

Nekako osem dni po tem govoru je vzel s seboj Petra, Jakoba in Janeza in šel na goro molit. In ko je molil, se je podoba njegovega obličja spremenila in njegovo oblačilo je postalo belo in se je svetilo. In glej, dva moža sta govorila z njim; bila sta Mozes in Elija, ki sta se prikazala v veličastvu in govorila o njegovi smrti, ki ga je čakala v Jeruzalemu. Petra in njegova tovariša pa je bil premagal spanec. Ko so se prebudili, so videli njegovo veličastvo in ona dva moža, ki sta stala pri njem. Ko sta pa odhajala od njega, je rekel Peter Jezusu: „Učenik, dobro je, da smo tukaj, naredimo tri šotore: enega tebi, enega Mozesu in enega Eliju!“ In ni vedel, kaj govori. Ko je to govoril, se je naredil oblak, ki jih je obsenčil; in zbal so se, ko sta ona dva vstopila v oblak. Prišel pa je iz oblaka glas, ki je govoril: „Ta

je moj ljubljeni Sin, njega poslušajte!“ In ko je ta glas nastal, je bil Jezus sam. In oni so molčali in niso v onem času povedali nikomur nič od tega, kar so videli (Lk 9, 28-36; Mt 17, 1-13; Mk 9, 2-13).

„Nekako osem dni“ po razgovoru v Cezareji Filipovi, ali bolj točno povedano, „po šestih dneh je vzel Jezus s seboj Petra, Jakoba in njegovega brata Janeza (in) jih je peljal posebej na visoko goro“ (Mt 17, 1). Nobeden izmed evangelistov nam ne pove, kako se je gora imenovala. Po zelo starem ustnem izročilu, ki ga omenjata že sv. Ciril Jeruzalemski in sv. Hieronim, naj bi to bila gora Tabor (danes: Džebel-el-Tor), ki leži kakih 10 km jugovzhodno od Nazareta. Ima zelo ljubko stožčasto obliko in 562 metrov višine. Iznad okolne Ezdrelonske planjave se dviga kakih 321 metrov višine, iznad Genezareškega jezera pa kakih 780 metrov. Zdi pa se še toliko višja, ker je popolnoma osamljena in se je z njenega vrha mogoče razgledati skoraj po vsej Judeji, pa tja do Antilibanona in do Sredozemskega morja. Zato ni nič pretirano, če jo Matej in Marko imenujeta „visoka gora“. Prav tako se gori Tabor lepo prilagaja tudi druge okoliščine, ki jih sv. pismo omenja ali pa vsaj predpostavlja. V prvi vrsti velja to za nenaseljenost. V času vojska in večjih notranjih nemirov so se ljudje že zatekali na goro Tabor in so njen vrh spremenili v trdnjavo. Tako je bilo za Antioha Vel. leta 218 pr. Kr., kot nam poroča Polibij. Nekaj podobnega se je zgodilo v času Vespazianove voj-

ske leta 67 po Kr., kot nam popisuje znani judovski zgodovinar Jožef Flavij. V mirnih časih pa gora Tabor prav gotovo ni bila naseljena, že zaradi tega ne, ker je strma in kamnita in popolnoma brez vsake vode. Zato je lahko nudila vso samoto, ki jo je spremenjenje Gospodovo brez dvoma zahtevalo. Prav tako ne predstavlja nobene težave, da evangelisti spremenjenje na gori povežejo neposredno z dogodki v Cezareji Filipovi, ne da bi omenili Jezusov povratek v Galilejo, kjer je gora Tabor ležala. Med obema krajema je kakih 70 km zračne razdalje, ki jo je Jezus v omenjenih šestih dneh zlahka prehodil. Še več: Evangeliji poročajo, da je Jezusa na povratku z gore ob vznožju pričakovalo mnogo ljudstva s pismouki (Mt 17, 14; Mk 9, 13; Lk 9, 37), kar si je najlažje razložiti, če je gora bila kje v Galileji. Kljub temu mnogi zlasti nekatoški pisci od 19. stoletja dalje mislijo, da se je Jezus spremenil na gori Hermon, ki se neposredno za Cezarejo Filipovo vzpenja v višino 2759 metrov. Samo po sebi ta podmeina ni nemogoča, vendar pa zase nima nobenega takega dokaza, da bi mogla resno omajati tradicionalno mnenje, ki se ga še danes drži večina katoliških pisateljev.

☆

Dan se je verjetno že nagibal h koncu, ko je Jezus „šel na goro molit“. S seboj je vzel le tri učence, ki jih je najbolj ljubil: Petra, Jakoba in Janeza. Že prej enkrat je samo tem trem dovolil, da so bili navzoči, ko je obudil od mrtvih Jairovo hčer (Lk 8, 51). Prav tako so kasneje samo ti trije bili priče njegovega smrtnega boja na Oljski gori (Mt 26, 37).

Pot na goro je bila precej strma in zaradi vročine še bolj naporna. Ko so vsi utrujeni prišli na cilj, se je med tem že stemnilo. Zato ni čudno, da je Petra in njegove tovariše kaj hitro „premagal spanec“. Jezus pa se je nedaleč od njih po svoji navadi zatopil v molitev, kot nam edini Luka skrbno poroča. „In ko je molil, se je podoba njegovega obličja spremenila“, kajti „njegov obraz se je zasvetil kot sonce“ (Mt 17, 2). Pa tudi „njegova oblačila so postala bela ko

luč“ (Mt 17, 2). Marko pa še bolj slikovito pove, da so „njegova oblačila postala svetla, silno bela, ko sneg, kakor ne more beliti noben belivec na zemlji“ (Mk 9, 3).

Svetloba, ki je Jezusa tako nenadoma objela, ni morda prihajala od zunaj, iz nebes, kot n. pr. tista, ki je v betlehemski noči obсветila pastirje (Lk 2, 9). Izvirala je iz njegove notranjosti. Jezusova duša, ki je bila z božjo Besedo združena v eni osebi, je od vsega početka bila deležna blaženega gledanja, ki ga zveščani uživajo v nebesih. Ta blaženost njegove duše bi se po naravni nujnosti morala razliti tudi na njegovo telo. Ker pa je Jezus hotel trpeti za naše odrešenje, je tu na zemlji s trajnim čudežem preprečeval, da se to ni zgodilo. V trenutku spremenjenja pa je Jezus dovolil, da je nekaj žarkov njegove slave prodrlo zastor njegovega presvetega telesa, mu razsvetlilo obličje in mu pobelilo njegova oblačila. V tem čudežu imamo torej lep dokaz, da sta v Jezusovi osebi združeni dve naravi, božja in človeška.

Ko je Jezus tako spremenjen molil, sta pristopila k njemu „Mozes in Elija, ki sta se prikazala v veličastvu“. Bila sta to dve najvažnejši osebnosti stare zaveze, prvi kot predstavnik „postave“, drugi pa kot predstavnik „prerokov“. Skupno sta torej zastopala celotno staro zavezo. Elija, ki je bil živ vzet v nebo, se je brez dvoma prikazal v svojem lastnem telesu, Mozes pa si je na čudežen način privzel telo, podobno kot angeli v raznih prikaznih.

Mozes in Elija sta se začela z Jezusom pogovarjati „o njegovi smrti“, ki ga je čakala v Jeruzalemu“. Spet se moramo samo Luku zahvaliti, da vemo za vsebino tega izrednega pogovora. Če grški izraz bolj dobesedno prestavimo, so obravnavali Jezusov „izhod“ (kr. ekso-don) s tega sveta, ki pa se je ravno izvršil z njegovo smrtjo, kateri sta sledila vstajenje in vnebohod. Smrt je torej bila jedro vsega razgovora. Tako vidimo, da je bila luč z gore Tabor vsa naravnana na goro Kalvarijo, ki jo je obsevala kot pozornico, kjer naj bi se ti pogovori uresničili.

Ves ta prizor se je začel, ko so apostoli spali. Ko pa so se predramili, mor-

da že bolj proti jutru ali pa vsled žarkov Jezusove slave, „so videli njegovo veličastvo in ona dva moža, ki sta stala pri njem“. Ta nenavadna prikazen jih je silno zmedla in „jako so se prestrašili“ (Mk 9, 6), tako da prvi hip niti niso prepoznali onih dveh mož, ki sta govorila z Jezusom. Šele ko so se nekoliko umirili, so videli, da sta bila to Mozes in Elija. Končno so prisluhnili tudi pogovoru in slišali, da govore ne morda o bogve kakšnih nebeških skrivnostih temveč o Jezusovi smrti. Vsi trije apostoli so ves čas spoštljivo molčali. Ko pa je bil razgovor končan in sta Mozes in Elija že hotela oditi, je Peter nenadoma posegel vmes, da bi ju zadržal. Rekel je Jezusu: „Učenik, dobro je, da smo tukaj, naredimo tri šotore: enega tebi, enega Mozesu in enega Eliju!“

Bleščeče videnje tje apostole kljub začetnemu strahu navdalo z nepopisnim veseljem. Zato je Peter predlagal, da bi kar za vedno ostali tamkaj. Bil je namreč tako prevzet od vsega, kar je videl, da sam „ni vedel, kaj govori“. Toda Peter je dihal skozi rano. Čeprav nevede, je razločno pokazal, kje ga „žuli čevlji“. Bal se je križal! Zdelo se mu je veliko lepše uživati z Jezusom na Taboru kot pa trpeti z njim na Kalvariji.

Jezus ni Petru nič odgovoril. Še preden je bil namreč Peter skončal, jih je vse skupaj „obsenčil sveta oblak“ (Mt 17, 5), ki je bil vidno znamenje in simbol božje navzočnosti (prim. 2 Moz 16, 10; 19, 9-16). Nato so apostoli videli,

kako je Jezus z Mozesom in Elijem vstopil v oblak. Očividno se je oblak tako nizko sklonil in se tako raztegnil, da je prekril vso prikazen. Potem pa se je iz oblaka zaslíšal glas: „Ta je moj ljubljeni (oz. izbrani, kot ima nekaj najboljših gr. rokopisov) Sin, njega poslušajte!“ Nebeški oče sam je predstavil Jezusa kot svojega Sina in zakonodavca nove zaveze (5 Moz 18, 15). S tem je pozval Petra in vse, naj v Jezusa verujejo in ga poslušajo, pa ne samo, ko govori o svojem mesijanstvu, ampak tudi takrat, ko napoveduje svoje trpljenje in svojo smrt.

Apostoli, ki so bili že itak prestrašeni, so se zaradi oblaka in zaradi božjega glasu še bolj zbalí in „so padli na svoj obraz“ (Mt 17, 6). Tako so nepremično obležali, dokler ni pristopil Jezus, se jih dotaknil in rekel: „Vstanite in ne bojte se!“ (Mt 17, 7). Tedaj šele so apostoli povzdignili oči in pogledali okrog sebe, pa niso videli nikogar razen Jezusa samega, ki je stal pred njimi spet v svoji navadni podobi.

★

Ni treba še posebej poudarjati, da racionalisti temu poročilu odrekajo vsako zgodovinsko veljavo. Zanje je spremenjenje Jezusovo le halucinacija ali mit ali simbol ali kaj podobnega. Te njihove trditve so tako samovoljne, da res ne zaslužijo natančnejše obravnave. Ves način pripovedovanja o poteku dogodka z vsemi okolnostmi jasno priča za zgodovinsko resničnost čudeža, toliko bolj, ker se spremenjenje Gospoda tudi smiselno lepo ujema in dopolnjuje ne le z razgovorom v Cezareji Filipovi temveč s celotno zgodovino našega odrešenja.

Spremenjenje na gori je brez dvoma sijajno potrdilo Petrove izpovedi, da je Jezus Mesija in pravi Sin božji. Poleg tega je v tesni zvezi s prvo Jezusovo napovedjo trpljenja in vstajenja. Apostole tje namreč ta napoved silno potrla. Zato jih je Jezus hotel opogumiti, da se ne bi zaradi trpljenja nad njim pohujšali, ter jim dati nove moči, da bi tudi svoj križ laže nosili. Seveda Gospod svoje prve napovedi ni jemal nazaj. Nasprotno, v celoti jo je potrdil. Njegova

Sveta branje

V zaprtih durih ključ,
na mizi zlata luč,
pred mano bela knjiga,
nad njo pa misli moje...

Nekdo jih v svete soje
s skrivnostnim žarom vžiga.
Iz črk mi Jezus rase...
Kot Bog, Vodnik in Brat
mi šepetá, da rad
imel bi me le zase...

Svetobor Sodobnik

smrt je potrebna, ker je po božjih načrtih določena kot sredstvo za odrešenje. Ves pogovor z Mozesom in Elijem je pričal o tem. Tudi ni bila Jezusova smrt v nikakem nasprotju z njegovim božjim sinovstvom. Nebeški Oče sam, ki je že pri krstu Jezusa predstavil kot svojega ljubljene Sina, se je sedaj ponovno oglasil. Poudaril je, da je Jezus, ki je napovedal svojo smrt, še vedno njegov ljubljene Sin, ki je od njega samega prejel naročilo in odobrenje, da prelije svojo kri za odrešenje sveta.

Toda Jezusova zgodba se ne bo končala z njegovo smrtjo. In prav to je hotel Jezus s svojim spremenjenjem pokazati, da bi tako pri apostoli omilil porazen vtis, ki ga je prva napoved trpljenja naredila nanje. Jezusovo trpljenje namreč ni bilo samemu sebi namen. Kot so že preroki napovedali, je smrt bila za Jezusa le potreben prehod k povečanju. Spremenjenje na gori pa je ravno bilo nekaj uvod in predokus tega povečanja, kamor bo križ pripeljal Jezusa in vse, ki ga bodo z njim vred potrpežljivo nosili. Seveda je moral Jezus nauk o pomenu svojega trpljenja še večkrat na razne načine ponoviti, pa ga še ni mogel vsem dobro dokazovati. Še po smrti, ko je že bil v svoji slavi, je moral na poti v Emaus pograti malo verne učenca: „O nespametna in po srcu kesna za verovanje vsega tega, kar so povedali preroki! Ali ni bilo potrebno, da je Kristus to pretrpel in (tako) šel v svojo slavo?“ (Lk 24, 25-26).

Končno je tudi prikazen Mozes in Elije imela svoj velik pomen. Kot predstavnik stare zaveze sta s svojo navzočnostjo dokazovala, da je bil Jezus tisti cilj, na katerega je bila naravnana vsa postava in preroki. To je v najlepšem soglasju z Jezusovo izjavo v govoru na gori, da ni „prišel razvezovat postavo in preroke... marveč dopolnit“ (Mt 5, 17). Dalje je Mozes kot veliki zakonodajalec stare zaveze pričal, da Jezus ne krši postave, kakor so Judje zlobno trdili (Lk 6, 2; 6, 7 itd.). Prerok Elija pa, ki je bil tak gorečnik za čast božjo in velik čudodelnik, je pričal za Jezusa, da ni kriv bogokletstva, ko si prisvaja božjo čast in oblast (Lk 5, 21

Da bi se apostoli ne pohujšali na dan Jezusove sramotne smrti na križu, jim je božji Učenik dal dokaz svojega božanstva s svojim veličastnim spremenjenjem na gori Tabor

itd.) in da svojih čudežev ne dela s pomočjo hudega duha, kot so ga mnogi po krivici dolžili (Lk 11, 15).

Med tem ko je lažno judovstvo Jezusa zametalo, pa ga je resnično judovstvo priznalo in se mu prišlo pokloniti v osebi svojih dveh najodličnejših predstavnikov, Mozes in Elije. Stara in nova zaveza sta si na gori spremenjenja podali roke, podobno kot sta se ne dolgo za tem pravičnost in ljubezen objeli in združili na drugi gori, ki je že vstajala na obzorju Jezusovem (sv. Janez Zlatoust).

☆

Bilo je že drugi dan zjutraj, ko so se vračali z gore. Po poti grede je Jezus naročil svojim trem spremljeval-

cem: „Nikomur ne pravite tega, kar ste videli, dokler Sin človekov od mrtvih ne vstane“ (Mt 17, 9). Vest o Kristusovem veličastnem spremenjenju bi namreč Jude, ki so Mesija pričakovali v veliki zunanji slavi, nagnila, da bi Jezusa hoteli imeti za svetnega kralja in bi tako njegovo delo le motili. To pa je ravno Jezus hotel preprečiti. Poleg tega je bil ta izreden dogodek velika izjema v Jezusovem življenju in je kot tak moral ostati; kajti Jezusova oseba in njegov nauk nima nič opraviti s kakim okultizmom ali špiritizmom ali čem podobnim.

Ukaz kot tak za apostole ni bil nič novega, zato jim ni mogel delati težav. Le zadnje Jezusove besede so jim vzbudile pozornost in jim sprožile celo vrsto vprašanj. Niso namreč mogli razumeti, „kaj bi to bilo: vstati od mrtvih“ (Mk 9, 10). Saj po njihovem prepričanju Mesija ni smel umreti. In če ne bo umrl, kako naj potem vstane od mrtvih? Apostoli so torej med seboj ugrabili, kaj vendar je Gospod s tem hotel povedati? kateri dogodek je imel v mislih? Ali je bil pa morda res že pred durmi čas svetovnega prerojenja in vstajenja od mrtvih, ki so ga napovedovali preroki (Iz 26, 19; Ezek 37; Dan 12, 1-3)? Če pa je Gospod na to mislil in je njegov prihod k sodbi že tako blizu, da ga bodo oni sami razmeroma kmalu doživeli, zakaj pa potem Elija ni za stalno prišel? Saj so pismouki na podlagi Malahijeve prerokbe (Ml 4, 5) učili, da bo Elija prišel in prenovil svet za „veliki in strašni dan Gospodov“, ko bo Mesija prišel k sodbi. Kako je torej mogoče, da se je Elija na gori prikazal samo za tako kratek čas in spet odšel? S tem zadnjim so torej začeli učenci in vprašali Jezusa: „Kaj torej pismouki pravijo, da mora poprej priti Elija?“ (Mt 17, 10).

V odgovor na to vprašanje, ki je bilo namenoma dvoumno postavljeno, je Jezus potrdil, da Elija mora priti: „Elija bo prišel in vse prenovil“ (Mt 17, 11). Še več! „Elija je že prišel“ (Mt 17, 12), namreč v osebi Janeza Krstnika, ki je nastopil „z Elijevim duhom in njegovo močjo“ (Lk 1, 17). Toda Judje ga na žalost „niso spoznali“ (Mt 17, 12), niso

hoteli sprejeti njegovega pričevanja (prim. Lk 7, 31-35; Mt 11, 18) in so povrhu še grdo z njim ravnali; saj „so z njim storili, kar so hoteli“ (Mt 17, 12). Jezus je tako dovolj jasno namignil na trpljenje in mučeniško smrt Janeza Krstnika. In ista usoda čaka tudi Mesija samega. Kakor Janez Krstnik, „tako bo trpel od njih tudi Sin človekov“ (Mt 17, 12; prim. Mk 9, 12). Tudi on bo umorjen, potem pa bo vstal.

„Tedad so učenci razumeli, da jim je govoril o Janezu Krstniku“ (Mt 17, 13) in da se je na njem spolnila Malahijeve prerokba o Eliju. (V novejšem času nekateri odlični katoliški razlagalci mislijo, da je Jezus s tem izključil možnost, da bi se Elija vrnil na koncu sveta. Spet drugi pa trdijo, da Jezus loči dvojen prihod Elijev: na koncu sveta bo Elija osebno prišel, kot napoveduje Malahija v 4, 5; pred Jezusovim prvim nastopom pa je prišel Elija „v duhu“, v osebi Janeza Krstnika, v smislu Malahijeve prerokbe v 3, 1). Istočasno pa so učenci zvedeli, kar so v resnici želeli vedeti, kako bo namreč Sin človekov vstal od mrtvih. Smrt Mesijevega jim je dala ključ za razumevanje vsega ostalega.

Tako je apostolom od vsega čudovitega doživetja ostala samo trezna resničnost križa. Sedaj so vedeli, po kakšni poti bo ljubljeni božji Sin pripeljal božje kraljestvo na zemlji: po trpljenju in smrti v Jeruzalemu. Le malo jih bo razumelo to pot kraljestva, kajti tudi apostoli so pričakovali božje kraljestvo v sijaju in veličastvu. Toda vsaj ti trije so sedaj morali vedeti, ko bodo spet šli z Jezusom na goro, ko bodo njihove oči spet dremotne in jih bo premagal spaneč, ko bo Sin človekov spet molil pred njimi, tedaj bo nastopila ura, o kateri je tukaj govor in na katero ves naš dogodek kaže in jo osvetljuje kot mogočen žaromet.

Dokler pa ta ura ni prišla, so apostoli po Gospodovem naročilu res „molčali in niso v onem času povedali nikomur nič od tega, kar so bili videli“. Po Jezusovem vstajenju od mrtvih pa so že smeli govoriti. Tedaj pa je Peter vernikom razodel tudi to, kar je bil doživel „na sveti gori“ (2 Pet 1, 17).

GOSPOD JANEZ

Pot navzgor

Gerlovčana je začelo vzgajati trpljenje. Samo nekaj ur bridkosti je doseglo to, kar niso mogli doseči opomini duhovnikov in prošnje žene več let. Gerlovčan se je spremenil v resnega človeka. Obžaloval je, kar je storil slabega in se z vsem srcem želel okleniti dobrega. Zato je težko čakal duhovnika, da bi ga spravil z Bogom.

☆

Dobre pol ure potem (je naznanil veliki zvon, da gospod Janez nese Gerlovčanu Boga. Goreče je molil, da bi prišel še o pravem času k ponesrečencu in mu pomagal do srečne večnosti.

Sonce je zahajalo in sipalo poslednje žarke na pot, po kateri je gospod Janez nosil Boga. V hosti ob Krki so ptice pele večerno pesem. V vinogradih so pa otožno cvrčali črčki in naznanjali, da se grozdje mehča in zori.

S pozdravom: „Mir bodi tej hiši!“ je stopil kaplan v sobo. Gerlovčanu so prišle solze v oči. „Gospod Janez mi v najtežji uri prinaša mir in tolažbo, jaz sem ga pa sramotil,“ si je očitil.

Kaplan je dal Boga na mizo in se pripravljaj, da bo ponesrečenca spovedal. Žena, otroci in sosedje so se hoteli umakniti v vežo. Tedaj je zbral Gerlovčan vse svoje moči, se dvignil in (jih prosil, naj počakajo. Potem se je obrnil h gospodu Janezu in z veliko težavo govoril: „Ker sem bil slab mož, slab oče in še slabši kristjan, me je zadel pravična kazen. Vi in gospod župnik sta me večkrat opominjala, toda vajinih opominov nisem poslušal. Norčeval sem se iz njih, vaju pa preklinjal in sramotil. Vas, gospod Janez, sem še posebno žalil s svojo podoknico. Prosim, odpustite mi. Danes mi je zelo žal, da sem to storil. Prav tako, kakor vas, prosim odpuščanja tudi župnika.“ Govorjenje ga je utrudilo. Utihnil je in sklonil glavo.

Kaplan je ganjen stopil k njemu in

rekel: „Gerlovčan, nikoli nisem bil hud na vas. Že tisti večer sem vam prav vse odpustil. Bodite zaradi tega popolnoma mirni.“ Kaplanov odgovor je ponesrečenca potolažil in mu dal novih moči.

Potem je Gerlovčan poklical k svoji postelji ženo in ji govoril: „Tudi tebe, moja žena, prosim odpuščanja. Moj angel varuh si bilá. Z veliko potrpežljivostjo in ljubeznijo si me svarila in odvrčala od slabe poti, toda jaz te nisem poslušal. Popival sem in zapravljaj. Zato mi je Bog poslal to preizkušnjo. Toda trdno zaupam v božje usmiljenje in tvoje odpuščanje.“ Udrle so se mu solze. Nič več ni mogel govoriti.

Njegova žena je padla na kolena k njegovi postelji in nekaj časa tako bridko jokala, da se je vsem smilila. Sosedo so jokale z njo. Moški pa so v zadregi stali kakor pribiti. Gerlovčanova žena se je končno le pomirila in začela govoriti: „Saj veš, da ti iz srca vse odpuščam. Toda, kaj naj počnem z otroki? Majhni so še.“ Znova je začela jokati. Z njo so jokali tudi otroci. Približali so se Gerlovčanovi postelji in klicali: „Ata, vi ne smete umreti!“

Gerlovčan je uprl oči v svoje otroke, jih objel in jim govoril: „Vas, moji otroci, na smrtni postelji prosim: Ne živite tako, kakor sem živel jaz. Spoštujte duhovnike in držite se njihovih nauk. Ubogajte in radi imejte svojo mamo, zame pa molite.“ Otroci so se oklenili svojega očeta, kakor bi ga hoteli zadržati na zemlji in jokaje govorili: „Ata, vi nas ne smete zapustiti!“

Ponesrečenec je nekaj časa z veliko bridkostjo gledal svoje otroke in jih objemal. Potem pa je spregovoril še sosedom: „Mnogo slabih zgledov sem vam dal. Kalil sem v pijanosti vaški mir. S svojim razgrajanjem in vpitjem sem vas večkrat budil ponoči iz spanja in s preklinjevanjem dajal veliko pohujšanje vsem, posebno vašim otrokom. Zato vas

prosim, da mi zaradi Boga odpustite, moje slabe zglede pa pozabite!“

Beseda mu je zastala. Omahnil je na blazine. Iz ust pa je bruhnila kri. To je bil duhovniku opomin, da je Gerlovčanovo življenje v resni nevarnosti.

Žena z otroci in sosedje so se umaknili v vežo in začeli glasno moliti, gospod Janez pa je ponesrečenca spovedal. Po spovedi je bil Gerlovčan ves vdan v voljo božjo in nepopisno vesel. Z veliko pobožnostjo je prejel Kristusa za popotnico v večnost, zakrament maziljenja in še popolni odpustek za zadnjo uro.

Gospod Janez je končal previdevanje. Ves srečen se je zahvaljeval Bogu za Gerlovčanovo spreobrnjenje in tako lepo pripravo na smrt. Župnik ima prav, Bog je res največji mojster v spreobračanju duš.

Sosedje so v znamenje popolne sprave pristopali k Gerlovčanu, mu segali v roke in odhajali. Gospod Janez se je zdaj obrnil k ponesrečenцу in mu rekel: „Gerlovčan, zdaj ste tako lepo pripravljeni na večnost, da lepše najbrž nikoli več ne boste. Zato se ne bojte smrti! Skrb za družino pa prepustite Bogu. On bo skrbel zanj.“

„Ne bojim se umreti. Zaupam v božje usmiljenje, v vaše besede in vaša molitev. Zelo sem vam hvaležen, ker ste me tako lepo spravili z Bogom. Toda kak mesec bi še rad živel, da bi se še bolj spokoril in popravil slabe zglede, ki sem jih dal. Vendar, kakor Bog hoče, tako naj se zgodi. Vas pa prosim, da me podpirate, da bom znal prav nositi trpljenje, ki me še čaka.“

Duhovnik mu je obljubil, da ga bo večkrat obiskal in veliko molil zanj. Segel mu je v roke, mu voščil lahko noč in odšel.

☆

Bog je izpolnil Gerlovčanovo srčno željo. Podaljšal je njegovo življenje in mu dal priliko za pokoro. Križ in bolečina sta ga odslej spremljala in vzgajala za nebesa. Z veliko vdanostjo ju je sprejemal in s svetim Avguštinom molil: „Gospod, tukaj me žgi in tépi, v večnosti pa prizanesi!“

Gospod Janez ga je večkrat obiskal. Kakor otrok se je Gerlovčan veselil njegovega obiska. Če kak dan ni mogel priti,

si je že izpraševal vest, če se mu ni morda kaj zameril. Zato je pa bilo njegovo veselje toliko večje, ko je duhovnik spet prišel pod njegovo streho. Z izredno hvaležnostjo in radostjo ga je vedno sprejemal. Besede, ki mu jih je gospod Janez govoril v tolažbo in spodbudo, je večkrat premišljeval in delal načrte, kako jih bo izpolnjeval.

Kadar ni imel hudih bolečin, je bral knjige, ki mu jih je nosil kaplan. V njih je dobival navodila in vzpodbudo, kako naj trpi in nosi svoj križ. Z vsakim dnem so naraščale njegove bolečine. Vedno več noči je prečul brez vsakega spanja. Toda nobena beseda nevolje in godrnjanja ni prišla iz njegovih ust.

Več ko mesec dni je Bog s trpljenjem vzgajal za nebesa. Vedno bolj so se trgale vezi, ki so ga priklepale na svet. Le ena skrb ga je še vznemirjala in morila: Kaj bo z ženo in otroci po njegovi smrti. Pri nekem obisku je to svojo veliko skrb zaupal gospodu Janezu.

Še isti večer sta se oba duhovnika posvetovala, kako bi rešila Gerlovčana skrb in pomagala družini. Oba sta soglašala v tem, da je treba otrokom preskrbeti dobrega, skrbnega varuha. Toda, kdo bi to bil?

Prereševala sta vse može v župniji. Slednjič sta se ustavila pri sosedu, ki je bil tisto leto predsednik hranilnice in posojilnice. Drugo jutro sta ga poklicala v župnišče in ga prosila, naj prevzame varuštvo. Sosed je v začetku prošnjo odbil. Izgovarjal se je, da je to zelo ne-hvaležen in odgovoren posel. Toda, ko sta mu duhovnika le priporočala, naj se usmili družine in ji pomaga, se je vdal in prevzel.

Toda, kako rešiti Gerlovčanov dom dolgov? Vsi trije so molče premišljevali in iskali rešitve. Končno so jo našli. Treba je poiskati dobrega kupca za posekani les. Ves izkupiček naj se porabi za kritje najnujnejših odlgov. Ostale dolgove bo plačala posojilnica. Poroštvo pa prevzame varuh sam.

☆

Drugi večer oba duhovnika in sosed, ki je prevzel varuštvo, obiščejo Gerlovčana. Ni jih pričakoval. Zato je bil ves iz sebe, ko so mu segali v roke in ga vpraševali, kako mu je. Ponovno jim je

zaupal, da ga mori na tem svetu edina skrb, kako bo živela družina po njegovi smrti.

„Prav zato smo prišli k tebi, da te rešimo te skrbi,“ je pripomnil sosed. „Oba duhovnika sta me prosila, naj prevzamem varuštvo nad tvojimi otroci. Pripravljen sem to sprejeti, če sta z ženo s tem zadovoljna. Prevzeti hočem tudi poroštvo za storjene dolgeve. Gerlovčan, kaj praviš na to?“

„Kaj naj rečem? V zadregi sem, kako naj se ti za vse to zahvalim,“ je gahnjen hropel Gerlovčan.

„Zahvali se duhovnikoma, ne meni. Ta dva sta me prosila in pregovorila, da sem to odgovorno službo sprejel,“ je pojasnjeval sosed ponesrečencu.

„O Bog, kako si dober, ker nam pošiljaš take duhovnike! Gospoda, kako naj se vama zahvalim za to neprecenljivo uslugo? Zdaj sem rešen vseh skrbi. Zato bom lahko umrl, kadar bo božja volja. Žena, otroci! Pridite, pridite! Po moji smrti boste imeli še dom...“ Omahnil je na blazine in spet bruhal kri.

Župnik pokliče ženo in otroke. Pové jim, da je Bog poskrbel zanje, če bodo izgubili na tem svetu očeta. Priporočil jim je, naj poslušajo nasvete sosedu, ki bo njihov varuh in porok.

„O, kako sem vam vsem hvaležna za to izredno pomoč in tolažbo! Kaj bi počela z otroci, če bi se morala z njimi potikati po svetu? Zdaj je konec tega strahu. Ohranili ste nam dom. Nikoli ne bom pozabila te dobrote!“ Več ni mogla govoriti. Potolaženo materino srcé in hvaležni nedolžni pogledi otroških oči so bili obilno plačilo duhovnikoma za izredne žrtve, s katerimi sta Gerlovčanu lajšala poslednje dneve trpljenja, njegovi družini pa ohranila dom.

Srečna sta se duhovnika vračala domov. Črički so navdušeno prepevali in vabili v trgatve. Vonj po zrelem grozldju je napajal vso okolico. Z vinskih goré pa je odmevala pesem:

**Že čriček prepeva,
ne more več spat',
v trgatve veleval,
zdaj pojdemo brat.**

Z odmevi te pesmi so se družili veseli fantovski vrisk in smeh deklet. Ej, kdo bi me bil dobre volje ob trgatvi?

Tudi duhovnika sta bila, ker v Gospodovem vinogradu nista delala zaman. Kakor grozldje za trgatve, je zorel Gerlovčan za nebesa.

☆

Prvi petek v oktobru zvečer je gospod Janez zadnjikrat obiskal Gerlovčana. V rokah je držal križ. Njegove oči so mirno počivale na njem. Ko je stopil kaplan v sobo, mu je podal Gerlovčan v pozdrav trepetajočo, mrzlo desnico, uprl vanj svoje oči in ga dolgo nepremično gledal. Ker ni mogel več govoriti, se mu je s pogledom zahvaljeval in mu klical: „Z Bogom!“ Potem je omahnil na posteljo in začel umirati. Dali so mu med prste blagoslovljeno svečo. Gospod Janez mu jo je držal in ob njej molil molitve za umirajočo. Med tem je Gerlovčan mirno izdihnil. Duhovnik je za njegovo dušo opravil še kratko molitev, spregovoril nekaj tolažilnih besed ženi in otrokom, ki so presunjeno jokali, in odšel.

Na poti v župnišče je srečaval ljudi, ki so se dobre volje vračali z zadnje trgatve. Vsi so se hvalili, da je bila trgatve obilna in bogata.

„Toda tako ne, kakor je moja,“ jim je odgovarjal v svoji notranjosti gospod Janez. Iz njegovega srca je vrela zahvalna molitev, ker je Gerlovčan tako lepo umrl.

Prvo nedeljo oktobra popoldne so Gerlovčana pokopali. Imel je izredno lep pogreb. Župnik sam je govoril na njegovem grobu o božji Previdnosti, ki dopušča nesreče, da z njimi ljudi vzgaja za nebesa, kakor je vzgojila tudi Gerlovčana.

Gospod Janez je odslej živo in globoko veroval v božjo Previdnost. Gerlovčanova smrt mu je bila najlepši dokaz, da je Bog res največji mojster v spreobračanju duš. Bil mu je neizmerno hvaležen za milost, ki je je bil deležen Gerlovčan. Večkrat je kasneje rad pripovedoval njegovo zgodbo in dodajal: „Naši predniki so imeli prav, ko so uvedli pregovor: 'Kar Bog stori, vse prav stori.' Če bi bili tudi mi vselej o tem prepričani, verjemite, kljub vsem solzam in križem življenja — naša zemlja bi postala predokus raja.“

Spisal Selski

VERSKA VSEBINA USTOLIČENJA KOROŠKIH VOJVOD

Vsak Slovenec, ki je hodil v slovensko ljudsko šolo, si je vsaj kaj malega zapomnil o ustoličenju koroških vojvod, kot se je vršilo v slovenskem jeziku na Gosposvetskem polju. Morda so si ljudje še najbolj zapomnili to, da je imel važno besedo pri tej stvari kmet, da je pil vojvoda vodo iz klobuka in da sta bila navzoča tudi konj in govedo. V šolskih knjigah je bil mamreč opisan „običaj“, ki mu manjka bistvo običaja, ki je iz roda v rod ponavljajoče se svečano ali sicer pomembno dejanje. To, kar so nas učili v šolah doma, tudi kar so učili v nižjih šolah še tik pred drugo svetovno vojno in med njo, pa celo še v begunstvu, je le opis slovesnosti, kakršna je postala pod vplivi fevdalnega nemškega pravnega reda po dolgih stoletjih neizogibnega razvoja. Šolskih knjig niso dosti popravljali, čeprav so naši znanstveniki odkrivali v tej zvezi vedno nove zgodovinske resnice.

Zdaj se učijo doma o ustoličenju najbrž že drugače, pač pod vplivom obširne razprave, ki jo je napisal Bogo Grafenauer in jo je dala na svetlo Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Čeprav tudi ta knjiga še ni zadnja beseda o tej stvari, je to vendar veliko in resno znanstveno delo. Očitati mu smemo pa z vso upravičenostjo, da obravnava verske obrede pri ustoličenju in siceršnje versko vsebino dogodkov samo mimogrede, skoraj omalovažujoče. Verjetno prav te verske vsebine mladini doma ne bodo posredovali niti v tej skromni meri, kot jo je rabil znanstvenik, in jo molče prešli. (Previde starih besedil posnemam prav iz omenjene knjige B. Grafenauerja.)

Razvojno ločimo tri poglavitne dobe

ustoličevanja: 1. Volitev kneza, ki jo po podreditvi slovenske koroške kneževine odobri bavarski vojvoda in pozneje frankovski kralj; 2. kosezi potrdijo ali odklonijo koroškega vojvodo, ki ga je za to mesto namenil frankovski, pozneje nemški kralj o.d.n. cesar; 3. kmet-kosez ustoliči vojvodo, ki ga je že prej dokončno določil nemški cesar. Četrta doba pozna samo še poklonitev novemu vojvodi in nima s starim slovenskim pravom nobene prave zveze več.

1.

Najstarejše zapisano poročilo o volitvi slovenskih koroških knezov izvira iz leta 871. Je to spis, *Conversio Bagariorum et Carantanorum* (Spreobrnitev Bavarcev in Karantancev), spomenica neznanega salzburškega duhovnika. Ta spomenica opisuje na mestu, ki nas tu zanima, dogodke, ki so se vršili okoli leta 750 in pravi: „Ko pa je umrl Borut, so Bavarci na zapoved Frankov Gorazda, ki je že postal kristjan, poslali nazaj k istim Slovanom, ki so prosili (zanj), in ti so ga napravili za vojvodo. Toda ta je nato v tretjem letu umrl. Spet pa jim je bil z dovoljenjem gospoda Pipina kralja, ko so ta ljudstva prosila, vrnjen Hotimir, ki je postal kristjan... In ko so ga sprejeli, so mu ista ljudstva dala vojvodstvo.“

Borut je bil koroški knez, ki je malo pred l. 743 zaprosil sosednje germanske Bavarce za pomoč proti divjim Obrom, ko so spet ogrožali karantansko državo. Bavarci so ustregli in zahtevali, da prizna Borut njihovo nadoblast — danes bi takšnemu razmerju rekli protektorat — in da jim da za talca svojega sina Gorazda in nečaka — bratovega sina Ho-

timirja. Knez Borut, ki je bil še pagan, je bavarski zahtevi ugodil in celo prosil, naj Bavarci sina in nečaka krščansko vzgojijo. Dobrih sto let prej je sicer že prišel med Slovence južno od Drave misijonarit škof sv. Amand, pa ni imel uspehov. Zdaj je slovenski knez sam napravil prvi korak za spreobrnjenje svojega naroda. Drugi in tretji korak v tej smeri so napravili volilci, pač nižji kmečki plemiči, ki so dvakrat zapovrstjé izvolili kristjana za kneza in to najbrž edina kristjana med kandidati. Nekateri zgodovinarji domnevajo, da se je vse troje izvršilo na bavarsko prigovarjanje. Verjetnejša je nasprotna domneva: če pobožni pisec ne taji bavarskih zahtev po priznanju nadoblasti in izročitvi talcev, bi kot Bavarec še manj zamolčal zaslugo, da so prav Bavarci dali vzpodbudo za prvo učinkovito uveljavljanje krščanstva med Slovenci.

O tem, kako so se takrat volitve vršile, in kako so novega kneza ustoličili, ni pisanih poročil. Iz poznejšega zapisa v švabskem ogledalu in iz drugih poročil o staroslovenskih pravnih in družabnih razmerah pa sklepajo zgodovinarji, da so tudi takrat — in prej že — volili kneza kosezi, ki so bili svobodni kmetje in nižji plemiči, medtem ko višje plemstvo ni imelo volilne pravice. Ker je ustoličenje s trojnim obhodom okrog kamna kot nekakšnega simbola cele dežele znano tudi drugim Slovenom in je sploh slovanskega izvora, so gotovo tudi že takrat vodili kneza okrog knežjega kamna. Ta kamen je vrh stebra, ki so ga našli Slovenci na razvalinah starega rimskega mesta Virunuma poleg sedanjé Gospe Svete. Ni dvoma, da so vsaj v sredi 8. stol. opravljali ta obred na Gosposvetskem polju, ki je za ta čas izpričano kot središče države karamtanskih Slovencev. Pri obhodu so peli, kot piše Ivan Grafenauer, oče prej omenjenega, pač hvalnico „enemu bogu, stvarniku bliska, edinemu poglavarju neba in zemlje, spev, ki se je po po-

Vojvodski stol

kristjanjenju Slovencev spremenil v krščanski kirie elejson.

2.

Ko so Franki l. 822 zadušili upor Ljudevita Posavskega, ki so se mu bili pridružili tudi Slovenci, so vzeli Karantancem njihove slovenske kneze in znova okrnili pravice kosezov pri postavljanju deželnega gospodarja. Niso pa teh pravic popolnoma odpravili. Morda so takoj po uporu res sami pošiljali oblastnike v deželo. Ko pa so se razmere pomirile, so kosezom vsaj delno stare pravice spet priznali. Razlika med prejšnjim in novim ustoličenjem je bila v tem: prej so kosezi volili kneza in kralj — (če ga je kronal papež, je bil cesar) — je izvolitev potrdil ali odklonil; zdaj je kralj (cesar) predlagal deželnega gospoda, sprva grofa, pozneje vojvodo, in kosezi so ga potrdili ali odklonili. Če so ga potrdili, so ga ustoličili, nakar mu

je kralj (cesar) podelil deželo v fevd t. j. v upravo in užitek. Ta postopek in ti obredi so bili v veljavi, gotovo z majhnimi spremembami, približno 200 let, najbrže do vojvode Adalberona Eppensteinskega. Potem jih kakšnega pol stoletja niso izvajali zaradi raznih sporov, a prav proti koncu te nemirne dobe so jih spet zapisali in morda še enkrat ali večkrat izvedli. Gotovo pa so se vsaj od l. 1261 dalje vršile spet važne spremembe.

Prav na koncu tiste nemirne petdesetletne dobe, ok. l. 1070 je starega prava večš človek moral popisati potek koseškega zbora in ustoličenja. Ta zapis nam je ohranjen v vrinku v tako imenovanem švabskem ogledalu, t. j. nemški pravni knjigi, in sicer v dveh poznejših prepisih, od katerih je prvi, giessenski nastal ok. l. 1350, drugi, sanctgallenski okoli l. 1450. Predloga obema, prvotni zapis iz časa ok. 1070, se je morala glasiti tako-le:

„Pravice koroškega vojvode.

Koroški vojvoda je lovski mojster rimske države. Njega tudi ne sme imeti niti vzeti za vojvodo in gospoda nihče razen svobodni kosezi v tej deželi. Ti naj ga vzamejo za gospoda in nihče drug. To so svobodni kmetje te dežele. Ti določijo sodnika izmed njih samih, (tega) ki se jim zdi najtehtnejši in najboljši in najpametnejši, in (pri tem) ne gledajo na nobeno plemstvo (niti na moč), le na poštenje (in resnico), in to delajo na prisego, ki so jo storili deželi in deželanom.

Ta isti sodnik vpraša potem vse koseze in vsakega posebej glede na prisego, ki so jo prisegli sodnikom, deželi in kosezom, ali se jim zdi ta gospod in vojvoda deželi in deželanom koristen in dober in ali je tudi dobrodošel, tisti, ki jim ga pač daje in ga jim je tudi dala država, in če jim ni všeč in se jim zdi, da deželi ni dobrodošel, niti primeren,

tedaj jim mora država dati drugega vojvodo. Če pa (je, da) jim je ta gospod všeč za vojvodo in je tudi deželi dobrodošel, ki jim ga je dala država in tudi kosezi, ker ga je tu večina izvolila in rekla, da ga sprejme: „všeč nam je in se nam zdi dober“, tedaj gredo revni in bogati po skupnem sklepu in ga sprejmejo lepo in častno, kakor je po pravu po šegah dežele.

In mu nadenejo siv suknjič in dajo okrog rdeč pas in na njem veliko rdečo torbo, kakor je pripravno in primerno za lovskega mojstra. V njo da svoj sir, svoj kruh in svoj prigrizek, in mu dajo tudi lovski rog, dobro pritrjen z rdečimi jermeni in mu nadenejo tudi dva čevlja z rdečimi vezeljkami in preko suknjiča mu dajo siv plašč, in posade nanj siv slovenski klobuk s sivo klobučno vrvico, in ga posade nato na kobilu in ga peljejo k nekemu kamnu, ki stoji med Glaneikom in gostincem pri cerkvi Naše Gospe in ga peljejo (boljše: vodijo; op. pisca) tudi trikrat okrog tega kamna in tudi pojejo vsi, majhni in veliki, žene in moške skupaj svoj slovenski kirielej-son, to je svojo slovensko pesem in hvalijo s tem Boga in svojega Stvarnika, da je njim in deželi dal gospoda po njihovi želji. In nato so mu pripadle vse njegove pravice, kakor se te imenujejo. Čast in ugled (in pravo), ki naj jih vojvoda in gospod dežele primerno in po pravici ima in uživa.

In kadar pride na dvor k rimskemu cesarju ali kralju, mora priti predenj v tej isti obleki in mora prinesti s seboj jelena in tako s tem prejeti svoje fevde.“ (Sledi še odstavek o sodstvu, ki nas tu ne zanima, čeprav je sicer zelo pomemben.)

Dvoje zlasti je na tem mestu važno: prisega in hvalnica. Kosezi so prisegli, da si bodo izbrali najboljšega sodnika in da se bodo pri potrditvi ali odklonitvi predlaganega vojvode ozirali samo na vojvodove lastnosti in koristi de-

žele. V moderni demokraciji priseže pač tisti, ki je izvoljen, ne prisegajo pa volilci. Takrat so prisegli tudi volilci, da bodo pošteno, po vesti volili. Težko je reči, če je bila podobna prisega v navadi že tudi v poganskih časih ali pa so jo vpeljali šele v tej drugi dobi ustoličenja morda nadoblastniki, da preprečijo samovoljnost kosezov. V tem drugem slučaju je uvedba prisege pač izraz zaupanja v kmečko vest, vezana na prisego, dokaz, da se je slovenski človek zavedal tehtnosti obljube, stornje pred Bogom. Volilnemu delu ustoličenja je bil torej priča Bog.

Pa tudi drugi del, prav ustoličenje, je bil verski obred ali vsaj v verski obred vključeno pravno dejanje. Ta čas, ko so vodili jezdno žival, na kateri je sedel od kosezov potrjeni vojvoda, je vse ljudstvo pelo versko, obredno pesem kirielejson.

Slovenskih srednjeveških kirielejsonov je nekaj ohranjenih. Vrtnek v švabskem ogledalu natančno opisuje vsebino ustoličevalnega kirielejsona in mu daje takó tudi dolžno veljavo. Iv. Grafenauer (oče) je lahko iz te vsebine, s primerjavo z drugimi spevi, pa s poznanjem stare slovenščine in posebej oblik tedanjega slovenskega pesništva vzpostavil besedilo, kot se je moralo glasiti ok. leta 1000:

*Čast i hvala Bogu vsemogot'emu
iže stvoril nebo i zeml'o,
da dal jest nam i našej dežele
knez i gospod po našej vol'i!
Kyrie eleison!*

Nemški zgodovinar Jaksch je mnenja, da so imeli kosezi v tej drugi dobi pravico preizkusiti in odkloniti vojvodo samo zaradi morebitne njegove neustreznosti

v verskih rečeh. Besedilo v švabskem ogledalu tega mnenja ne potrjuje; prav gotovo pa so kosezi upoštevali tudi versko in moralno kakovost vojvodskega kandidata. O tem priča tudi temeljitev kmečkega-koseškega ustoličenja z Ingovo legendo v poznejših opisih obredov.

Naslednje sporočilo o ustoličenju je pismo cesarskega notarja Burkharda opatu Nikolaju iz Siegburga iz l. 1161. Odstavek glasi: „Ko je med tem dospelo pismo z dvora, sem brez odlašanja ustoličil brata (Hermana) umrlega vojvode (Henrika Spamheimskega) na sedež vojvodine Koroške ob navzočnosti (oglejskega) patriarha, salzburškega (nadškofa) in drugih zelo številnih knezov.“ Med znanstveniki je notarjeva vloga pri tem ustoličenju sporna: ali je Burkhard prinesel kosezom cesarjev predlog ali je bil samo cesarjev častni zastopnik ali je v imenu v Italiji se mudečega cesarja Friderika Rdečebredca prenesel fevde prejšnjega vojvode na brata. Tudi je verjetno, da se je postopek potrditve in ustoličenja medtem že spremenil. Verski značaj obredov je pa gotovo še pridobil na pomembnosti, sicer se jih ne bi udeležili oglejski očak in salzburški metropolit osebno. Smatrajo, da je bil sestanek salzburškega nadškofa Odalberta in karantanskega pokrajinskega škofa Gotaberta z drugimi velikaši na Krnskem gradu in pri Gospej Sveti v maju l. 927 tudi v zvezi z ustoličenjem in sicer vojvode Bertolda iz frankovske cesarske rodbine. Z navzočnostjo cerkvenih dostojanstvenikov je bil verski moment pri ustoličenju tembolj poudarjen.

M. MAROLT, Argentina
(Konec prihodnjic)

Ne številni, ampak hudobni otroci so grobokopi staršev, taki otroci namreč, ki so jih sami določili. Eden ali dva otroka, ki so jih sami hoteli, delajo staršem večje preglavice, kot osem ali deset otrok božjih.

OBISK IZ TABORIŠČA

Za božič si je gospod Simon zaželel domače družine. Nikoli ni občutil domotožja toliko kot na božične praznike. Je res pomilovanja vreden človek, ki v tujini čisto sam stoji ob jasticah, dni premišlja, ki so bili, in na tihem solze briše.

Zato je dušebrižnik za tretji božič na Slemenici povabil iz taborišča stanovskega tovariša, gospoda Pavla. Da se ne bi gostilničarki prehudo zdelo, ko bo morala kar dvema Ausländerjema jesti dati, je župnik nabral pri kmetih nekaj moke, masla, masti in jajc in vse skupaj zanesel v gostilno. V cerkvi pa je ponovno oznanil, da mu bo za božič prišel v pomoč (Aushilfe) duhovnik za to, da bodo ljudje imeli priložnost za spoved pri nepoznanem duhovniku.

Gospod Pavel je bil v taborišču že do kraja naveličan. Bil je brez prave stanu primerne zaposlitve. Sprva so mu predstojniki odkazali, da se je po več ur na dan podil s fantički za žogo in pazil na to, da ni prišlo med njimi do prehudega krega. Da bi pozimi čisto bos ne hodil, je gospod Pavel po nekaj tednih podal na to mesto ostavko in iskal nove zaposlitve. Za to, da bi hodil od barake do barake in dekletom prigovarjal, naj ja ne hodijo plesat z izdajalskimi Angleži, tudi ni čutil poklica. Preveč je zardeval ob takih prilikah in zapuščal barako, še predno je dosegel to, za kar je prišel.

Že je nameraval iti v Celovec, da se ponudi za dušno pastirstvo v krški škofiji. Toda poročila, ki so prihajala od onih gospodov, ki so že službovali po Koroškem, so vzela gospodu Pavlu vsako veselje, da bi šel na koroško faro. V taborišče so prišle vesti, da so gospodje po koroških župnijah ali lačni ali neprimerno zaposleni. Neki gospod je moral v župnišču pometati in na vrtu fižol obirati, drva sekati in jih v župnišče nositi. Drugi je hodil v gozd suhljad

nabirat, tretji je zidarjem stregel, četrty je vedel še kaj hujšega povedati in se je že vrnil v taborišče. Da bi šel gospod Pavel za pomočnika nemškimi gospodinjam koroških župnišč, spet ni maral. Kdo bo hodil v tako dušno pastirstvo! Rajši je še naprej v taborišču životaril in čakal, kdaj se odpre pot v svet.

Zelo rad pa je gospod Pavel sprejel povabilo slemeniskega dušebrižnika, da se tako na lastne oči prepriča, kako izgleda življenje na koroški fari. Prišel je popoldne en dan preje kot ga je pričakoval gospod Simon. Zato se v Bistrici sprva ni vedel kam obrniti. Že je hotel zaviti v župnišče, ko je naletel na postarano ženico, ki se mu je ponudila, da ga spremlja na Slemenico prav do župnišča. Gospodu Pavlu je bilo prav in ji je verno sledil po ozki, strmi poti. Ženska je hotela izvedeti toliko stvari, da ji je komaj sproti odgovarjal, zlasti še, ker jo je le s težavo razumel. Da bi imel pred njo večje spoštovanje, mu je povedala, da je kmetica s Snežnice; da se piše Uršula Sehrschön in da je s slemeniskim župnikom zelo poznana.

Odkar je pri bistriškem župniku tako slabo naletela, si Sršenka pred duhovnimi gospodi ni upala govoriti čez dušebrižnika. Spoznala je pač, da vrana vrani oči ne izključuje, in se temu primerno vedla. Zato pa je hotela od gospoda Pavla izvedeti sto drugih stvari. Ali je tudi on Ausländer kot se zdi iz njegove govorice; ali bo ostal dolgo na Slemenici; ali se boji Tita, kakor slemeniški župnik; ali mu je znano, koliko časa namerava gospod Simon še ostati na Slemenici in podobno. Končno mu je še zaupno povedala, da ljudje župnika ne marajo in da bi moral že zdavnaj iz fare, ako ga ne bi branila pred ljudmi. Več pa bo zvedel pri spovedi od drugih ljudi in od nje same.

Gospod Pavel na srečo Sršenke niti ni dosti razumel. Sploh mu je bilo malo

mar njeno govoričenje. Pot ga je utrudila in se je želel nekoliko odpočiti. Spraveval je spremljevalko, ki ni kazala nobenih znakov utrujenosti, ali je še daleč do Slemenice. Dobival je vedno isti odgovor, da sta že čisto blizu. Pot pa se je vlekla in vlekla. Sedel je na štor ob poti in si brisal potno čelo. Pomiloval je gospoda Simona, da se je zaril tako visoko v hribe, in se celo pokesal, da je odšel na pot.

Zoppernigbäuerin je takoj uganila, zakaj se je upehal. Govorila mu je, kot je treba govoriti Ausländerju:

„Gospod župnik je predebel. Samo sedeti. Nič gibati se. Naš župnik suh. Veliko okrog tekati“

Gospod Pavel je bil res nekoliko bolj debel kot slemeniški dušebrižnik. Vendar je bila njegova debelost preje znamenje slabega zdravja kot lenarjenja.

Slednjič je bilo vendar konec gozda in gospod Pavel je od daleč opazil slemeniško cerkvico z župniščem. Nič več ni potreboval nadležne spremljevalke. Rad bi se tje znebil, a Copernica ga ni zapustila prav do župnišča. Hotela je vedeti vse do zadnje podrobnosti, kakšen bo sprejem, katere bodo prve besede med duhovnimi gospodoma in kaj bo gospod Pavel o njej povedal župniku.

Ob slovesu se je delala, kakor da se ji zelo mudi domov, ker bo kmalu noč, v resnici pa se je postavila blizu okna dušebrižnikove sobe in prisluškovala.

Glasno, zelo glasno sta se pozdravila oba Ausländerja. Veliko sta drug drugemu pripovedovala. Gospod Simon je bil dobre volje kot Sršenka še ni pomnila. Kar samo se mu je smejalo. A bolj ko je Copernica vlekla na ušesa njune besede, bolj ji je bilo jasno, da jezika, ki sta ga Ausländerja govorila, ne razume niti besedice. Jezna je čez čas odšla v mežnarijo in se ondi med drugim iznebila tudi besed, ki so tako značilne za nemško miselnost:

„Naš kruh jesta, po naše bi morala govoriti!“

Zoppernigbäuerin je ravno o pravem času odšla v mežnarijo, da je župnik ni zalotil pod oknom. To bi se spogledala! Gospod Simon je namreč za trenutek

pustil svojega gosta samega in šel v gostilno povedat, da je „spovednik za težje slučaje“ že prišel. Nato je pričel svojega gosta spraševati, kdo mu je kazal pot od Bistrice navzgor, saj sam gotovo ni hodil. Ako se človek sam poda na to pot, na neštetihi gozdnihi križiščihi prej ali slej zaide in se mu pot neznanško zavleče.

„Neka kmetica me je privedla prav do hiše. Uršula Sehrschön ji je ime. Gotovo jo poznaš!“ je nič hudega sluteč odgovarjal gospod Pavel.

Dušebrižnika je odgovor očividno spravil v zadrego. Zbal se je, da ga je Sršenka do kraja umazala pred gospodom Pavlom. Postalo mu je skoraj žal, da ga je povabil. Bogve, kaj vse mu je natvezila o njem. In vse to se bo čez nekaj dni verjetno že govorilo po taborišču v duhovniških krogih in prav lahko prišlo tudi na ušesa drugih ljudi. Zato je skušal vzeti Sršenkinim besedam kar največ veljave:

„Pravi klepetulji si padel v roke. Prvo, kar ti je povedala, je laž. Še daleč ni kmetica. Na pol podrtu kajžo ima in jezik oster, da bi z njim drva žagala.“

„Te ni dosti obirala. Sicer je veliko govorila, a jaz je nisem skoraj nič razumel. Zelo čudno zavijajo ljudje na tem koncu.“

Gospod Simon se je oddahnil. Spomnil se je, da sprva tudi sam ni čisto nič razumel preprostih ljudi. Pa je imel v šoli osem let nemščino. Gospod Pavel pa je šel v šole tisto leto, ko so Srbi iz mržnje do Švabov in iz prijateljstva do Francozov vpeljali namesto nemščine francoščino po vsej državi, ne izvemši najbolj zapadno provinco, Dravsko banovino.

Od samega veselja, da ni bilo hujšega, se je dušebrižnik spomnil, da je treba gostu postreči. Pričel je nositi na mizo kruh, slanino, maslo, med, klobase, da se je gospodu Pavlu od prijetnega presenečenja kar samo smejalo.

„Le kaj si napravljaš take stroške! Koliko te je vendar vse to stalo!“ se je gospod Pavel nekoliko v zadregi lotil kupa.

„Kaj še! Vsega tega mi nanosijo ljudje. Ko vidijo, da si postal omnia omnibus, te ne pustijo od lakote umirati,

kakor Angleži svoje zaveznike po taboriščih.“

Gospod Pavel je bil tako zaposlen, da je dušebrižnikove besede do malega vse preslišal. Le ena mu je zvenela po ušesih:

„Praviš, da vozi tudi omnibus? Jaz sem prišel z vlakom. Se mi zdi bolj varno.“

„Le kako moreš tako napak razumeti? Omnia omnibus factus (vsem vse postal) je vendar geslo krškega škofa. To bi pa že lahko vedel po več kot dveh letih bivanja v njegovi škofiji.“

„V taboriščih smo bolj v rahlih stikih s krško škofijo. Za nas je merodajen jugoslovanski narodni delegat. A je prav, da poveš. Nisem vedel. Tako vsaj človek laže razume, zakaj namešča škofija duhovnike vse križem po deželi. Nemce na slovenske fare, Slovence pa na nemške. Vsem vse! Po mojem bi bilo bolj na mestu geslo: Vsakemu svoje.“

Gospod Simon je bil začasno duhovnik krške škofije in zato besed gospoda Pavla ni mogel odobravati. Vendar ni hotel gospodu takoj prvi dan ugovarjati.

„Ko sva že pri škofu, dovoli, da te prekinem. Imaš spovedno jurisdikcijo za krško škofijo, da boš mogel spovedovati?“

Gospod Pavel jurisdikcije ni imel. Da bi jo šel iskati v Celovec, je bilo že prepozno. Brez nje pa bo na Slemenici le za napoto. Bilo mu je tako nerodno, da mu je grizljaj zabostal v ustih in ni vedel, kako bi se opravičil.

Dušebrižniku je med tem že prišla rešilna misel. Takoj je potolažil gospoda Pavla:

„Nič se ne boj! Se bo vse lepo uredilo. V krški škofiji more dati župnik jurisdikcijo duhovniku, ki pride v njegovo župnijo. Jutri pošljem po kom pisimo v Bistrico.“

„Tudi če dobim jurisdikcijo, bo šlo nekoliko težko. Znam zelo malo nemško. Lahko je kaka spoved še neveljavna zaradi neznanja jezika,“ je gospod Pavel izrazil svoje pomisleke.

„Ne bodi tak škrupulant! Saj smo vendar na Koroškem,“ ga je miril dušebrižnik. „Kaj pa nemški duhovniki spovedujejo po Spodnjem Koroškem slo-

venske vernike? In v Beneški Sloveniji! Ali ne spovedujejo tam italijanski duhovniki Slovence, ne da bi jih razumeli? V takih primerih vendar Ecclesia suplet“ (Cerkve nadomesti).

„Posebno zveličavna taka spoved ne more biti,“ še ni čisto zadovoljen gospod Pavel. „Če se sme duhovna bolezen primerjati s telesno boleznijo, je taka spoved, pri kateri se spovednik in spovedanec ne razumeta, podobna zdravljenju laškega zdravnika v dobi fašizma na Opčinah pri Trstu. Na vprašanje, ali nima težav s slovenskimi bolniki, ki mu ne morejo razložiti, kje in kako jih boli, je laški zdravnik odgovoril: Saj krava tudi ne more povedati živinozdravniku, kje in kako jo boli.“

Le da pri spovedi ni tako usodno, če spovednik ne ugane, za kateri greh ravno gre. Glavno je pač kesanje in to more spovedanec imeti, tudi če ga spovednik ne razume. Sicer boš imel pa malo spovedancev in še tisti bodo imeli malo grehov. Pri spovedi postanejo Slemenčani čudovito sramežljivi. Nič takega ne povedo, kar bi spovednika pohujšalo. Habe gelogen, habe genascht, habe gestritten boš pa ja razumel. Drugih grehov ti pa ne bodo šli praviti, tudi če bi jih imeli.“

„Če je tako, kot praviš, res ne bo težav v spovednici. Imaš števec?“

„Za ljudi ali za grehe?“ je postajal vedno bolj razposajen dušebrižnik.

„Za ljudi vendar. Govoriva resno!“

„Le kaj bi s števcem počel? Poleti bi z njim lahko vsaj muhe in bolhe štel. Pozimi še teh ni. Tiste ljudi, ki bodo prišli k spovedi, lahko na prste prešteješ. Če že hočeš, ti dam nekaj fizičlov, da jih boš prelagal iz žepa v žep!“

„Ta je pa dobra. Me kličeš za spovedovanje, pa nimaš spovedancev!“

„Ta je boljša. Prideš spovedovat, pa nimaš spovedne jurisdikcije!“

„Poslušaj! Čisto resno te vprašam. Zakaj si me klical, če nimaš dela zame?“

„Zato vendar, da ne bi bil sam za praznike. Pa tudi zato, da bi se ti spet enkrat za božič do sitega najedel: Vendar moraš biti previden. Ni dobro, če

Lienz z Dolomiti v ozadju, kjer so našli v poletju L. 1945 prvo zatočišče slovenski protikomunistični begunci

se sestradan človek preveč naje,“ se je gospod Simon nenadoma zbal za zdravje svojega gosta, ki je še vedno po malem nosil v usta.

„Ta je pa čez vse dobra! Me kličeš, da bi se do sitega najedel, zdaj mi pa še teh grizljajev ne privoščiš. To pa ne pomisliš, da nisem danes imel kosila in od jutra nisem nič toplega zaužil!“

Dušebrižnik in gospod Pavel sta bila tako zelo prijatelja, da sta drug drugemu lahko rekla, kar sta hotela. Bolj ko se je kresalo, bolj sta uživala. Zadnja opomba je pa le spravila gospoda Simona v zadrego. Gosta je treba kar najbolje postreči. Boljše je, da človek ne vabi ljudi v goste kot da jih stanu in razmeram primerno ne postreže. Zato je bilo gospoda Simona sram, da ri vprašal svojega gosta, ali je kosil. Brž mu je zavrel v peči lonec lipovca in se hkrati opravičeval:

„Le nič se ne boj za to, kar imaš pred sabo. Vse to in še veliko več boš nesel s seboj v taborišče. Saj vem, kako je tam. Le to sem hotel reči, da se ti lahko zgodi kot nekaterim ruskim ujetnikom. Prišli so domov, se najedli in umrli.“

„Dosti prida res ni hrana v taborišču, a tako slabo kot v Rusiji v angleških taboriščih spet ni. Le nič se ne boj zame! Je prišel na Slemenico tudi že kak ujetnik iz Rusije?“

Gospod Simon je pričel praviti gostu vso dolgo zgodbo o Čelnici in Čelniku, ki je zanj prejšnji dan opravil osmrtno opravilo. Tako je čas hitro potekal. Ko je dušebrižnik tretjič pogledal na uro, je bil že čas za večerjo.

„Kakor vidiš, nimam gospodinje v hiši,“ se je dvignil gospod Simon. „Bova šla v gostilno. Je že vse dogovorjeno z gostilničarko.“

Gospoda Pavla je zanimalo kako bo izgledalo, ko bosta dva duhovna sedela v gostilni.

„Bo veliko ljudi?“ je spraševal.

„Verjetno le domači. Boš videl, kako dobro ti bodo postregli. A preje stopiva še malo v cerkev!“

Ob soju večne luči sta oba duhovna pomolila pred Najsvetejšim. Ogledovanje cerkve sta pustila za naslednji dan. Nato sta mimogrede stopila še v mežnarijo.

GREGOR HRIBAR

(Nadaljevanje prihodnjč)

SVETI OČE GOVORI

Papežev govor po radiu pripravniciam španske Katoliške akcije. „Zelo ljubljene hčere, pripravnice in najmlajše španske Katoliške akcije, ki polne navdušenja praznujete petindvajsetletnico svojih mladih odsekov! Vaš oče, papež, je tukaj in vam zdaj govori.“ Tako je začel sveti oče svoj govor po radiu španskim deklicam, pripravniciam Katolike akcije.

Valovi, ki prenašajo njegov govor, mu nočejo pokazati prave slike njihovih odsekov, vendar si jih sam živo predstavlja. Španija je vrt, ves posejan s cveticami. Te cvetlice so one same. Več ko 120.000 jih je. Pred petindvajset leti jih je bilo še malo. Bile so kakor seme, položeno v rodovitno zemljo. To seme je pogrnalo in se že razvilo v mlado drevesce. Tedaj pa je zadivjal vihar in to drevesce strašno pretresel. Nekaj vejic je odlomil, tako da je tekla kri v Toledo, v Hornachuelosu, v Hativi, v Mori in Pedrochesu... „Danes pa je drevo že veliko in v njegovih vejah mirno prebivate. Ne pozabite se vsak dan zahvaliti za toliko dobroto in za tako izredno čast.“ Nato pa jim papež zakliče: „Ve ste upanje družin, ve ste upanje domovine, pa tudi upanje izbrane vojske, ki služi Cerkvi in dušam in se imenuje Katoliška akcija!“

Da bodo spolnile to upanje, jim je predvsem potrebna dobra, globoka duhovna vzgoja. Pripomočki zanje so jim vedno na razpolago. Zato morejo vse, če le hočejo postati popolne in dovršene kristjane, ki jih današnji svet tako potrebuje. Že zdaj naj delajo apostolsko v svojem okolju: v šoli, med prijatelji, v svoji in v domači družini. Tudi najmanjše deklice morejo delati za duše. Večkrat se je že zgodilo, da je slabotna rokica, nedolžna prošnja ali iskrena sol-

zica pripeljala na pravo pot velikaša ali modrijana.

Potem jim papež priporoča, naj se na sestankih počutijo kakor sestre, polne medsebojne ljubezni in sestrskeske povezanosti, ki se danes začenja pri otroški igri, jutri pa bo že podlaga večje močnosti in popolnejšega medsebojnega razumevanja. Nato pa jim sveti oče daje izredno globoke in važne opomine za življenje: „Naj vas presveto Srce Jezusovo déne tako globoko v sebe, da bi ga nikoli več ne zapustile, ampak že zdaj vedno delate samó iz ljubezni do Njega... Držite se svojih pravil in bodite pri svojem delu verodostojne hčere neskončnega Boga. Zato ljubite sveto mater Cerkev in bodite ji iskreno in odločno zveste. Spolnajte to, kar ste obljubile. Ljubite Boga in bližnjega. Služite Cerkvi, domovini, družini in živite v božji milosti... Bodite vedno pokorne, zveste, velikodušne! Po zgledu Device Marije vzgojite iz svoje mladosti cvet, poln vonjave čistosti. Bodite veselje in tolažba vseh! Ne dajte se zapeljati sirenini pesmi zlobnega sveta. Njeni prvi zvoki je prihajajo do vas. Temeljito se vzgajajte v molitvi, v žrtvah in v spolnjevanju svojih vsakdanjih dolžnosti.“ Tako naj delajo, da bodo vredne onih, ki so v mnogo težjih urah hodile pred njimi.

Končno papež spregovori še njihovim vzgojiteljicam in voditeljicam. Če bi gledale samo na svoje moči, bi se mogle ustrašiti svoje odgovorne naloge. Vendar niso prepuščene same sebi, ampak jih podpira božja milost, ki po njih vse izvršuje. Le če bodo izvrševale svojih deset zapovedi — molile, ubogale, darovale, žrtvovalle, svetile drugim s svojim zgledom, se stalno zavedale svojega poslanstva, bodo mogle iz teh deklic narediti žive Kristuse.

„Španija je lepa. Naredimo jo sveto!“ To je vaše geslo ob petindvajset letnici.

Španija tje zelo lepa po svoji naravi, vendar še mnogo lepša po svojih svetnikih in krščanskih krepostih.

„Naj nikoli ne ugasne ta sijaj v španskih srcih! Naj živi in raste v dušah hrepenenje po svetosti! Da jo dosežete, že zdaj posvečujte same sebe in skrbite za posvečenje vsega, kar vas obdaja.“

Sveti oče govori voditeljem podjetij. Papež je sprejel tudi člane Italijanske zveze voditeljev podjetij in jih zaradi pomanjkanja časa kratko nagovoril. Zvezo so ustanovili pred desetimi leti. Po zaslugi delavnega predsednika se je zelo razvila. Voditelji podjetij so posebno poklicani, da skrbno sodelujejo pri reševanju socialnega vprašanja. Delati morajo na to, da se bodo razredi varovali ostrih spopadov in medsebojne borbe, zaupno in odločno stopili na pot, ki vodi do učinkovitega sodelovanja vseh zdravih sil naroda za skupno blaginjo, priznali in sprejeli socialni nauk Cerkve, ki edini more uničiti korenine medsebojnega sovraštva in razredne borbe.

Zvezo voditeljev podjetij sestavljajo pristni delavci. Zato ima tudi popolnoma sindikalni značaj. Pazijo naj na to, da se ne bodo dali zapeljati, da bi kdaj prikrivali ali zagovarjali, kar bi bilo v škodo najrevnejših nižjih delavcev. Voditelji podjetja nadzorujejo tudi njegove uradnike. Izvršujejo različna opravila, ki so tjih včasih opravljali podjetniki sami. Zato imajo lepo priložnost, da varujejo delavce izžemanja in hujskanja, pa tudi poniževalne sebičnosti. Njihov položaj je zelo ugoden za pridobivanje vseh socialnih slojev za skupno, vzajemno sodelovanje, ki ga vsi pametni ljudje tako želé. „Zato se nikar ne izogibajte, ljubljeni sinovi, nobenega dela in truda za pomirjenje, ki naj se izvede v imenu pravice in ljubezni!“ je na koncu papež zaklical voditeljem podjetij.

IZ VATIKANA

Nenavaden pa posebno pristrčen je bil sprejem, ki ga je sveti oče dovolil 18. decembra 1955 režiserju znamenitega filma „Marcelino, pan y vino“, g. Ladislavu Vaida, gospé Ani Mariji Hidalgo Calvo in njenemu sedemletnemu sinčku Pavlu Calvo, glavnemu junaku omenje-

nega filma. Malo skupino sta spremljala mons. Albin Galletto, tajnik papeškega odbora za kinematografijo, radio in televizijo, in gospod F. Ammanati, podpredsednik katoliške organizacije lastnikov kinematografskih podjetij. Sveti oče je z velikim zanimanjem poslušal poročilo o zasnovi in izpeljavi filma, o velikem uspehu, ki ga je dosegel povsod, kjer je bil izvajan in o izredno dobri oceni, ki jo je deležno to vzorno, mojstrsko delo svetovne kinematografije. Posebno pristrčno se je sveti oče pogovarjal z malim Pavelčkom, kateremu je podaril tudi zelo dragocen rožni venec. Na koncu sprejema pa se je dal z vso skupino še fotografirati.

Prenos papeževe božične poslanice. V soboto, dne 24. decembra 1955, je vatičanski radio ob enajstih dopoldne oddajal božično poslanico svetega očeta. Dokaz za izredno zanimanje zanjo so številni priključki, za katere so prosile vatičansko radiooddajno postajo evropske in ameriške postaje. Neposredno se je priključilo in poslanico prenašalo enajst narodnih mrež (Italija, Francija, Španija, Belgija, Irska, Portugalska, Holandska, Luksemburg, Malta, Monaco, Švica). Ob šestih popoldne pa je papeževo božično poslanico prenašalo 18 postaj (angleška, avstrijska, švicarska, Združene države, Kanada, Brazilija, Egipt, Posarje, Radio „Svobodna Evropa“ v poljskem, madžarskem, romunskem in češkem jeziku; v Nemčiji pa postaje: München, Baden, Hamburg, Frankfurt, Köln, Bremen, Stuttgart in Berlin). Vatičanski radio sam pa je oddajal poslanico v 28. jezikih.

NOVI LITURGIČNI PREDPISI ZA VELIKI TEDEN

Na prvo adventno nedeljo, 27. novembra 1955, je izšel v Rimu odlok sv. kongregacije za obrede, ki na novo ureja obrede velikega tedna in sicer predvsem velikega četrtega in velikega petka, velikonočno vigilijo, ki je bila doslej na prosto dana, pa dokončno predpisuje. Odlok stopi v veljavo že za veliki teden (na cvetno nedeljo 25. marca 1956).

Na veliki četrtek se sme zjutraj opraviti maša samo v stolnicah in to le

maša, pri kateri se posvetijo sv. olja. Redno mašo kot spomin Gospodove zadnje večere pa je treba opraviti zvečer ob najprimernejši uri, nikakor ne pred peto uro popoldne, pa tudi ne po osmi uri.

Na veliki petek, spominski dan trpljenja in smrti Gospodove, naj se slovesni liturgični obredi opravijo v popoldanskih urah, iz dušnopastirskih razlogov tudi pozneje, a nikakor ne po šesti uri.

Slovesna velikonočna vigilija naj se opravi ob primerni uri, to je tako, da se maša vigilije začne okoli polnoči med veliko soboto in veliko nočjo. Kjer pa je po sodbi krajevnega škofa primerno, da se bolj zgodnja ura vzame, se obredi ne smejo začeti pred mrakom, prav gotovo pa ne pred zatonom sonca.

Strogi štiridesetdanski post, ki je doslej prenehal na veliko soboto popoldne, poslej preneha šele na velikonočno soboto popoldne.

Tem splošnim odlokom je dodano obširno navodilo, ki pojasnjuje namen nove uredbe, da bi se verniki mogli laže, pobožneje in z večjimi sadovi udeleževati obredov velikega tedna. Zato nalaga škofom dolžnost, da se duhovniki in po njih verniki v postnem času pouče o pomenu teh obredov, da se jih bodo mogli s pravo notranjo pobožnostjo udeleževati.

Na veliki četrtek naj se deli obhajilo samo pri večerni maši. Kjer je navada, naj po maši sledi umivanje nog. Povsod pa naj duhovniki pridobijo vernike, da se po maši udeleže javnega čiščenja presv. Rešnjega Telesa vsaj do polnoči, ko sledi spominu ustanovitve sv. Evharistije spomin trpljenja in smrti Gospodove.

Povsem novo je navodilo, naj verniki po počesčenju sv. križa med obredi velikega petka v obhajilu pobožno prejemajo presv. Telo Gospodovo, da bi mogli prejeti čim obilnejše sadove odrešenja.

Posebno obširno govori navodilo o veliki soboti ali krstnici. To je dan največje žalosti za Cerkev, ko stoji ob Gospodovem grobu in premišljuje njegovo trpljenje in smrt. Prehod iz te žalosti v velikonočno veselje naj tvori veliko-

nočna vigilija, katere namen je, da s liturgičnimi dejanji pokaže, kako je za nas iz Gospodove smrti priklilo življenje milosti.

Navodilo omenja težave, ki bodo nastale pri izvajanju tega odloka zlasti zaradi raznih ljudskih navad. Pri tem naroča škofom in duhovnikom, naj take navade, o katerih se jim zdi, da pobožnost pospešujejo, z novimi predpisi močno združijo, obenem pa poučijo vernike, kako so vse več vredni sv. obredi, ki druge pobožnosti in navade po svoji naravi daleč nadkriljujejo.

KATOLIŠKO ŽIVLJENJE PO SVETU

Nravna prevzgoja jetnikov. Mandalay. Vlada je vpeljala posebne budistične tečaje za vse, ki so zaprti v ječah. Končajo se vedno z izpiti. Tistim, ki se vztrajno udeležujejo tečaja in dobe pri preizkušnji dobro oceno, potem znižajo zaporno kazen. Uprava jetnišnic se je odločila, da bo omogočila tudi muslimanom in katoličanom pod istimi pogoji to vzgojo kakor budistom. Poseben odbor preučuje vzgojo tega načrta. Duhovniki vseh ver imajo dostop do jetnikov. Ena dvarana je na razpolago tudi katoličanom. V njej more duhovnik tudi maševati. Jetniška uprava povrne vsakemu duhovniku potne stroške.

Skrb za katoliške šole v Južni Afriki. Johannesburg. Južnoafriškim katoličanom se je posrečilo zbrati pol milijona šterlingov podpore za katoliške misijonske šole. Odbor za zbiranje te izredno važne podpore še ni končal svojega dela. Organizatorji teh zbirk mislijo, da bodo dosegli milijon šterlingov in tako prekobili vse zbirke te vrste, ki se vrše v Združenih državah in v Kanadi. Vse to dokazuje, da so starši in drugi somišelniki pripravljeni na vse žrtve, da se zagotovijo njihovim in tudi vsem drugim katoliškim otrokom vzgoja po njihovi vesti in veri. Vladna podpora katoliškim šolam bo ob koncu leta 1957 popolnoma prenehala.

Norveška še vedno zapira vrata jezuitom. Tisk poroča, da je pater Roos, danski jezuit, profesor nemške filologije na vseučilišču v Kopenhagnu, moral od-

kloniti povabilo, da bi imel ob stoletnici smrti Kierkegaarda v Oslu na Norveškem predavanje. Norveška ima namreč še vedno zakon, po katerem je vsakemu članu Jezusove družbe vstop na Norveško strogo prepovedan. Pater Roos je svojo zadevo predložil ministru za pravosodje. Ta je imenovanemu patru sicer dovolil, da sme stopiti na norveška tla, toda samo pod pogojem, da opusti vsako propagando za jezuite, da takoj po predavanju zapusti deželo, svoj prihod in odhod pa mora brez odlašanja prijaviti policiji. Pater Roos teh pogojev ni mogel sprejeti. Zato je odpovedal predavanje in opustil potovanje. Zaradi tega zloglasnega zakona proti jezuitom Norveška tudi ni podpisala mednarodne izjave o pravicah človeka, ki jo je sestavila Organizacija Združenih narodov.

Papeški odbor za kino, radio in televizijo. Predsedstveni svet tega odbora je imel 13. decembra 1955 svoje zborovanje, ki ga je vodil mons. Martin J. O'Connor, naslovni škof. Asistenti, tajniki svetih kongregacij in druge osebnosti, ki so člani tega sveta, so se najprej svetemu očetu lepo zahvalili za njegov govor o kinu, ki ga je imel pri sprejemih 21. junija in 28. oktobra 1955. Člani sveta so na podlagi poročil, ki so jih prejeli iz vseh delov sveta, obvestili predsednika, mons. O'Connora, in glavnega tajnika mons. Albina Galletto, da je papežev govor „svetu kina“ s svojimi sijajnimi načeli, ki se jih mora držati idealni film, na vse stanove napravil velik vtis in se povsod hitro razširil. Svet je tudi izrazil veliko upanje, da bodo katoličani vse storili, kar bodo mogli, da se bo kino približal vzoru, ki ga je Cerkev tako jasno označila in tako postal „učinkovito orodje“ za dviganje, vzgojo in poboljšanje, kakor je povedal sveti oče v svojem govoru 18. oktobra 1955. — Mons. O' Connor je tudi omenil, da je Papeški odbor izdal zvezek razprav o kinu, ki obsega vse važnejše listine, govore in odloke svete stolice in škofov o najrazličnejših vprašanih kina. V njem je tudi seznam uradov in mednarodnih in narodnih katoliških ustanov, ki se posvečajo apostolatu kinematografije. Omenjeni svet je tudi s posebnim veseljem ugotovil, da verniki po

Ob požigu nadškofijske kurije v Buenos Airesu dne 16. junija 1955 je pogorela tudi zasebna kapela kardinala Jakoba Copello

vsem svetu z velikim razumevanjem in zgledno pokorščino sprejemajo važna načela, ki jih je dala Cerkev za predstave kina, radia in televizije. Obenem pa so člani predsedstva z globoko žalostjo omenjali neposredne napade sovražnikov Cerkve na njeno izredno važno apostolsko delo, s katerim hoče vernike vzgojiti, da bodo znali prav presojudati nravno vrednost kinematografskih, radijskih in televizijskih predstav. Vse ustanove, ki Cerkev pri tem delu podpirajo, so izrednega pomena za današnje moderne čase.

Bratstvo med rasami v Belgijskem Kongu. Belgijski in afriški tisk v Kongu sta poživila svoje delo za zблиžanje Evropejcev in domačih prebivalcev, ki so

doslej živeli na istem ozemlju brez vsake globlje notranje povezanosti. Vendar, kolikor je bilo doslej povezanosti med črnimi in belimi prebivalci, tje bila le med moškimi. Afriška žena pa je še vedno morala živeti po strogih običajih in predpisih svojega rodu. V zadnjem času pa so začele evropske žene iskati neposrednih stikov z afriškimi ženami. Da bi lažje izvrševale to delo, sta se leta 1955 ustanovila dva odseka. Prvi nosi naslov „Mladi poročenci“, drugi pa „Družabni krožek“. Prvi odsek je popolnoma verskega značaja. Njegova naloga je, da organizira mesečne sestanke mladih evropskih in afriških poročencev. Na njih družine najprej razložé težave, ki jih imajo, potem pa na posameznih primerih iščejo skupno rešitev. Podlaga za reševanje perečih vprašanj in težav je evangelij in socialni nauk Cerkve. — Drugi odsek „Družabni krožek“ pa se ozira bolj na družabno preoblikovanje afriških razmer. Evropske žene, ki so članice tega krožka, hodijo po dve in dve obiskavat družbo afriških žen, da jih pozdravijo in se med seboj spoznajo. Tako afriška žena dobiva pouk, kako naj živi za dom, se vede olikano do svojih domačih in do drugih ljudi. Pobudo za ta dva odseka so dali misijonarji ki se vedno trudijo, da bi poganška žena postala deležna dobrin krščanske kulture.

Kitajski komunisti so spet izgnali dve karmeličanki. Dve karmeličanki sestra Germana od Jezusa (Hermance Allard), rojena v Kanadi, in sestra Magdalena od svetega Jožefa (Magdalena Motto), Francozinja, sta prišli iz Šanghaja, odkoder so ju komunisti izgnali, 27. novembra 1955 v Hongkong. Postavi obeh sta razodevali veliko pomanjkanje in trpljenje živčne napetosti zadnjih mesecev. Komunisti tudi do karmeličanskega samostana, kraja molitve in žrtev, niso imeli prav nobenega spoštovanja. Ponoči med 8. in 9. septembrom je oborožen oddelek policije po lestvi splezal preko obzidja, razbil stekla v oknih in vdrl v notranjost samostana. Redovnice so se zbrale v samostanski dvorani. Biriči so jim vse spise, vsa pisma in tudi osebne zapiske zaplenili. Nato pa so jih najstrožje zastražili, tako da so morale tudi svoje telesne potrebe

opravljati pri odprtih vratih in v pričo stražnikov. Komunistični tisk je na vse načine potvarjal resnico. Proglašal je redovnice za sovražnice ljudstva in jih dolžil imperializma. Neka fotografija je kazala omrežje in mučilno orodje z napisom: „Ječa, kjer evropske matere mučijo kitajske.“ Dne 26. in 27. septembra so komunisti znova obiskali samostan in zaprli spet dve redovnici: samostansko vratarico Bernardo in novinko Cecilijo Zeng. Redovnice, ki so ostale v samostanu, so bile nekaj časa oropane vsakega duhovnega vodstva. Nekega dne pa jih je obiskal neznan duhovnik. V razgovoru z njim pa so karmeličanke spoznale, da je ta duhovnik napadal v svojem govoru mons. Kionga, škofa v Šanghaju. Zato ga niso hotele sprejeti za duhovnega voditelja ne prejeti obhajila iz njegovih rok.

Družinski rožni venec osvaja Južno Afriko. Prve dneve oktobra je prišel v Rim pater Peyton, apostol križarske vojske za molitev rožnega venca po družinah. Prepotoval je Afriko od Kaba do Hartuma in Južnoafriško zvezo, Rodezijo, Nijaso, Tanganiko, Kenijo in Ugando. Zastopnik „L'Osservatore Romano“ se je z njim razgovarjal. Pater Peyton mu je dejal, da je toliko lepega doživel, da ne vé, kaj bi mu povedal. Potem mu je naštel nekaj najlepših dogodkov. „V Durbanu je 335 redovnic, ki so vodile 6 šol, opravljalo 40 dni sveto uro za uspeh njegove križarske vojske. V Nijasi je 100 oseb prehodilo 140 milj peš. V ponedeljek so šli od doma in hodili 6 dni, da so mogli priti na kongres, ki je bil v nedeljo, ne da bi mislili, da so s tem storili kaj izrednega. V Severni Rodeziji je 500 vernikov pod vodstvom svojega duhovnika in misijonskega brata prehodilo 50 milj peš. Skupina redovnic je ob dveh zjutraj zapustila samostan in prehodila 25 milj, da so mogle pravočasno priti na kraj zborovanja.“ Pater Peyton je med apostolskimi delegati, škofi, duhovniki, misijonskimi brati, redovnicami in tudi med domačo duhovščino našel mnogo odličnih sodelavcev. Afrikanci so se v izredno velikem številu udeleževali njegovih govorov. Žal, da se je na potovanju na zborovanja ponesrečilo več tisoč oseb. Izmed njih so tri osebe umrle,

veliko pa jih je bilo ranjenih. Vendar so vsi te žrtve darovali z velikodušno vero za širjenje pobožnosti do Device Marije. K nekaterim govorom je prišlo 50.000, k drugim 40.000, spet k drugim 10.000 ljudi, včasih tudi manj. V Hartumu je samo 2000 katoličanov, govora pa se je udeležilo 3000 ljudi. Tudi protestanti in muslimani so s katoličani častili Marijo. To se je dogajalo tudi v drugih krajih Afrike. — P. Peyton je pripovedoval tudi o junaški borbi katoličanov Južnoafriške zveze za svoje šole, ki jih hočejo ohraniti za vsako ceno. Da bi ljudje čim bolj spoznali duhovno vrednost in skrivnosti rožnega venca, izdelujejo 15 zvčnih in barvanih filmov. Vsak bo obravnaval eno skrivnost. „Hojemo izrabiti vse možnosti. Zato se ne bomo ustrašili nobenega truda in nobenih izdatkov,“ je dejal Pater Peyton. Ko so ga vprašali, kje dobi denar, je odgovoril, da prihaja od vseh strani predvsem od tistih, ki ga najtežje žrtvujejo. Dne 3. oktobra 1955 je tudi sveti oče sprejel patra Peytona, povdarjal važnost njegovega dela in podelil blagoslov njemu in vsem njegovim sodelavcem.

Poročilo s potovanja po črni Afriki. Dr. Jožef Ignacij Lasaga, ravnatelj psihološke fakultete na katoliškem vseučilišču v Habani (Kuba), je tri mesece potoval po črni Afriki. Obiskal je mesta: Dakar, Monrovia, Acera, Lagos Douala, Brazzaville, Leopoldville, Johannesburg, Kapsko mesto, Salisburg, Lusaka Beiza, Tanamarivo, Usumbura, Kampala, Nairobi, Adis Abeba, Hartum in Kairo.

Vsak izobraženec črne polti je predvsem Afrikanec, ki je izredno zvest vsemu svojemu rodu črncev. Kadar bere časopis, ga ne zanimajo samó novice iz domačega kraja, ampak tudi življenje črnih rodov po vsem svetu. Tednik „Afrique Nouvelle“ v Dakarju je v črnih Afrikanecih zbudil to zavest in vzgajil le javno mnenje. Vendar ta zavest črncev ne združuje v sebi sovraštva do belokožcev. Vendar pa sta v Afriki, kakor se zdaj razvija, dve nevarnosti. Prva je nepotrpežljivost nekaterih Afrikancev. Ti namreč zahtevajo takoj popolno neodvisnost, na katero pa vse dežele Afrike še niso pripravljene. To zahtevo

komunisti posebno podžigajo in jo izrabljajo v svojo korist. Druga nevarnost pa je še večja. Nekateri belokožci namreč mislijo, da črni preveč hitro napredujejo na socialnem in političnem polju. Zato ne le da ne morejo razumeti potrebe katoliškega vseučilišča v Leopoldville, ampak mu celo nasprotujejo. Ta nepotrpežljivost črncev in počasnost v razumevanju njihovih zahtev do belokožcev ustvarjata med njimi napeto ozračje, ki ga spet izkorišča komunizem. Ta napestost med obema rasama povzroča, da se v nekaterih krajih (Brazzaville, Uganda) črni vračajo k poganstvu, ali pa se pridružujejo tajni, zločinski in nasilni organizaciji Mau-Mau v Keniji. Posebno globoko pa se je dr. Lasaga vtisnilo v dušo, ko je potoval po Afriki, spoštovanje, ki ga imajo pogani do misijonarjev. Črni sami so se namreč na lastne oči prepričali, da jih le katoliški duhovnik resnično ljubi, se zanje nesebično žrtvuje in dela.

Dr. Lasaga poveljuje tudi človeško in duhovno veličino misijonarjev in škofov v Afriki. Posebno hvali njihovo delavnost, previdnost in ponižnost. Škof v Duali, mons. Bonneau tje dal gostom, ki so potovali po Kamerunu, na razpolago škofijski avto in tudi sam šofiral. Ta preprost in neke vrste trgovski avto poznajo črnci že od daleč. Kadar ga vidijo, pridejo od vseh strani, da prejmejo škofov blagoslov.

Afriški škofje niso knezi, ampak očetj, ki živé in trpé s svojim ljudstvom. Zato tudi bolje poznajo njegove politične in socialne razmere ko javni uradniki. Ti se namreč bavijo le z zunanji mi, minljivimi stvarmi, duhovniki pa se zanimajo predvsem za njihove duhovne, večne zadeve; zato tudi poznajo mišljenje črncev.

Dr. Lasaga, ki je predsednik Svetovne zveze Marijinih kongregacij trdi, da moremo z optimizmom gledati na bodoče krščanstvo v Afriki. Število duhovnikov se je samo v Kamerunu v zadnjih desetih letih pomnožilo za sto. Vse, kar je videl lepega na krščanskih postojankah v Afriki, bo porabil za svoj apostolat in svoje delo na vseučilišču.

- *Ali je primerno svete stvari v filmu prikazovati?*
- *Kdaj sme film slikati zlo in hudobijo?*
- *Kakšen naj bo vzorni film?*

MODRE BESEDE O VELIKEM PROBLEMU SEDANJOSTI

SV. OČE PIJ XII. JE ZAČRTAL SMERNICE FILMSKI UMETNOSTI

Dne 21. junija 1955 je sv. oče Pij XII spregovoril o važnosti kinematorskega umetnosti in o njenem razmerju do gledalcev, ki jim je film namenjen. Dne 24. oktobra lanskega leta pa je sv. oče svoje misli o filmu še spopolnil z novimi izjavami o vzornem (idealnem) filmu. Tudi je podrobno razpravljal o predmetu in vsebini filma ter njegovem vplivu na družbo.

I. Vsebina filma

Film se mora ozirati na človeka. Človek pa nujno hrepeni po resnici, dobroti in lepoti. Čim več resnice, dobrote in lepote ima kak film, tem bolj je vzoren, idealen. Papež potem omenja štiri različne vrste filmov.

1. Poučni film. Namen tega filma je, obogatiti predvsem spoznanje in znanje gledalca. Če hoče to doseči, mora vsebino podajati nazorno, jasno, natančno in razumljivo. Upoštevat mora tudi metodo poučevanja in pravila umetnosti. Dobri poučni filmi so navadno povsod dobrodošli, ker tešijo ljudstvu žejo po izobrazbi in vedno večjemu znanju.

Važno snov za poučni film nudi narava, ker ima v sebi neizčrpne zaklade dobrote in lepote, obenem pa kaže vse-mogočnost in neskončno popolnost Stvarnika samega. S pomočjo tehničnih pripravi more film nazorno predstaviti čudovito skladnost stvarstva in popeljati gledalce v neizmerne prostore vse-mirja ali jih potopiti v skrivnostne globine človekovega življenja, ki je svet v malem.

Posebno privlačni so filmi, ki živo predstavljajo nepoznane svetove, veličastvo visokih gora, srdito divjanje viharjev na morju, puščobo mrzlih, ledenih krajev, neizmernost neprodornih pragozdov, žalost peščenih puščav, lepoto cvetlic, krasoto vodopadov, sijaj jutranje

in večerne zarje. Slike takih filmov se prav tako vtisnejo v dušo kakor vtisi, ki jih dobimo na potovanju. Tudi skrivnosti iz kraljestva živali, ki živé v gozdovih, v puščavah, v rekah in globinah morja budé v nas občudovanje in bogaté naše znanje. Končno morejo filmi poseči tudi v življenje človeka samega, v njegov organizem, njegovo zanimanje, delo, ki ga opravlja, v bolezní, kako nastajajo in kako se zdravijo. Važni so še kulturni filmi, ki opisujejo različne rase, nravi, narodne običaje, civilizacije, načine dela in obdelovanja zemlje, trgovske poti po zemlji, morju in zraku, razne vrste bivališč: od navadnih lesenih ali z blatom ometanih kolib, do preprosto zidanih hiš, do stavb, ki so biseri podobne umetnosti in do nebotičnikov današnjih velemest. Umetniško in spretno izdelan film more gledalcu dati vse to, kar pričakuje od njega.

2. Film iz življenja ljudi. Tako imenuje papež film, ki predstavlja in razlaga življenje in vedenja človeka, njegove strasti, njegovo hrepenenje in njegove boje. Pri tem filmu je težko doseči vzor. Vendar so ti filmi največkrat na dnevnem redu. Ljudje jih izmed vseh najbolj želé in se zanje tudi najbolj zanimajo. Za poštenega, vestnega avtorja in izdelovalca teh filmov se začnó težave že pri izbiri snovi. Potem pride obdelava, oblikovanje in primerna omejitev

te tvarine, posebno v zelo zanimivih in zelo kočljivih prehodih. Večkrat tudi ni lahko najti zmožnih igralcev, ki bi znali dati vsebini res človeški in pristno umetniški izraz.

3. Verski film. Na vprašanje, če se sploh more vzeti za film snov verske vsebine, papež odgovarja, da ni razlogov, zaradi katerih bi se verska snov odklanjala. Skušnje potrjujejo, da so pristno verski filmi dosegli izredne uspehe. Pa tudi tedaj, kadar vsebina filma ni izrecno verska, idealen film ne sme prezirati verske pritikline. Tudi moralno neoporečni filmi morejo biti v duhovnem oziru škodljivi, posebno tedaj, če ljudem predstavljajo svet, v katerem se nikoli ne omeni Boga ne ljudi, ki vanj verujejo, kakor bi Boga sploh ne bilo. Včasih film zelo poživí in dvigne en sam trenutek, posvečen Bogu, ena misel ali beseda o njem, en sam vzdih zaupanja in ena sama vroča prošnja k njemu za pomoč. Velika večina ljudi veruje v Boga. Vera igra v njihovem življenju zelo važno vlogo. Zato je naravno in primerno, da to prireditelji in izdelovalci filmov upoštevajo.

Vendar pa je tudi treba priznati, da ni mogoče vsakega verskega dejanja ali opravila spraviti na filmsko platno, ker ga ni mogoče nazorno predstaviti. Verska vsebina dela večkrat velike preglavice tudi avtorjem in igralcem. Treba se je namreč zelo varovati vsake ponarejenosti in potvorbe, da nimajo gledalci vtisa, da je film mehanično pripravljen — brez vsakega duha. Resnična vernost se na zunaj noče razkazovati. Zato je ni lahko prilagoditi za zunanjo predstavo.

Predstave, ki hočejo ponazoriti različne vere, zahtevajo od igralcev zelo natančen in globok verski čut in človeški takt, da ne žalijo in onečasté tega, kar je ljudem sveto, četudi imajo zmotno vero. Isto velja za zgodovinsko snov iz verskih bojev. Prva zahteva vzornega filma je resnica, ki pa mora biti vedno združena z ljubeznijo.

4. Film, ki predstavlja zlo. Papež zdaj sproži važno vprašanje, ali more in sme vzoren film obravnavati zlo in pohujšanje, ki igrata v človeškem življenju važno vlogo. Če se sme, je potem

spet vprašanje, kdaj in pod kakšnimi pogoji je to dovoljeno. Film, ki so napadno predstavljali zlo, greh, so povzročili doslej že veliko duhovno škodo. Prevzetnost, neukročeno častihlepje, oblaščiteljnost, reredno hrepenenje po bogastvu, nezvestoba, krivice, razuzdano življenje, žal, res spremljajo veliko ljudi. Tudi zgodovina je prepletena z njimi. Vendar je nekaj drugega, spoznavati in razlagati zlo s pomočjo modroslovne znanosti in vere in spet nekaj drugega, vzeti zlo za predmet predstave in oddiha. Zlo, ki se predstavlja v umetniški obliki, opisuje njegov razvoj in njegove uspehe, njegova javna in skrita pota, zapletljaje, ki jih rodi in jih izrabí za svojo utrditev, je za mnoge ljudi zelo privlačno. Veliko pisateljev in igralcev sploh ne more priti do umetniškega navdihnjenja in do zanimanja za igro, če ne sežejo na polja zla.

Ali more torej vzorni film jemati zlo za svojo snov? Veliki pesniki in pisatelji vseh časov in krajev so že reševali to vprašanje, pa ga niso rešili. Vztrajali so v zvestobi do zla. Popolnoma naravno in jasno je, da se ne sme predstavljati pokvarjenosti in zla kot takega, ne ga dejansko odobravati in opisovati tako, da vzbuja strasti, zastruplja, in kviri. Tudi ni dovoljeno, zla predstavljati osebam, ki se mu ne znajo ustavljati in ga obvladati. Kadar je vse to izključeno, ali pa zlo v spopadu z dobrim le začasno, mimogrede zmaga, pogloblja razumevanje življenja, ki je pravilno usmerjeno, ima v oblasti svoje delovanje, pravilne in jasne nazore v presojanju, tedaj se ta snov sme izbrati in z njo kot stranskim predmetom preplesti vse dejanje filma samega. Prav to načelo presoj je velja za vse druge vrste umetniških del: za povest (roman), dramo, žaloigro in vsa leposlovna dela.

Celo svetopisemske knjige stare in nove zaveze pripovedujejo na svojih straneh o zlu, o njegovem delovanju in vplivu na življenje posameznega človeka, pa tudi na življenje rodov in narodov. Govoré o padcih, vstajenju, kazni in smrti posameznih oseb, ki so delale slabo. (Juda, Kajfa, Pilat, Peter, Savel, zgodba Jakoba, doživljaji egiptovskega Jožefa v Putifarjevi hiši, padec in po-

kora kralja Davida, upor in smrt Absaloma, Herodov umor Janeza Krstnika in nedolžnih otrok). Tu zla in krivde ne pokrivajo varljivi zastori, ampak se nam predstavlja v pravi luči. Sveto pismo zla in razuzdanosti ne poveljuje in ne opravičuje, ampak ga obsoja in našteva tudi kazni, ki so zadele osebe zaradi storjenega zla. Tako podana resnica o zlu ne vzbuja — vsaj v odraslih, resnih ljudeh hrepenjenja, nagnjenja po njem, ampak odvraca od njega. Resen gledalec bo ob takih prizorih začel misliti in se vase poglobljati. Spomnil se bo Pavlovega opomina: „Kdor torej meni, da stojí, naj gleda, da ne pade“ (1 Kor 10, 12).

Tudi vzorni film torej more predstavljati zlo, krivdo in padec. Vendar pa mora to delati z resnim, pravim namenom, v pravi in primerni obliki, tako da predstava pogloblja spoznanje človekovega življenja, bogati in dviga duha. Pač pa mora vzorni film odklanjati vsak zagovor, vsako poveličanje in opravičevanje zla. Pri tem mora vztrajati med vso predstavo, ne samo na koncu. Sicer se more zgoditi, da bo gledalec začel ljubiti bolj zlo kot dobro.

II. Vzorni film in njegovo razmerje do družbe

Kino ima v našem stoletju izredno močan in velik vpliv na ljudi. Zato je potrebno govoriti o njegovem razmerju do človeške družbe in o dolžnostih, ki jih ima do nje. Tudi kino je poklican, da pospešuje splošno blaginjo in varuje obstoj človeške družbe. Kako more uspešno vršiti to nalogo? Kakšne dragocene zaklade more nuditi vzorni film družini, državi in Cerkvi?

1. Družini. „Družina je bila, je in bo vir in struga življenja človeškega rodu in človeka. Družina je mojstrsko delo najvišje modrosti in dobrote Stvarnika. Od njega je prejela ustavo, pravice in dolžnosti, ki ji izravnavajo pot do lastnih, višjih ciljev. Družina, ustanovljena na ljubezni in po ljubezni, mora biti za njé, ki jo sestavljajo: za zakonske, starše in otroke njihov svet v malem, zavetje, zelenica v puščavi, zemeljski raj, kolikor ga je pač mogoče na zemlji doseči. In to tudi dejansko bo, če se ji po-

sreči, da bo postala takšna, kakršno je hotel, potrdil in posvetil Stvarnik.

Današnja duhovna zmeda in najrazličnejše zablode so mnogo ljudi privedle do tega, da ne cenijo več dragocenih dobrin, ki jih daje družina. Kadar slišijo govoriti o teh dobrinah, se prezirljivo, ironično nasmehnejo. To prezirljivo mišljenje o družini je širilo tudi mnogim filmov. Smešili so njeno tradicionalno uredbo, poveljevali so zablode, razpoke, zakonsko nezvestobo in se posmehovali dostojanstvu zakonskih in staršev. „Katera druga človeška dobrina bi še ostala človeku na zemlji, če bi se ne posrečilo razdejeti družino tako, da bi ne bila več taka, kakor jo je uredil Stvarnik?“ vprašuje papež. Potem pa pravi, da je vzvišena in vestna dolžnost vseh, vračati ljudem zaupanje in spoštovanje do družine.

Film bi se moral vedno zavedati svoje izredno svete dolžnosti, ki zahteva od njega, da predstavlja in širi naravno pravilo in človeka vredno pojmovanje o družini. To nalogo more izvrševati tako, da opisuje srečo zakonskih, staršev in otrok, blagoslov družinskih skupnosti in ljubezni v oddihu, v boju, v veselju in žrtvah. Dovolj je nekaj kratkih besed, ki pa jih morajo spremljati primerne slike, privlačni prizori iz življenja nadarjenega, značajnega in odločnega moža, ki vestno vrši svojo dolžnost, upa in se bori, zna potrpeti in čakati, možato in odločno delati, obenem pa se odlikuje v zakonski zvestobi in ljubezni do žene in do otrok. Drugič more film poseči v življenje žene v najboljšem pomenu besede, ki je zvesta pomočnica možu in skrbna mati otrok, neoporečnega vedenja, odkritosrčna, spretna v nastopanju v družini in v javnosti, obenem pa vsa predana hiši in njenih skrivnostim, ker se zaveda, da je v tem vsa njena sreča. Tretjič spet more film nuditi prizore iz življenja otrok, ki spoštujejo svoje starše, goré za svoje vzore in se resno trudijo, da bi najboljše med njimi dosegli; ki so vedno živahni in veseli, obenem pa postrežljivi, velikodušni in neustrašeni. Te vrste filmi, ki bi znali prizore iz družinskega življenja zanimivo, živahno in umetniško podajati, bi bili v veliko korist družbi. Bili bi res vzorni filmi.

2. Državi. Kakor družina ima tudi država svoj izvor v človeški naravi in volji vseмогоčnega Stvarnika. Narava in Bog sta tudi temelj, podlaga državnega vodstva in državne oblasti. Bog sam je položil v človekovo naravo lastnost, da čuti potrebo po družbi, po vzajemni pomoči in izmenjavi dobrin, po organizacijski skupnosti, v kateri delajo posamezniki, vsak na svoj način, za splošno blaginjo in njeno ohranitev. Zato so ljudje dolžni priznati, sprejeti in spoštovati državo, njeno oblast in pravico. Njen namen je, da skrbi za časno srečo in skupno blaginjo državljanov. Tudi na tem polju je danes potrebno vedno znova usmerjati človeške duhove na pot, ki vodi do neporušnih temeljev človeške družbe.

Kino more nuditi veliko pomoč pri vzgoji državljske zavesti, četudi ni to njegova najvažnejša naloga. S primernimi predstavami more uničevati razkrajalne sile, opozarjati na dobro, ki se zlorablja, vplivati na ljudi, da bodo spet cenili to, kar so podcenjevali. To more doseči posebno s tistimi filmi, ki kažejo državne ustanove in delo, ki ga vrše, opozarjajo na pomen državne zakonodaje, državne uprave in na njeno skrb za pravico. Te predstave, če so tudi umetniško na višini, budé in vzgajajo vest gledalcev, poglobljajo spoznanje, kaj jim prinaša pravo korist, kaj podpira in kaj razdira državno skupnost, obenem pa opozarjajo tudi državno oblast na važne dolžnosti, ki jih je opustila ali zanemarila. Vzorni film torej ne sme zasledovati strankarske ali razredne politike, tudi ne politike samo enega kraja, ampak mora služiti vsej državi, skupni blaginji vseh državljanov.

3. Cerkev. „Kristusova Cerkev se razlikuje od družine in države v tem, da nima svojega izvora v naravi, ampak jo ja ustanovil sam Odrašenik, ki ji je izročil svojo ljubezen in milost, da bi bila ljudem luč in moč na zemeljski poti proti nebeški domovini.“

„Ta tako vzvišena ustanova, ki združuje v sebi ves duhovni in nadnaravni svet, se v celoti izmika umetniškim predstavam, ker daleč presega človekove izrazne možnosti.“ Vendar kdor se potrudí, da Cerkev temeljito spozna, mora

POMLADNI DEŽ

*Na nežne, sončne bilke
pomladni dež udarja
mehkó kot na glasilke.*

*O božjega strunarja
pojoče šepetanje
in v njem željá in sanj
čarobno ljubkovanje!*

*Ko rahlo tonem vanj,
se zdi mi, da ljubeče
mi Stvarnik boža dušo
in tudi mojo sušo
napaja z roso sreče...*

Svetobor Sodobnik

imeti do nje spoštovanje. Kadar kino uporablja dogodke, ki so v zvezi s Cerkvijo, ga mora voditi resnica, dobro poznanje vzrokov, verski čut (takt), iskrenost in dostojnost.

Kadar film jemlje snov iz življenja Kristusove Cerkve, ni dovolj, da je umetniško na višini, ampak ga je treba tako izdelati in izvajati, da budí v gledalcu razumevanje, spoštovanje in naklonjenost do Cerkve, v njenih sinovih pa veselje, ljubezen in svet ponos, da so v njej.

Ako film ponazoruje resnična zgodovinska dejstva, slabosti in napake, ki so jih imele cerkvene osebe v svojem značaju ali so jih delale pri izvrševanju svoje službe, naj to stori tako, da bo gledalec jasno ločil ustanovo samo od osebe in osebo od službe. Za katoličana bo vzoren tisti film, v katerem bo nastopala Cerkev, ožarjena s sijajem, ki ga ji daje naslov „sveta mati Cerkev“, v katero ljudje zaupajo, se ji pridružujejo, v njej živé in v kateri duše dobivajo popolnost in večne zaklade.

Veliki množici ljudi film vsak dan govori s svojo mogočno govorico. Mnogo teh ljudi je vernih. Zato papež želi v njihovem imenu, da jim film posreduje vsaj kak odsev resnice, dobrote in lepote, vsaj kak žarek samega Boga.

GREGOR MALI, Argentina

NOVE KNJIGE

Narte Velikonja: LJUDJE

Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu je izdala veliko knjigo Velikonjevih novel, ki jih je napisal med leti 1914—1934, torej v dvajsetletju svoje najboljše in najmočnejše plodnosti, pod naslovom *Ljudje* (str. 250). S tem je hotela počastiti desetletnico njegove smrti in ga predstaviti predvsem kot pisatelja. Izbor svojih novel je napravil še pisatelj sam med vojno, rešil pa jih je njegov sin dr. Jože Velikonja, zdaj v Združenih državah, ter jim tudi napisal sinovsko tople uvod.

Ime Narteja Velikonje je med emigranti že zelo znano, spoštovano in česceno kot enega resnično najbolj zavednega in Cerkvi zvestega Slovence, ki je prav zaradi te načelne zvestobe tudi padel. Ker (je med drugo svetovno vojno bil predsednik Zimske pomoči, ki je dajala

+ Narte Velikonja, pisatelj

pomoč predvsem tistim, ki so trpeli preganjanje od okupatorjev (beguncem iz Gorenjske in Štajerske) in komunistov (beguncem z Dolenjske in Notranjske), in je nastopal med vojno z govori po radiu in s tiskano besedo (Malikovalci zločina) proti komunističnemu brezverstvu, je pal kot prvi človek po „osvoboditvi“, obsojen od „ljudskega“ sodišča. Pred sodiščem se je zagovarjal tako junaško, da so prireditelji „teatra“ morali prekiniti radijski prenos, toda kljub temu se je jasno čulo, kako je ob smrtni obsodbi hromi pisatelj zaklical zmago-slavno: „Kristus Kralj!“ Bilo je to na dan svetega Janeza Krstnika, gromovnika in preroka, leta 1945.

Vse to vemo o Velikonji. Vemo tudi o njegovi socialni borbi za vzdrževanje družin z mnogimi otroki (on sam je bil oče 13 otrok!) ter za preskrbo uradniških družin. Zadnje svoje članke je pisal o tem (Zbornik Zimske pomoči). Bil je predsednik škofijske organizacije Družina, odbornik Vincencijeve konference, raznih prosvetnih organizacij in ljudskih odrov, bil urednik več listov in revij (Zora, Ilustracija, Klasje). O vsem tem smo bili precej poučeni. Premalo pa smo ga poznali kot pisatelja.

Morda smo ga poznali po Višarskih polenih, povesti, ki je izhajala po vojni v ponatisih že v Ameriki, in izhaja zdaj v Argentini v „Svobodni Sloveniji“. Ob tej povesti je šla že sōdba med našimi emigranti: „Nisem vedel, da je Velikonja tako močan pisatelj.“ In večina emigrantov ni brala od njega drugega kot to povest sedaj po vojni, razen starejših, ki so jo poznali iz Mohorjeve družbe. Doma ga poznajo še manj, dasi je bil Velikonja pravi član Pen-kluba, najvišje slovenske literarne organizacije pred vojno. Zdaj je njegovo ime brisano celo iz slovenske literarne zgodovine in seveda iz vseh šol. Prav zato je čutila SKA naravnost dolžnost, da izda te izbrane novele, ki so se rešile v inozemstvo, in jih ji je dal na razpolago pisatelj sin.

Tako so izšle sedaj pod naslovom *Ljudje*, kakor (je naslov napisal še pisatelj sam s svojo levo roko (kajti na desno je ohromel prav tako kakor njegov starejši vrstnik Pregelj)).

Že svoj čas je Velikonja začel zbirati svoje izbrane novele ter jih izdal pri Jugoslovanski knjigarni kot „Otroci“. Zdaj prvemu zvezku v domovini sledi v tujini drugi: Ljudje. Črtica Suša je vez med obema zvezkoma: tu še nastopa otrok, pastir, na kar prehajajo snovi za odrasle. Tako so tu novele s Krasa, najzanimivejša med njimi V Smrlinju, ljudska povest za Goričane, napisana proti fašizmu takoj ob njega početku (1923). On, ki je tako odločno nastopil proti italijanskemu fašizmu in ga literarno obsodil kot eden izmed prvih Slovencev, je bil dvajset let pozneje obsojen v smrt kot „fašist“?! Kdo naj bi to verjel? Nato sledijo črtice iz prve svetovne vojne. Kdor bo prebral Pismo, bo pač dobil zavest, da mora to biti ena najlepših slovenskih pripovednih umetnin iz prve svetovne vojne. Tretji oddelek sta dve psihološki noveli, izmed katerih bo predvsem druga Gospa Amaliya prevzela bralce s svojo majstrsko psihologijo ljubosumne matere. V zadnjem delu, ki nosi naslov Skrivnosti, so pa Velikonjeve kratke stvari, toda gotovo najmočnejše, pravi psihološki medaljoni, ki bodo Velikonji hranile še dolgo časa ime kot enega najboljših slovenskih psiholoških pisateljev. Tu so zgodbe skoraj iz človeške podzvesti in patološkosti, toda resnične in močne, da so pravi „ocvirki“ v naši medli ekspresionistični prozi. Čeprav je bila primera med Velikonjo in Dostojevskim pretirana, je vendar le sorodstvo med njima veliko in je Velikonja njegov dober učenec.

Vse te povestice pa je založba postavila v okvir Velikonjevega prvega poglavja iz nameravanega romana „Slovenija“, ki ga je napisal svoj čas kot Pismo svojemu triletnemu sinu, prav temu, ki mu je uredil ta posmrtni zvezek. In tu se Velikonja kaže v vsej svoji duhovni veličini kot vernik, ki veruje, da je slovenski narod — kot ruski — Bogonosec in da bo po vseh teh stiskah doma in v svetu vstal poveljčan in bogoljuben bolj kot kdaj koli prej. Mi verujemo z njim, da bo prišlo prerorenje religioznosti v Sloveniji, toda prepričani smo tudi, da bo prav njegova mučeniška smrt mnogo pripomogla do tega.

Tako ta knjiga prikazuje najmoč-

Negativost

Večkrat stopi v mojo sobo
stara Negotovost.

Onkraj mize kot soseda
vprašujoče vame gleda.

Vedna Negotovost!

Ve, da pišem v skritih urah
nove, drobne pesmi.

Ne razvнемam ust dekletu —
o čarobnem božjem svetu
kliče pesem pesmi.

Ogenj v peči čas objema,
z vriskom vabi vase.

Burja s ceste brunda v molu.
Negotovost v mehkem stolu
trmasto smehlja se.

Vladimir Kos

nejše strani Velikonje pisatelja, postavi ga pa tudi na tisti temelj, ki je pri njem bil najsilnejši: na bogonositelstvo slovenske duše, ki ga on ni samo potrjeval z zgodbami, temveč ga tudi branil s pesmom in dejanjem in ga najmočnejše s svetniško gesto izpričal pred sodiščem s svojim zadnjim klicem za javnost: Kristus-Kralj.

„Duhovno življenje“ ima tako dva vzroka, da priporoča to knjigo Velikonjevim novem: prvič kot delo pisatelja velike kvalitete, ter drugič — kot umetnostno tvorbo pisatelja, ki je umrl prav gotovo svete smrti. Kdo ne bi segel po knjigi takega človeka? T. D.

iz domačih tal

SLOVENIJA

Župnija na Robu pri Vel. Laščah ima spet lepo župnišče. Med zadnjo vojno so od njega ostale le še ruševine in pa ogromen dimnik, ki je nemo pričal o grozotah italijanske zasedbe in komunistične revolucije. Čez nekaj let so rastle že smrekice po razbitem zidovju in v pisarni 4 m visoka topola, v kuhinji pa cel nasad raznega grmovja. Župnik Anton Ronko je končno uspel pri vernikih in oblasteh s svojim predlogom, da se župnišče obnovi. Pa ni bilo lahko. Eni so bili načelno proti, drugi so dejali: Kar delajte, če bo šlo, tretji so rekli, da ne morejo (ker niso hoteli), četrti so dejali, da jih stvar ne tiče, peti so že vnaprej rekli, da je nemogoče. Danes župnišče stoji. Veliko so prispevali tudi rojaki iz Sev. Amerike. Stroški so bili en milijon dinarjev, ki so pa le do polovice kriti. Župnišče ima eno nadstropje. Veža je široka, svetla in čista. Po njenih stenah so razvrščene slike križevega pota, kar je ostalo z uničenega Kureščka. V prvo nadstropje vodijo zaprte stopnice, še ne pobarvane. Zgoraj je lep hodnik, velik kakor veža spodaj. Z njega je vhod v dve prostorni sobi. Ena je spalnica, druga delavna soba. Pisarna je spodaj na levo, kot preje. Nekdanja jedilna shramba je postala soba za gospodinjjo. Desna stran župnišča še ni izdelana, le streha je čez vso stavbo. Prejšnja mrzla kuhinja služi za drvarnico. Hlev je tudi pokrit in klet zraven tudi. Novo župnišče služi svojemu namenu od 10. avgusta 1955., ko se je župnik vselil v obnovljeno stavbo. Tako je župnija na Robu spet dobila žarišče za duhovni prerod in nadnaravno življenje.

SLOVENSKA KOROŠKA

Ogenj je uničil cerkveni zvonik v Radišah. Pred tremi leti so Radiše dobile pet novih zvonov, ki so bili v ponos vsej

fari. Danes so ti zvonovi nerabni. Postal so žrte požara, ki se je 16. novembra razdivjal v zvoniku župne cerkve. Gasilec je z velikim trudom uspelo rešiti cerkev. Najhuje je bilo, ker ni bilo blizu vode. Škoda znaša po prvi cenitvi 260.000 šilingov. Zvonovi so razbiti, ura prav tako, potrebno bo tudi vezati prežgano zidovje. Pogoreli stolp je bil sezidan leta 1557, torej je star skoro 400 let. Kakor je razvidno iz farne kronike, je bila streha krita leta 1887. Nadalje ve kronika povedati, da so šele takrat tudi napravili čebulasto streho, ki je bila visoka 15 m. Leta 1884 je dobil ta stolp 1200 kg težak zvon, ki ga je vzela prva svetovna vojna. Z namenom, da cerkveni zvonik čim preje pride do prejšnje podobe, so farani iz Radiš ustanovili odbor za popravilo in obnovo pogorele cerkve. Za predsednika odbora je bil izvoljen podžupan Hanzej Woschitz.

Slovenska gimnazija na Koroškem. Člen 7 avstrijske državne pogodbe zagotavlja Slovencem na Koroškem lastno gimnazijo. Slovenska delegacija je v ta namen predlagala zveznemu prosvetnemu ministru na Dunaju podrobno izdelan načrt, kako naj bi bila nova gimnazija urejena. Da bi dijaki po končanem šolanju res obvladali oba deželna jezika, naj bi se načelno pouk vršil v dveh jezikih in sicer: v slovenščini verouk, slovenski jezik, zgodovina, zemljepis, naravoslovje, latinščina, filozofija in petje, v nemščini pa: računstvo, fizika, kemija, nemški jezik, opisna geometrija, risanje in telovadba. Od tretjega razreda dalje bi moral vsak dijak tudi izbrati obvezno med angleščino in grščino. Pouk teh dveh jezikov bi bil tudi v nemščini. Na ta način bi ta šola vsebovala bistvene sestavine tako klasične kakor tudi realne gimnazije. Pouk latinščine bi se začel že od prvega razreda dalje. Posebna prednost, katero

bodo imeli dijaki slovenske gimnazije, pa je v tem, da bodo temeljito izšolani v deželnih jezikih. Zato bo njihovo obzorje širše in njihova strokovna usposobljenost večja.

PRIMORSKE VESTI

Glasbeni koncert v Gorici, katerega smo vsi že nestrpno pričakovali, je doživel sijajen uspeh v nedeljo 10. decembra v dvorani Brezmadežne. Obsegal je štiri dele, zborovo petje in orkester, duo harmonikarjev, orkester solo ter opereto „Povodnji mož“. Večmesečne priprave in trud požrtvovalnega dirigenta prof. Mirka Fileja ter njegovega mladega zbora, je bil kronan z velikim zadoščenjem. Zlasti je pokazal viden napredek mandolinistični orkester, ki je dosegel svoj višek z „Intermezom“ P. Mascagnija. Koncert je doživel še dve ponovitvi, sedaj pa ga še na Tržaškem nestrpno čakajo.

December, mesec katoliškega tiska na Primorskem. Slovenski dušni pastirji so letos prišli na lepo in koristno misel. Posvetili so mesec december katoliškemu tisku. Zlasti je bila posvečena kat. tisku druga nedelja v decembru. Urednik „Katoliškega glasa“ mons. Močnik je imel dan po radiu lep govor, kjer je poudaril važnost kat. tiska med nami. Veliko so naši ljudje molili, pa tudi darovali v tistih dneh. Bog je molitev dobrih bogato poplačal, kajti število naročnikov se je zvišalo za 230 novih naročnikov, kar je za naše razmere zelo veliko. — Velik je odziv med našimi ljudmi tudi na druge kat. revije in knjige. „Duhovno življenje“, „Katoliški misijoni“, „Vera in dom“, „Ave Marija“ pa tudi druge nabožne knjige, naši ljudje zelo radi prebirajo in naročajo, kar znači, da jih vsa komunistična, in tej podobna propaganda, ni še pokvarila.

Četrto adventno nedeljo je SKPD priredilo v dvorani Brezmadežne v Gorici proslavo, posvečeno desetletnici našega katoliškega tednika. Na sporedu je bilo predavanje g. dr. Kacina o razvoju katoliškega tiska pri Slovencih, ter predavanje mons. dr. F. Močnika o desetletnici „Katoliškega glasa“. Uspeli večer je zaključil nastop pevskega okteta SKPD.

Marčev sneg je pobelil Podkoren

Božični prazniki v Gorici. Tudi letos nam je nebo naklonilo mile in sončne božične praznike, brez snega in brez mraza. Ubrano so peli zvonovi v sveto noč in verniki so napolnili cerkve, kjer so se vršile polnočnice. Tudi slovenski verniki smo imeli svojo lepo polnočnico v cerkvi sv. Ivana, okusno okrašeni z razsvetljenimi božičnimi drevesci. Raz kora so ubrano donele naše lepe božične pesmi, ki jih je izvajal mešani zbor SKPD. Tudi v stolnici je bila jutranja sv. maša na božični dan dobro obiskovana. Veliko je bilo tudi ljudi iz Jugoslavije, ki so prišli s prepustnicami v Italijo, da bi tu praznovali božič. Računajo, da je za božične praznike prekoračilo mejo preko 3000 Jugoslovancev. Prav tako je bil obmejni promet zelo živahen na novega leta dan.

Božično-misijska prireditev v dvorani Brezmadežne. Na praznik sv. Treh kraljev smo zopet imeli priliko, da smo v naši sredi pozdravili misijonarja, br. Kerševana, po rodu Tržacana, ki že lepo vrsto let deluje na misijonu v Belgijskem Kongu. Njemu na čast je goriška deklška Marijina družba priredila lepo uspešno akademijo. Osrednja točka akademije je seveda bilo predavanje g. misijonarja samega, ki nam je toliko zanimivega, žalostnega in veselega povedal o življenju in navadah afriških ljudi. Na sporedu so bile še deklamacije, pevske točke, rajanje in zabavna enodejanka.

Še eno slovo. Na Martinovo so se v treh farah goriške nadškofije poslavl-

ljali duhovniki od svojih faranov. Povsod je bilo slovo težko, in upali smo, da se dolgo ne bo več ponovilo kaj podobnega med nami. Pa Bog je drugače hotel. Nepričakovano je zapustil lepo Primorsko od vseh priljubljen, vedno vesel, č. g. Jože Vošnjak, doma iz lepe štajerske. Odšel je na svoje novo mesto na Koroško po 11. letih bivanja med nami. Mnogi žalujejo za njim, posebno še Jameljci, med katerimi je največ časa deloval. Z njim so izgubili ne samo zgednega in požrtvovalnega duhovnika, temveč tudi vneta kulturnega delavca, zato ga bo zlasti mladina bridko pogrešala. Vsi mu želimo obilo uspeha in božjega blagoslova v njegovi novi službi.

Polnočna sv. maša pri Sv. Jakobu. Tudi letos je bila v cerkvi Sv. Jakoba božična sv. maša na sveti večer ob 21. V lepo prenovljeni cerkvi se je zbralo zelo veliko ljudi. Med sv. mašo so lepo prepevali šentjakobski pevci. Velika udeležba pri sv. maši priča, kako je potrebna ta božična sv. maša za tržaške Slovence. Opolnočje je tržaški radio prenašal ta sv. mašo.

Pred zaključkom izseljevanja iz Istre. Dne 5. januarja je zapadel zadnji rok za izselitev iz enega področja na drugo bivšega tržaškega ozemlja. Od 8. oktobra 1953 do 31. decembra 1955 se je iz bivše cone B izselilo 20.358 oseb. Če k temu številu prištejemo še izseljence iz razdobja med majem 1945 in okt. 1953 dobimo skupno število 37.550 oseb, ki so se izpod Titovega režima preselili na Tržaško področje. Skupno je torej po drugi

svetovni vojni zapustilo severozahodno Istro okrog 40.000 oseb. To število se bo še povečalo, kajti mnogi so še vložili prošnjo za izselitev. Zanimivo je, da podobnega izseljevanja v obratni smeri, namreč iz Italije v Jugoslavijo, razen zelo redkih primerov, takorekoč ni.

HRVATSKA

Škof dr. Josip Srebrnič, škof na otoku Krku v Hrvatskem Primorju, je 2. februarja slavil osemdesetletnico svojega življenja. Slovenec po rodu (rojen je bil v Solkanu pri Gorici) je 1. 1923 postal naslednik velikega „kladivarja“ škofa dr. Antona Mahniča. Vse življenje se je odlikoval po svoji načelnosti, delavnosti in odločnosti v borbi za božje in narodove pravice. V predvojni Jugoslaviji je postal znan radi svoje odločne obsodbe Tyrševega vzgojnega sistema v podržavljenem Sokolu kraljevine Jugoslavije. Med drugo svetovno vojno je odločno in uspešno branil svoj narod tako pred italijanskim in nemškim okupatorjem. Mnogo je trpel tudi v prvih letih komunističnega režima. Doživel je vsa mogoča ponižanja in preganjanja. V župnišču na Sušaku ga je najeta komunistična drhal dejansko napadla, ga pretepla ter mu strgala obleko in križ. Toda škofa dr. Srebrniča vse to ne moti. V zavesti, da se učencu ne more bolje goditi kot božjemu Učeniku, oprt na Mater božjo in svojega patrona sv. Jožefa, ki ju vneta časti, neustrašeno kljubuje vsem težkim preizkušnjam do danes.

SMEH JE ZDRAV

Šestošolka zasanjano na jesenskem izletu: „Oh, kako čudovito je iti skozi jesensko naravo, prisluhniti šelestenju odpadajočega listja. Če bi mogla razumeti govorico tega košatega hrasta, le kaj bi vse zvedela!“ Nato profesor: „Gospodična, odgovor bi bil zelo preprost. Draga mladenka, bi reklo drevo, oprostite mali pomoti: Nisem hrast, temveč bukev.“

Prišel je kmečki človek v Ljubljano. Vse mu je bilo všeč, zlasti pa asfaltne ulice. Končno ni mogel več zadržati svojega spoznanja Modro je povedal svojemu sinu, ki ga je spremljal: „Vidiš, sedaj pa vem, zakaj so Ljubljano ravno tukaj zgradili. Ko so ljudje videli, da so te ceste pretrde za oranje, so se odločili, da si postavijo ob njih mesto. Za kaj drugega se jih ni dalo več porabiti.“

Spisal E. William, ilustriral Hotimir Gorazd

DVE SRCI — ENA LJUBEZEN

Močan veter je prihajal izza gorskega hrbta Dveh sester in kakor lačen volk sredi prestrašene črede ovac kosal in trgal nakopičene oblake. Mesec, ki je bil izginil za cel teden, je spet pokazal svoj obraz in se spustil v tekmo z oblaki. Za trenutek je bil pred njimi, nato se pustil od njih prekriti, zaostal na nebu in jih čez čas spet prehitel. Dolina, do katere veter iz višin ni došel, je ležala v tajinstvenem molku. Zemlja je izpuhtevala duh po mokroti.

Carmody je pravkar zapustil bolniško sobo in se preko dvorišča usmeril proti svojemu stanovanju. Sveži zrak in od oblakov očiščeno nebo sta mu vzbudila občutek svobode. Globoko je zadihal in se zagledal proti hribu, kjer je stal taoistični samostan.

Pretekli teden je prinesel Carmodyju novo skušnjava. Odkar mu je zdravnik ob povratku iz naselja številka tri narahlo omenil, da bi mu bilo silno všeč, če bi kdaj skupno pila whisky, je Carmody začutil silno potrebo poskusiti ga. V vseh podrobnostih je v duhu doživljal prijetni občutek, ko alkohol podraži sluznico v grlu in se potem spusti v želodec, kjer povzroči toplo ugodje. In nato se sprostitjo živci in pridejo ure, polne življenjskega optimizma... Whisky povzroči veselje in željo po petju. Še več! Napravi te pogumnega, da se odločiš za stvari, ki bi se jih v treznem stanju na daleč izognil. Celotna neumnosti lahko naredi pod vplivom whiskyja, ki ti drugi dan ne hodijo prav.

Vsega tega se je Carmody spominjal in nehoti je mlasknil z jezikom. „Ah,

če bi smel spiti eno samo kupico škotskega žganja in napiti zdravniku: 'Na zdravje, gospod doktor!'“ si je govoril Carmody sam pri sebi.

V takem primeru bi verjetno mesto „gospod doktor“ dejal „David“. Vse to bi bilo zelo krasno, če bi on res bil to, za kar se je predstavljal: oče O'Shea. Tako pa: Če bi preveč pil, bi bilo konec z njegovim pretvarjanjem in doktor Sigman bi kmalu opazil, s kom ima opravka.

Pa si je vendar želel en požirek, enega samega. Toda dobro je vedel, da bi temu sledili še drugi. Ni bil sicer alkoholik niti v budistovskem samostanu ne, ko je imel za pitje priliko vsak dan, toda kadar je pil, je to storil temeljito.

Tudi na mašno vino je že bil mislil. In kako lepo bi bilo, če bi ga pil s cerkovnikom Johnom Wongom ter ga opijanil... Z grozo je gledal v bodoče dni. Koliko dni bo še zdržal brez pijače?

Pogled mu je splaval na šolo za bolničarke. Poslopje je bilo zidano v obliki črke „U“ in je služilo najprej za stanovanje misijonarjem, se spremenilo nato v bolnišnico in končno postalo šola za bolničarke. Samo eno okno proti severu je bilo razsvetljeno.

Za njim je bilo videti postavo Anice Scott, ki je bila ta dan grsta in je čas porabila za pouk kitajskim dekletom, ki so se pripravljale na strežbo bolnikov.

Carmody je pogledal na uro. Čez deset minut bo Anica končala s poukom. V sebi je začutil nevzdržno željo, da jo vidi, da jo sliši govoriti in da sam z njo govori. Tedaj se mu je odkrilo, od kod želja po whiskyju. Whisky naj bi v njem

zatrli željo po njej, do katere ni smel in katero je ljubil vsak dan bolj.

Tiha noč ga je napravila sanjavega. Srce mu je bilo polno čustev, ki so mu silila navzven. Skoro nagonsko se je usmeril proti šoli. Tam je bila na južnem krilu poslopja soba, namenjena za pouk cerkvene glasbe. Lep klavir je stal na razpolago za pevske vaje. Toda ker ali ni bilo pevecv na razpolago ali ker ni bilo sposobnih učiteljev, dejstvo je, da klavirja ni nihče rabil in da je bil prekrit z gostim prahom.

Carmody je prižgal luč in se vsedel za klavir. Nikdar ni še igral nanj, odkar je bil na misijonski postaji. S prsti je potegnil po tipkah in ugotovil, da dajejo lepe glasove iz sebe.

Po možganih so se mu pričele porajati razne melodije. Prsti so skušali te melodije prenesti na tipke klavirja. Sprva jim je manjkalo ubranosti, toda Carmodyja to ni motilo.

Najprej je zaigral „Pot iz Mandalaya“. Mislił tje, da je še najbolj v skladu s kitajskim okoljem. Toda hitro je začutil, da ne odgovarja ozračju misijonske postaje in jo je prekinil. Bila je to skladba, ki jo je Mieħ Yang najraje poslušal in ki je bila tudi Mary Yin zelo všeč. Nato je zaigral „Na čolnu“ in prešel na „Stari mož na reki“. Ta zadnja je imela tudi lepo besedilo, ki je najbolj odgovarjala baritonsem glaslu. Carmody jo je občuteno zapel.

Tako so tekle minute. Carmody je vedel, zakaj igra. Hotel je videti Anico in z njo govoriti. Sam je ni smel poklicati k sebi, ker se to ne bi spodobilo. Toda, če pride ona k njemu, privabljena po glasovih muzike, le kdo naj si misli kaj slabega?

Njegovi prsti so odkrili dve opereti od Gilberta in Sullivana. Mieħ Yangu jih ni nikdar zaigral. Tudi jih je že precej pozabil. Nato se mu je zazdelo, da bi kompozicija „Mikado“ bolje odgovarjala vzdusju misijonske postaje, toda hitro jo je zavrzel. Potem se je spomnil pesmi ki jo je zapel na dijaški akademiji, ko je bil zadnje leto na univerzi. Glasila se je „Možje na straži“. Skušal je ujeti napev in pri tem preslišal, da so se odprla vrata od sobe. Šele ko je zapazil Anico in za njo tri ali štiri kitaj-

ska dekleta, nasmejanih lic, je presenečen umaknil prste s klavirja. Tudi Anica se je smehljala.

„Oče, še v sanjah si ne bi mislila, da vi igrate na klavir. Semkaj nihče ne zaide razen nas žensk.“

Carmody je nenadoma postal nesiguren. Dasi je njegov načrt, da privabi Anico popolnoma uspel, ni sedaj vedel, kako naj nadaljuje in se dekletu približa.

„Igram, da se raztresem“ je dejal kakor v zadregi. „Veliko časa je že preteklo, odkar nisem igral.“

Nato je nadaljeval z igranjem. Prsti so priklicali na tipke napev Jacka Poin-ta „Pesem norca“. Aničine oči so zažarele, kar je dalo Carmodyju razumeti, da je bolničarki pesem znana.

„Oče, ali tudi pojete, kadar igrate,“ ga je Anica prijazno vprašala. Carmody je razumel, ga bi ga rada slišala. Prsti so udarili odločno in močno na klavir, med tem ko so mu iz ust privrele besede iz uvoda „Pesem norca“.

„Sedaj ti bom zapel pesmico!“

Slediti bi moral sopran. Carmody je zaigral na spremeljavo za omenjeni glas. Bilo je tiho povabilo za Anico, da za poje, ako ji je besedilo znano. In res! Njen jasni, ljubki in čisti glas mu je odgovoril:

„Ah, zapoj mi pesmico!“

Njegovi prsti so še bolj poskočili. Stvar je začejala postajati zanimiva. Dolgo, zelo dolgo že ni pel v dvoje. Njegov bariton je nadaljeval:

„Za luno je moja pesem,
moj namen pri tem je resen,
sem daleč proč od prevare vsake,
naj bi bile tudi dekleta take!“

Bil je norec, ki je tako pel, a Carmody si je pri tem mislił: „Kakor našlašč za najin primer!“

Nato so prišle besede: „Bolan sem od ljubezni, možgani so pretesni, od tolikega teženja po ženski mojega hrepenjenja.“

Sedaj je zadelo Anico, da je povzdignila:

„Sedaj ti bom zapela pesmico.“

Carmody je moral odgovoriti, ne da bi takoj pomislił kakšen bo odgovor:

„Ah, zapoj mi pesmico!“

Odgovor je prišel z Aničine strani:

Pri petju ob klavirju sta Carmody in Anica opazila, da se že davno med seboj ljubita, ne da bi si to priznala

„Moja pesem zveni iskreno, in verjemi mi, da si želim le eno: biti od tebe ljubljena!“

Ob tem besedilu je bolničarka zarde-la in njen glas je postal negotov. Nehala je peti, napravila kretnjo z roko, kot da se opravičuje in dejala: „Oče, vi ste dobili tekmo. Jaz ne znam na-daljšnih besed.“

„Odkrito povedano,“ je dejal Carmo-dy, „presenitili ste me. Nisem mislil, da poznate to pesem. In znate še kako drugo?“

Oba sta bila vznemirjena, kot da bi bila pravkar zvedela nepričakovano no-vico. Anica je bila prva, ki je spet prišla k sebi.

„Moj Bog,“ je vzkliknila, „moja de-kleta so še vedno tukaj, ko bi morala takoj po šoli oditi spat.“

Dekleta so stala naslonjena na ste-no in uživala nenavadni in nepričako-vani prizor, veliko bolj zanimiv kot raz-

laga o toplomerjih in razkuženem zdrav-niškem orodju. Carmody se je dvignil s stola ob klavirju ter jim dejal nekaj be-sed, Anica pa je dekleta, ki so kazale malo volje zapustiti prijetni kraj, po-zvala, naj odidejo. Pri tem jih je hotela spremljati do zavoda, kjer so stanovale.

Carmody jo je s kretnjo zadržal.

„Bodo že same našle pot domov!“

„To je res,“ je ugovarjala Anica, „a jaz nimam pravice ostati tukaj.“

„Neumnost, kar pravite!“ jo je za-vrnil Carmody.

Takoj se je zavedel, da je sprego-voril besedo, ki je kot duhovnik ne bi smel izreči. Toda že ni mogel razmišljati naprej, kajti bolničarka se je počasi vrnila v sobo.

Odločno je stopil h klavirju in vpra-šal: „Kaj še znate?“

Ona je odkimala. „Nobenega dvo-speva več razen tistega, ki sva ga pravkar pela. Navajena sem bila na solo-speve.“

„Čas poletja“, „Moj junak“, „Zakaj imaš žalostne oči?...“

Anica ga je pozorno gledala in se začela smejati.

„Seveda! Pa tudi „Med vrtnicami“ in „Ljubezen, vedno le ljubezen“.

Carmody je udaril po tipkah in Anica je pela. Toda hitro je Carmody opazil, da je pravi trenutek že šel mimo. Ne on ne ona nista imela volje, da bi pela sama zase. Carmodyjevi prsti so se gibali vedno počasneje, dokler niso končno obstali.

„Ne morem več igrati,“ je dejal.

„Krivde nimate vi, ampak jaz, ker vas ne znam spremljati v petju,“ je ona skušala pomiriti Carmodyja.

Anica je odprla vrata in Carmody je ugasnil luč. Bleščeč pramen lunine svetlobe ju je za trenutek pokril. Na steni je bilo opaziti pošastno obliko dveh teles, ki sta se pomikali proti sredi dvorišča. Bolničarka je globoko vdihnila sveži zrak in spregovorila:

„Zdi se mi, kot da bi naju bil nekdo začaral s čarobno palico. Poglejte: lunina svetloba je vso pokrajino spremenila v svet hrepenenja in sanj. Oče, pogledajte tisto goro nama nasproti!“

Bila je gora Dveh sestrá. Aničin glas je rahlo trepetal.

„Eno leto sem že tukaj, pa je še nikoli nisem videla tako razločno kot sedaj!“

Res je bila gora to pot nekaj nenavadno mogočnega. Navadno so ji sonce, oblaki in megle dajali manj častitljiv obraz, toda to pot je blestela v vsej krasoti. Sestavljali sta jo dve ženski glavi, ki sta s svojo črnilno štrleli proti od lune razsvetljenemu nebu. Njih lobanji sta bili izrazito močni, obraza pa zakrita s senco. Eden od njih je zrl na sever in drugi na jug, preko kitajskih gorá.

Carmody je gledal Anico, ki je strmelá z velikimi očmi in z napol odprtimi ustnicami proti mogočni gori. Gora jo je očarala in niti opazila ni, da jo Carmody pozorno motri. Bila je oblečena v belo poškrabljeno uniformo, ki jo rabijo kandidatkinje za bolničarsko službo.

„Dve sestri sta danes prišli iz svojega skrivališča, da poslušata najino petje,“ je dejala s slovesnim glasom. „Ali mi verjamete, oče?“ Njene oči so se za-

zrle v njegove. „Rada bi vedela, kaj vi o tem mislite.“

„Nedvomno jima je bilo všeč. Napevi od Gilberta in Sulivana so taki, da jih morejo Kitajci v polni meri dojeti.“

Korakala sta drug ob drugem. Njuni sencí sta ju spremljali. Lažje se je delo govoriti, če sta hodila. Duh pomladi, ki je vel iz lahnega vetriča in brenčanje žuželk ter lunin blesk so pripomogli, da jima je bilo v srečo istočasno prijetno in skrivnostno.

Prišla sta do loka, ki se je bočil nad glavnim vhodom misijonske postaje. Ves svet je počival zavít v srebrno mesečino. Carmody je moral napeti vse sile, da je ostal v primerni razdalji do Anice. Toda mišice na telesu so mu bile napete in so trepetale od premagovanja. Tudi Anici se je poznalo, da se bori sama s seboj. Njen obraz je jasno pričal, kaj se dogaja v njeni notranjosti.

„Tudi jaz sem želela komponirati v mladih letih,“ je ona končno pretrgala molk noči. „Danes vem, da je bila to velika neumnost, kajti taka kot sem, nisem zmožna sestaviti drugega kot kako lahko popevčico.“

„Tudi tega svet potrebuje,“ je pripomnil Carmody.

„Že, pa ne nujno. Mislim, da je imel prav Beaumarchais, ko je dejal, da se dandanes poje vse, kar bi bilo bolje, da se ne bi nikdar povedalo. Ne bi rada komponirala stvari o katerih bi se pozneje reklo, da bi bilo bolje, če se ne bi nikdar zapisale.“

„Naj bo kakor koli, dejstvo je, da sva se sijajno zabavala ob „Možje na straži“, čeprav glede glasbe ni kaj posebnega.“

„Res, oče, prijetno je bilo,“ je bolničarka pritrdila. Njen pogled je nenadoma dobil izraz strahu. Carmody jo je razumel. Povedala je več, kot bi smela. Čutila je jasno nevarnost, v kateri je bila in se ji skušala izviti. Prav tega pa Carmody ni hotel. Odločil se je, da izpelje zadevo do konca. Zato jo je skušal na vsak način še pridržati.

„Poskusiva še enkrat z dvospevom,“ je predlagal.

Anica je globoko srknila zrak vase. Spet se je počutila močno. Dobro je ve-

dela, kako stvari stojijo. In bila je odločena, da se reši za vsako ceno.

„Oče, ko boste peli prvo slovesno sv. mašo, sem pripravljena peti na koru kot solistka...“

Te besede so Carmodyja streznile in postavile nazaj v resničnost. Jasno je spet začutil: za Anico sem duhovnik in med njo in menoj je nepreokrajljiva zapornica, preko katere nihče od naju ne more. In je naredil trden sklep, da ne bo nikdar pel slovesne maše: prvič ker bi se bilo treba naučiti nove rubrike o maši in ker ni želel, da bi mu na koru odpevala Anica.

„O tem bova še govorila kasneje. Za enkrat me čakajo nujnejše stvari.“

„Gotovo oče. Vse preveč garate in premalo počitka si privoščite.“

Aničin glas že ni bil več vesel kot preje. Z veselo glasbo je izginila tudi intimnost, ki ju je preje družila. Hodila sta raztreseno in v precejšnji razdalji, ne da bi govorila.

Ura je bila že zelo pozna, ko sta se ustavila pred zdravnikovo hišo, kjer je Anica stanovala. Dekle je dvignila glavo in hotela nekaj reči, ne da bi v tem uspela. Hitro je spet povsila pogled. Carmody je stal ob njej, okoren in v zadregi. Roke so mu mlahavo visele ob telesu. Presunjen je opazil, da je Anica umaknila oči, ko jo je on pogledal. „Moj Bog! Ona čuti isto kot jaz! Nekaj naju sili drug k drugemu. Le žal, da Anica misli, da je ona vsega kriva. To noč sem ga polomil, zelo polomil.“

Ni vedel kaj reči. S hripavim glasom, polnim naglice, se je bolničarka poslovila. „Lahko noč, oče! Bil je prav lep ta večer. Hvala vam zanj!“

Nato je stekla po stopnicah navzgor. Carmody je odzdravil: „Lahko noč, Anica,“ a ona ga že ni več slišala. Ko se je obrnil je še bila luna na nebu, toda njen žar je pojemal in sence, ki so jih puščali predmeti, so postajale vedno bolj nejasne.

☆

Carmody se je usmeril proti župnišću. Živčna napetost je začela popuščati, toda zato se je začel upirati želodec. Najraje bi vrgel vse iz sebe. Toda človek oblečen v črni talar tega ni smel storiti. Ni smel; toda če bi bil storil,

kako lepa podoba tega, kar je čutil v duši!

Carmody se je ustavil in se naslonil na zid. Želodec mu je nagajal naprej. Ni mu bilo žal, da se je ta večer srečal z Anico. Že misel, da bi mogel biti on tisti, ki bi jo nekega dneva osrečil, mu je prijetno dela. Kar je obžaloval, je bila Aničina ljubezen. Ona je ljubila nekoga, ki ga ne bi smela ljubiti. Bila je prepričana, da je storila velik greh. Sram jo je bilo, da je v njem videla v prvi vrsti moškega, ko bi v luči vere morala gledati v njem le duhovnika. In če bi vedela, da se je on tudi zaljubil vanjo, bi se čutila še bolj krivo, češ da ni bila dovolj previdna in čuječa. In najhušje pri tem je bilo to, da ga ni bilo na svetu človeka, ki bi ji mogel pomagati iz te nenavadne zagate. On še najmanj!

Omotica, ki jo je čutil radi nerazpoložnosti želodca, je počasi prešla. Globoko je zajel zrak v sebe in spet hodil.

Spotoma je mislil na Tomaža Scott, Aničinega moža in na čudne primere, ki jim pravimo slučajnosti, pa niso drugega kot odloki božje Previdnosti, ki vse ureja, včasih za ljudi umljiv, še večkrat pa neumljiv način. Če bi bil pri letalski nesreči mesta Tomaža umrl Carmody, kako drugače bi bile potekale stvari! Anica bi živela srečna ob strani svojega moža nekeje v Združenih državah Severne Amerike. Li Kwan bi bil umrl brez Aničine ljubezni in brez Carmodyjeve odveze; ki ni bila odveza, temveč samo prazno znamenje. Mieh Yang bi daleč ne postal tako slaven, ker ne bi nikdar imel tako sposobnega poveljnika čet, kot je bil Carmody. In oče O'Shea bi morda radi manjše nasilnosti Mieh Yangovih čet prišel srečno na misijonsko postajo. Tako bi se ne zgodilo nikdar strašno bogoskrunstvo, ki ga je vsak dan znova zagrešil Carmody...

Sicer je budistični menih Jan Teng, takrat ko so pripeljali očeta O'Shea smrtno ranjenega v Mieh Yangovo trdnjavo dejal, da imajo vse stvari svoje poslanstvo, a kljub temu je bilo Carmodyju težko razumeti, zakaj se je zapletel v mrežo brez izhoda.

Prišel je do cerkve. Mehanično je segel v žep, poiskal ključe in odprl vrata.

ta svetišča. To noč, ta trenutek je začutil resnično potrebo po molitvi.

Cerkev je bila hladna in pogreznjena v globok molk. Samo večna lučka je s svojim utripanjem metala slabotne pramene proti temni ladji svetišča.

Carmody je pokleknil na spodnjo stopnico pred oltarjem in začel moliti. Pozabil je, da ni pravi duhovnik. Molil je iskreno: za umazane Kitajce, ki ne znajo drugega kot nositi težke tovore; za Anico Scott, ki je trpela zaradi nje-ga; in za vse, ki so mu zaupali svoje težave in pričakovali od njegovega duhovniškega posredovanja pomoči od zgoraj. Molitev ga je prevzela. Zgubil je čut za čas in preslišal rahli šum vrat, ki so se počasi odprla.

Ko se je dvignil in usmeril k izhodu, je zagledal v zadnji klopi temno postavbo. Bila je Beryl Sigman, zdravni-kova žena. Carmody jo je gledal začu-deno. Molče sta stopila pred cerkev.

„Vi tukaj, in ob tej uri!“ je vzklil-nil Carmody, ko je zapiral vrata.

„Res nisem prišla molit, toda kadar so mesečne noči, ne morem spati,“ je pojasnjevala Beryl.

Pred cerkvijo sta obstala. Zdelo se je, da ves ostali svet že spi globoki sen noči. Carmody si je položil roke na hrbet in jih prekrizal. Čutil se je utrujenega. Predpostavljal je, da ga je Beryl videla z Anico, ko sta šla preko dvorišča in da mu je hotela to s svojim obiskom v cerkvi brez besed povedati. Morda ju je že preje slišala peti skupaj. Njene besede so ga v tem mnenju potrdile.

„Delo na naši misijonski postaji je težko. Treba bo podvzeti odločne korake. Vi delate preveč, odkar ste prišli. Ali mi boste zamerili, če vam dam nasvet?“

On jo je gledal z zanimanjem. Bila je privlačna ženska, značajna in dobra žena. Trde izkušnje so jo napolnile z življenjsko modrostjo. Njene oči so bile globoke in so izražale več sočutja zanj, kot bi si Carmody želel.

„Hvaležen vam bom, če mi ga po-veste,“ je dejal.

Beryl se je zazrla v gore, ki so bile spet temna gmota brez posebnih oblik. „Človek, ki je notranje vznemirjen, za-skrbljen ali utrujen od dela, nujno po-trebuje družbe sebi enakih. Zelo bi bila

vesela, če bi moj mož imel tu v bližini kakega tovariša iz svoje stroke in mogel govoriti z njim o svojih poklicnih za-devah. Jaz mu ga skušam nadomestovati, kar le morem. Z vami pa je drugače. Vi ste popolnoma sami!“

„To ni važno!“

„Ne verjamem!“ Beryl že ni gledala več gorá. Počasi je usmerila svoj resni pogled h Carmodyju. „Tri dni hodá od tu je majhna protestantska misijonska postaja. Častiti gospod Marvin ima slične probleme kot vi. Prav bi bilo, da ga kdaj obiščete!“

Beryl je za trenutek prenehala go-voriti. Carmody je stal miren ob njej. Toda čutil je, da bo ta ženska prva, ki bo odkrila, da je Anica zanj več kot na-vadna bolničarka. Žalostno se je na-smehnil.

„Mislim, da imate prav. Lepa vam hvala za nasvet!“

„Sicer je nevarno križati goré,“ je ona potem nadaljevala, „toda če vzame-te dva služabnika s seboj in povsod oznanite kam greste, se vam ne bo ni-česar hudega zgodilo. Oče Coleman je tudi enkrat obiskal gospoda Marvina in ta mu je obisk neovirano vrnil. Zdi se, da tukajšnji banditi vero zelo spoštu-jejo. In to vsako brez razločka.“

„Tudi, jaz sem o tem prepričan,“ je pritrdil Carmody.

Zase sicer ni bil tako gotov, kot se je delal na zunaj. Ni mogel vedeti, kakšne ukaze je izdal glede njegove osebe roparski glavar Mieh Yang.

Spremil je zdravnikovo ženo do nje-nega stanovanja. Sicer je bil to zanj čisto drugačen občutek kot pred neka-časa, ko je isto storil z Anico. Toda kljub vsemu: Berylin glas je bil simpatičen in prijeten.

„Lahko noč, oče,“ je dejala ona. „Bi-lo bi mi hudo, če bi vedela, da sem vas nadlegovala.“

Carmody se je vrnil domov. Nasled-nje jutro je odpotoval proti protestant-ski misijonski postaji, ki je ležala on-kraj gorá. **Tri dni je hodil, da je prišel do cilja. Istočasno je neki mohamedanec nastopil pot petih dni, da pride do Mieh Yanga in mu poroča, kje se nahaja ubegli Carmody. Oblaki so se začeli zbirati in vihar je bil blizu...**

ARGENTINA

Že nekaj let prireja naša revija prvo nedeljo v februarju družabno prireditelj. Pri tem zasleduje dva namena: nuditi rojakom priliko za pošteno družabnost in medsebojno povezanost, istočasno pa ustvariti tiskovni sklad, ki naj bi kril morebitne primanjkljaje, ki jih utegnejo povzročiti nestalne gospodarske razmere v Argentini. Letošnja prireditev je obetala prekositi tako po programu kot udeležbi vse do sedanje. Toda kot lani je tudi letos neusmiljeno poseglo vmes muhasto vreme. Na predvečer je več ur deževalo kot iz škafe. Ker se prireditev vrši na odprtem prostoru slovenske Pristave v Moronu, je bilo pričakovati, da bo blato in težak dohod. Pa še več! Tudi v nedeljo dopoldne je vse kazalo na dež. Oblaki so se podili izredno nizko po nebu in mrzel veter je dal dnevu neprijeten izraz. Toda prireditelji so v spoznanju, da je vsaka predstavitev množičnih prireditev zvezana z mnogimi tehničnimi napori in finančnimi stroški, vztrajali v sklepu, da prireditev bo — in uspeli. Prišlo je malo manj kot 500 rojakov, ki jih niti kaplje dežja, ki je še ob dveh popoldne grozil, da vse onemogoči, niso prestrašile. Tako so mogli prireditelji nemoteno izvesti ves svoj program dasi v nekoliko zmanjšanem obsegu. Srečlov je bil bogato založen. Glavni dobitki so bili fin dežni plašč, utekočilnik za sadje, 75 cm velika punčka, precizen foto-grafski aparat znamke Coronet in 75 cm dolg kovček iz trpežnega usnja. Kot vsako leto je žreb razdelil tudi letos 20 dobitkov med tiste naročnike, ki so 5. februarja poravnali celoletno naročnino za leto 1956. Prvo nagrado je prejel naročnik Vovk Janez iz Caserosa, Vel. Buenos Aires, in sicer zapestno uro. Žreb se je spomnil tudi naročnikov iz inozemstva. Tako so bili izžrebani: č. g. Vinko Zaletel iz Avstrije, s. Silva

Hanžel iz Paragvaja in gđc. Sladič Anica iz U. S. A. — Ob veselih zvo-kih slovenske in tuje glasbe ter dobri jedachi in pijači je prišel prijeten večer, ko je nebo spet pokazalo svojo modrino in je zahajajoče sonce poljubilo veselo množico na Pristavi. Tedaj je nastopil velik prijatelj Slovencev, g. Galli, v svojstvu čarovnika „Pikov as“ ter nad eno uro zabaval s svojim rokohiterstvom ter umetelnostmi stare in mlade. Zlasti otroci niso mogli odtrgati oči od njega. Bila je že ura deset, ko se je Pristava spraznila in ognila v mir noči. Prireditelji pa so mogli hvaležno ugotoviti sle-deče neizpodbitno dejstvo: reviji „Du-hovno življenje“ stoji ob strani nad vse zvest kader naročnikov in bralcev, ki se ne strašijo niti žrtev, če je treba revijo podpreti. Ob takih plemenitih naročni-kih si upa revija še mnogo let izvrše-vati svoje lepo versko-prosvetno po-slanstvo med Slovenci v Argentini in po svetu.

Tudi letošnja misijonska tombola, dne 8. januarja, peta po vrsti, odkar smo v Argentini, je bila v resni nevarnosti, da se ne vrši radi slabega vremena. To-da zdi se, da Slovenci zadnje čase na dež ne porajajo dosti, kajti kljub dvem kratkim plohom so pogumno prišli na prireditev in popolnoma napolnili pro-store slovenske restavracije „Ilirija“ v Ramos Mejía. Bilo je 30 glavnih dobit-kov, med njimi dva radio kombinada in kolo, 100 činkvinov in 100 kvatern. Zelo lepi so bili dobitki, ki so jih poslali slo-venski misijonarji in misijonarke iz Ja-ponske, Kitajske, Indije in Afrike. Isto-časno s tombolo je bila na sporedu tudi misijonska razstava, ki je pokazala slo-vensko delo v misijonih in zamejstvu.

Ne samo prireditelji pri „Duhovnem življenju“ in pri Slovenski misijonski podzvezi v Argentini, tudi slovenski šolski otroci so morali občutiti neusmi-ljenost letošnjega slabega vremena. V

nedeljo 15. januarja so hoteli v spremstvu svojih učiteljev napraviti izlet na otok Hiawatho v delti reke Rio de la Plata, pa so morali radi dežja ostati doma. Pa se niso dali ugnati. Poskusili so še enkrat in — uspeli naslednjo nedeljo, dasi je še zgodaj zjutraj deževalo in se bliskalo na nebu. Bilo jih je 74. Najprej so bili pri maši v župni cerkvi v Tigre, ki jo je opravil slovenski mendoški dušni pastir preč. g. Jože Horn, nato pa se na motorni ladjici odpeljali na omenjeni otok, kjer so preživel prijeten dan.

Da bo naše poročilo o muhastem vremenju popolno, naj omenimo, da tudi Slovenska kulturna akcija ni mogla izvesti svojega izleta, ki ga je določila za 15. januarja. Kot da bi res atomske eksplozije postavile ves svet na glavo. Je pa mogla Slovenska kulturna akcija brez ozira na vreme uspešno prirediti tri polletne večere. Prvi je bil posvečen stoletnici smrti poljskega pesnika Mickiewicza, drugi je razglasil izid božičnega leposlovnega razpisa, tretji pa je imel na sporedu predvajanje francoskega filma „Nočni gostje“. Literarne nagrade so bile prisojene: g. Rudi Jurčecu za leposlovno delo „Ljubljanski triptih“, g. Zorku Simčiču za novelo „Človek na obeh straneh stene“ in g. F. Papežu za pesniško zbirko „Osnovno govorjenje in petje“.

Občni zbor Društva Slovencev v Buenos Airesu se je do sedaj vršil vsako leto oktobra meseca. Zaradi lanskih dogodkov v Argentini pa je bil šele 29. januarja t. l. Mimogrede povedano — brez dežja in ob toplem soncu, verjetno zato, ker je bil pod streho, kjer bi dež itak ne motil. Zares — narobe svet! Po stanju 31. decembra 1955 je štelo društvo 1005 članov in članic. Od teh je moških 625 in žensk 380. Med letom je umrlo 8 članov. Iz dobrotelnega sklada je bilo razdeljenih 8.532 pesov med 29 oseb. Na posmrtninah je bilo izplačanih 14.700 pesov. Med letom je Društvo priredilo zelo lepo uspelo proslavo ob desetletnici vetrinske tragedije v gledališču Smart in izdalo spominsko brošuro: „Ob desetletnici“. Društvena knjižnica šteje 1415 knjig. Samo v zadnji poslovni dobi je društvo kupilo 143 novih slovenskih knjig v vrednosti 2000 pesov. Mladinski odsek društva skrbi za slovenske šolske

tečaje, ki so na enajstih krajih in jih obiskuje 242 otrok, 107 dečkov in 135 deklic. — Pri volitvah je bil ponovno izvoljen za predsednika g. ing. Albin Mozetič.

„Slovenska hiša“ postaja resničnost. Po enem letu prisilnega odmora, ki so ga povzročile vsem znane razmere v Argentini, je nastopil trenutek, da odbor za „Slovensko hišo“ v Buenos Airesu preide h koraku, ki naj slovenski skupnosti v Vel. Buenos Airesu pripomore do uresničenja stare želje: imeti lasten dom, kjer bi se Slovenci neovirano zbirali in se versko, prosvetno in kulturno udejstvovali. Kot je znano, je bilo leta 1954 kupljeno zemljišče 1400 m² v sami argentinski prestolnici. Na tem zemljišču stoji hiša, ki jo bo treba podreti, ker je že stara in ne služi več svojemu namenu. Načrte za novi dom je naredil ing. Sulčič, tržaški rojak. Sledil je načelu, da je treba najprej zamisliti glavni načrt in v okviru tega načrta izdelati načrte za posamezne prostore tako, da celotne zamisli ne kvarijo in tehnično ne delajo škode v primeru, ko bo treba prostore predelovati in dokončno urediti.

La Plata ima novega nadškofa. Sv. oče je povišal na nadškofjski sedež v La Plati mons. Antona Jožefa Plaza, škofa v Azulu. — Rojen je bil 21. decembra 1909 v Mar del Plata. Duhovnik je postal 21. decembra 1934. Za naslovnega in pomožnega škofa v Azulu je bil imenovan 16. maja in posvečen 25. julija 1950. Svoj sedež v Azulu je imel od 28. avgusta 1953 dalje. — La Plata je postala škofija 15. februarja 1897, v nadškofijo pa je bila povzdignjena 20. aprila 1934. Nadškofija La Plata ima 265 cerkva, 154 župnij, 349 svetnih duhovnikov, 63 bogoslovcev, 369 redovnih duhovnikov, 10 duhovnikov posvečenih v prejšnjem letu, 116 moških redovnih hiš s 525 redovniki, 290 ženskih redovnih hiš z 881 redovnicami, 51 vzgojnih zavodov, ki jih vodijo moški redovniki z 11.000 gojenci; 162 vzgojnih zavodov, ki jih vodijo ženske redovnice s 35.000 gojenkami; 117 podpornih in zdravstvenih ustanov s 63.000 mesti; 3.000.000 katoličanov in 3.300.000 vseh prebivalcev. Njena površina pa znaša 63.709 km².

Tri minute dobre volje

Na komunističnem mitingu. Govornik maha navdušeno z rokami in vpije: „Naši sovražniki so birokratizem, klerikalizem, liberalizem, trockizem, leninizem, staŕinizem...“

Tedaj se čuje glas iz množice: „Kaj pa revmatizem?“

—::—

študirali so v gimnaziji Aškerčevo Čašo nesmrtnosti: „Pisan turban diči ruso glavo, — damaščanka mu visi ob boku...“

Pa je vprašal profesor prvega: „Kaj je to damaščanka?“

„Njegova žena,“ je odgovoril dijak.

—::—

Slovenski fantje so bili pri vojakih v Srbiji. Pa so srbskega častnika, preprostegega človeka, povabili v gostilno in ga začeli opijati. Ko so bili že vsi dobre volje, so mu fantje začeli napijati in ga hvaliti. „Vi ste dober, sijajen, odličen...“ Končno se je nekdo od fantov spozabil in mu rekel: „Vi ste, vi ste pravi idijot.“ — „Kaj mi pomaga,“ je odgovoril častnik, „če sem še tak idijot, če mi pa žena denarja ne da.“

—::—

Bilo je na neki pojedini. Nekdji gost je moral med čajem na dvorišče. Ker se je bal, da bi mu kdo ne spil čaja medtem, ko bo on zunaj, je pustil pri skodelici listek z besedami: „Pljunil sem vanj.“ Ko se je vrnil, je stalo pripisano na listku: „Jaz tudi.“

—::—

Študent je v Ljubljani slabo zdeloval. Pri konferenci je dobil več opominov. Bal se je očeta, zato je hotel ves položaj pripraviti tako, da je poslal materi telegram: „Mama, pripravi očeta.“ Že naslednji dan je dobil v odgovor od matere drug telegram. „Sin. Oče je pripravljen. Pripravi se še ti!“

—::—

Pepa: „Ubogi Pavel! Zaklel se je, da se bo ustrelil, če se ne poroči s Petro.“

Neža: „Kaj se je ustrelil?“

Pepa: „Ne. Z njo se je poročil.“

—::—

Jud, trgovec po poklicu, je umiral. Vsa družina je bila zbrana okrog njega.

„Kje je Sara?“ je spraševal umirajoči. „Tu sem, oče,“ je jokal hči.

„In Izmael?“ — „Tukaj, oče,“ je šepnil ta.

„In Jakob in Izak in Rebeka in Ruben?“ — „Tu, tu, tu,“ so odgovarjali sinovi.

„Pri moji veri,“ je vzrohnal umirajoči, „kdo pa tedaj čuva trgovino?“

—::—

Po cesti je šel duhovnik. Nasproti mu pride komunist. Pločnik je bil ozek in komunist se ni hotel umakniti. Nasprotno, na ves glas je zarohnel: „Vsakemu oslu se pa že ne bom umaknil.“

„Jaz se pa bom,“ je odgovoril duhovnik.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LETO XXIV

MAREC

Številka 3

V tej številki boste brali:

Veliki jubilej skupnega očeta	122
Dva posta pa različni sadovi (Jože Jurak)	123
Un triste espectáculo	125
Postni čas v družini (Škof dr. Gregorij Rožman)	126
Iz misijonskih dežel	126
Papeški molitveni namen za marec (prof. Alojzij Geržinič)	127
Iz soneta (dr. Franc Prešeren)	128
„Naj se vrne Bog-človek k ljudem“ (papež Pij XII)	129
Kako so se vzgajali stari in še kaj (fzt) ..	134
Jezusovo spremenjenje na gori (dr. Mirko Gogala)	136
Sveto branje (Svetobor Sodobnik)	138
Gospod Janez (Selski)	141
Verska vsebina ustoličenja koroških vojvod (M. Marolt)	144
Misli	147
Obisk iz taborišča (Gregor Hribar)	148
Iz sveta	152
Modre besede o velikem problemu sedanjosti (Gregor Mali)	158
Pomladni dež (Svetobor Sodobnik)	161
Nove knjige: Ljudje (T. D.)	162
Negotovost (Vladimir Kos)	163
Z domačih tal	164
Smeh je zdrav	166
Usodna preobleka (E. William)	167
Med nami	173
Tri minute dobre volje	175

„DUHOVNO ŽIVLJENJE“

je slovenski verski mesečnik

Izdaja ga konzorcij (Orehar Anton), urejuje pa uredniški odbor, ki ga sestavljajo dr. Gnidovec France, Jurak Jože, Mali Gregor, dr. Rozman Branko; za tehnično opremo in fotografije skrbi Valentin Bohinc.

Platnice in stalna zaglavja je narisal Hotimir Gorazd.

Celoletna naročnina znaša za Argentino in države, ki nanjo mejijo (razen Uruguaya) 70 pesov. Za Uruguay in ostale dežele latinske Amerike, kakor tudi za vse dežele, če se plača v argentinskih pesih, je naročnina 90 pesov; za U. S. A. in Kanado 5 dolarjev, za Avstrijo 75 šillingov, za Italijo 2000 lir, drugod v protivrednosti dolarja.

Tiska tiskarna Federico Grote, Montes de Oca 320, Buenos Aires.

CORREO
ARGENTINO
Suc. 6

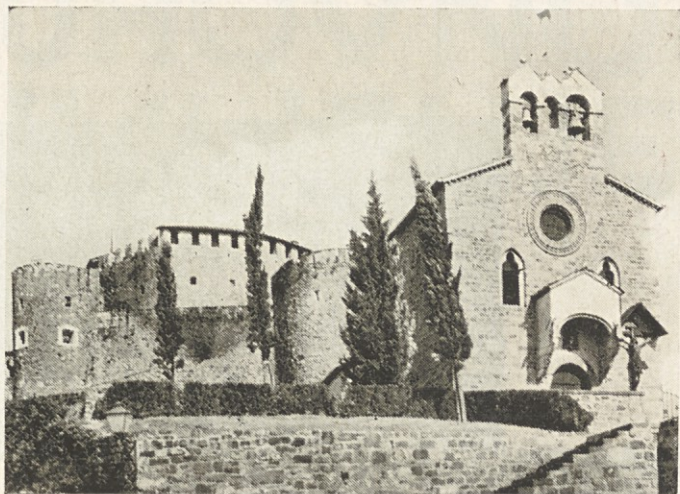
TARIFA
REDUCIDA

Concesión
No. 2560

Revijo morete naročiti in plačati pri naslednjih poverjenikih:

Argentina: Dušnopastirska pisarna, Víctor Martínez 50, Buenos Aires, in poverjeniki „Čebelice“.	Trst: Marijina družba, Via Risorta 30, Trieste, Italia.
Brazilijska: Vinko Mirt, Caixa Postal 7058, São Paulo, Brasil.	Italija: Zora Piščanc, Riva Piazzetta 18, Gorizia.
U. S. A.: Slovenska pisarna, 6116 Glass Ave, Cleveland 3, Ohio.	Avstrija: Anton Miklavčič, Spittal a/Drau, D. P. Camp, Kärnten, Austria.
Kanada: Ivan Marn, 83 Victor Ave, Toronto, Ontario.	Avstralija: Fr. Rudolf Pivko, 45 Victoria Street, Waverley, N. S. W.

Desno: Cerkev
sv. Duha na
goriškem gradu

Spodaj: Na do-
maćih lokah in
gajih je zopet
pomlad

ČEZ NOČ

Cez noč, čez noč
pregrnila travica svet je,
čez noč, čez noč
na travo se vsulo je cvetje.

In sapica razkošna hiti po livadi:
„Pozdray, poljub, otroci, od zlate pomladi!“

Veseljé, vrišč
zaraja pred mano,
za mano —

in z rožami in z deco je polje postlano.

Oton Župancič